

TC
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI İLE KARANLIK
ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE
DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜNÜN ROLÜ**
Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan
LEYLA YARAR

İstanbul, 2023

TC
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI İLE KARANLIK
ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE
DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜNÜN ROLÜ**
Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan
LEYLA YARAR
2020039016
0000-0002-9521-6028

DANIŞMAN: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin EBADİ

İstanbul, 2023

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Çocukluk Çağı Travmaları ile Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüğü’nün Rolü**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını, patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 12.05.2023

Leyla YARAR

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

31.08.2023

Enstitümüz *Psikoloji* Anabilim Dalı *Klinik Psikoloji* Programı yüksek lisans öğrencilerinden 2020039016 numaralı *Leyla YARAR*'ın "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Çocukluk Çağı Travmaları ile Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Rolü*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 30/05/2023 tarih ve 2023/22 sayılı toplantısında seçilen ve yüz yüze toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 29. maddesinin 3. fıkrası gereğince 45 dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında "*OYBİRLİĞİ*" ile "*KABUL*" kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 2 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Hü*** EB***
(İstanbul Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Doç. Dr. Ne*** GÜ*** DO***
(İstanbul Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Fa*** BA***
(Sakarya Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Leyla YARAR
Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin EBADİ
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans Tezi, 2023
Alanı : Klinik Psikoloji
Anahtar Kelimeler :Çocukluk Çağı Travması, Duygu Düzenleme Güçlüğü, Narsisizm, Psikopati, Makyavelizm

ÖZ

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI İLE KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜNÜN ROLÜ

Bu çalışmada çocukluk çağı travmaları ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğü'nün aracı rolünü incelemek amaçlanmıştır. Ayrıca her bir ana değişken bazı demografik değişkenler açısından da incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 18 yaşından büyük 268 kadın ve 137 erkek olmak üzere toplam 405 katılımcı oluşturmaktadır.

Araştırmada; Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği, Karanlık Üçlü Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan bir Demografik Form kullanılmıştır. Çocukluk çağı travmaları, karanlık üçlü kişilik özellikleri ve duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişkinin test edilmesi ve ölçeklerden elde edilen verilerin yaşa ve kardeş sayısına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini ölçmek için Process Macro aracılık testleri ve Pearson Korelasyon, verilerin diğer demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ise bağımsız değişkenler için t-test kullanılarak ölçülmüştür.

Bulgulara göre çocukluk çağı travmaları kırılğan narsisizmve makyavelizm dışında bütün karanlık üçlü alt boyutlarıyla ve duygu düzenleme güçlüğü ile ilişkili bulunmuştur. Aynı zamanda duygu düzenleme güçlüğü de büyüklenmeci narsisizm hariç karanlık üçlü kişilik özelliklerinin bütün alt boyutlarıyla ilişkili bulunmuştur. Herbir karanlık üçlü kişilik özelliklerinin ayrı ayrı bağımlı değişken olduğu aracılık analizlerinde büyüklenmeci narsisizm hariç çocukluk çağı travmaları ile karanlık üçlü kişilik özelliklerinin alt boyutlarıyla arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğü'nün aracı rol oynadığı tespit edilmiştir. Demografik değişkenler açısından bakıldığında ise; çocukluk çağı travmalarının ilişki durumuna ve kardeş sayısına göre anlamlı farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. Duygu düzenleme güçlüğü'nün ise cinsiyete, ilişki durumuna ve çalışma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Son olarak karanlık üçlü kişilik özelliklerinin cinsiyete ve yaşa göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür.

Name and Surname : Leyla YARAR
Supervisor : Asst. Prof. Hüseyin EBADİ
Degree and Date : Master's Thesis, 2023
Major : Clinical Psychology
Keywords : Childhood Traumas, Emotional Dysregulation, Narcissism, Psychopathy, Machiavellism

ABSTRACT

THE ROLE OF EMOTION DYSREGULATION IN THE RELATION BETWEEN CHILDHOOD TRAUMA AND DARK TRIAD PERSONALITY TRAITS

In this study it was aimed to investigate the mediator role of emotion dysregulation in the relationship between childhood traumas and dark triad personality traits. In addition, it was aimed to investigate each main variables according to some demographic variables. The sample of this study consisted of 405 participants (268 females, 137 males) who are older than 18.

In this particular study, it was used Childhood Traumas Scale, Difficulties in Emotion Regulation Scale, Short Dark Triad Scale and a Demographic Form that was prepared by the researcher. First of all, Process Macro mediation analysis and Pearson Correlation were used to test the relationship between childhood traumas, emotion dysregulation and dark triad and whether the main variables differ according to age and number of siblings. And then independent variables t-test were used to understand whether main variables differ according to other demographic variables.

According to results, it was found that childhood traumas are significantly related with emotion dysregulation and all of the subscales of dark triad except Machiavellism and vulnerable narcissism. In addition, emotion dysregulation was found significantly related with all of the subscales of dark triad except grandiose narcissism. In the case of each dark triad personality traits were separately dependent variable, emotion dysregulation mediated the relationship between childhood traumas and dark triad personality traits except grandiose narcissism. In terms of demographic variables; childhood traumas differ significantly according to relationship status and number of siblings. Emotion dysregulation on the other hand differs significantly according to gender, relationship status and employment status. Last of all, dark triad personality traits differ significantly according to gender and age.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ

ABSTRACT

TABLolar LİSTESİ	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	vi
KISALTMALAR	vii
SÖZLÜK	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Çocukluk Çağı Travmaları.....	5
1.1.1. Çocukluk Çağı Travmaları Tanımı	5
1.1.2. Çocukluk Çağı Travmalarını Etkileyen Faktörler	9
1.1.3. Çocukluk Çağı Travmalarının Psikopatolojilere Etkisi	11
1.2. Duygu Düzenleme	15
1.2.1. Duygu Düzenlemenin Tanımı.....	15
1.2.2. Duygu Düzenleme Güçlüğü	19
1.2.3. Duygu Düzenleme Güçlüğü ile İlişkili Psikopatolojiler.....	20
1.2.4. Duygu Düzenleme ile Çocukluk Çağı Travmalarının ilişkisi.....	22
1.3. Karanlık Üçlü Kişilik Örüntüleri	25
1.3.1. Narsisizm	27
1.3.2. Makyavelizm	29
1.3.3. Psikopati	30

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli.....	33
2.2. Evren ve Örneklem	34
2.3. Veri Toplama Araçları	35

2.3.1. Demografik Bilgi Formu	35
2.3.2. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ)	36
2.3.3. Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği – Kısa Form (DDG)	36
2.3.4. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3).....	37
2.4. Verilerin İstatistiksel Analizi	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler ve Faktör Analizi	39
3.2. Çocukluk Çağı Travmaları, Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Karanlık Üçlü Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular.....	43
3.3. Çocukluk Çağı Travmaları, Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Karanlık Üçlü’nün Demografik Bilgilere Göre Karşılaştırılması.....	45
3.4. Çocukluk Çağı Travmaları ve Karanlık Üçlü Arasında Duygu Düzenleme Güçlüğü’nün Aracı Rolüne İlişkin Bulgular.....	49
SONUÇ VE TARTIŞMA	55
KAYNAKÇA	66

EKLER

Ek-1: ÇÇT, DDG ve SD3 Tüm Alt Boyutları ile Korelasyon Analizi	83
Ek-2: Bilgilendirilmiş Onam Formu	85
Ek-3: Demografik Bilgi Formu.....	86
Ek-4: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ).....	87
Ek-5: Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği (DDG).....	89
Ek-6: Karanlık Üçlü (SD3)	90
Ek-7: Etik Kurul İzni.....	91
Ek-8: Veri Toplama Rektörlük İzni	92

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1. Örnekleme İlişkin Demografik Bilgiler	34
Tablo 2. ÇÇTÖ, DDG ve SD3'e İlişkin Betimsel İstatistikler	39
Tablo 3. ÇÇTÖ Faktör Analizi Sonuçları	40
Tablo 4. DDG Faktör Analizi Sonuçları	41
Tablo 5. SD3 Faktör Analizi Sonuçları	42
Tablo 6. Ölçek Puanlarına İlişkin Korelasyon Analizi	43
Tablo 7. Cinsiyete Göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem t-test Analizi	45
Tablo 8. Eğitim Durumuna Göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem t-test Analizi	46
Tablo 9. İlişki Durumuna Göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem t-test Analizi	46
Tablo 10. Çalışma Durumuna Göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem t-test Analizi	47
Tablo 11. Yaşadığı Yere Göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi	48
Tablo 12. Yaşa ve Kardeş Sayısına Göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Korelasyon Analizi	48
Tablo 13. ÇÇT, DDG ve Birincil Psikopati Aracılık Analizi Sonuçları	49
Tablo 14. ÇÇT, DDG ve İkincil Psikopati Aracılık Analizi Sonuçları	50
Tablo 15. ÇÇT, DDG ve Büyüklenmeci Narsisizm Aracılık Analizi Sonuçları	51
Tablo 16. ÇÇT, DDG ve Kırılgan Narsisizm Aracılık Analizi Sonuçları	52
Tablo 17. ÇÇT, DDG ve Makyavelizm Analizi Sonuçları	53

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 1. Duygu Düzenleme Süreç Modeli	16
Şekil 2. Duygu Düzenleme Stratejileri	18
Şekil 3. Karanlık Üçlü	26
Şekil 4. Araştırma Modeli	33
Şekil 5. ÇÇT, DDG ve Birincil Psikopati Aracı Modeli	50
Şekil 6. ÇÇT, DDG ve İkincil Psikopati Aracı Modeli	51
Şekil 7. ÇÇT, DDG ve Büyüklenmeci Narsisizm Aracı Modeli	52
Şekil 8. ÇÇT, DDG ve Kırılgan Narsisizm Aracı Modeli	53
Şekil 9. ÇÇT, DDG ve Makyavelizm Aracı Modeli	54

KISALTMALAR

DSM : Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı)

TSSB : Travma Sonrası Stres Bozukluğu

TÜİK : Türk İstatistik Kurumu

UNICEF : United Nations International Children's Emergency Found (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu)

WHO : World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)

SÖZLÜK

Dışsallaştırma: Bireylerin duygu, düşünce ve algılarını kendilerinden ziyade dış dünyaya yansıtması.

İçselleştirme: Bireylerin bir duygu, düşünce ya da algıyı kendi düşünce yapısına entegre etmesi ve kendi kişiliğine dahil etmesi.

Karanlık Üçlü: Genel olarak kişiliğin istenmeyen ve karanlık tarafları olarak görülen Narsisizm, Psikopati ve Makyavelizm kişilik örüntüleri için kullanılan şemsiye terim.

Makyavelizm: Başka insanları manipüle etme, ahlâka kayıtsızlık, duygu yoksunluğu ve kişisel çıkarlara aşırı düşkünlük şeklinde ortaya çıkan bir kişilik özelliği.

Subklinik: Rahatça gözlemlenebilen belirtileri sağlayacak şiddette olmayan hastalığı (ya da bozukluğu) ifade etmede de kullanılan terim.

GİRİŞ

Çocukluk çağı travmaları literatürde sıkça araştırılan bir konudur çünkü çocuklukta yaşanan olumlu ve olumsuz deneyimler bireylerin hem o andaki hayatlarında hem de gelecekte sergileyecekleri tutum ve davranışlarında derin izler oluşturur. Diğer taraftan bakıldığında ise yetişkin bir bireyin kişiliği incelendiğinde çocukluğuna dair kuvvetli ipuçlarına ulaşılabilir. Çocukluk çağı travmaları denildiğinde akla genel olarak çok şiddetli olaylar, özellikle yapılmaması gereken davranışların çocuğa karşı yapıldığı gelse de ki bu istismar olarak tanımlanır, aslında çocuk yetiştirirken bulunması gereken fakat bulunmayan tutum ve davranışlar da travmaya sebep olur ki bunlar da ihmal olarak adlandırılır. Dolayısıyla ebeveynler sadece çocuklarına fiziksel ve/veya cinsel şiddet uygulamayarak onların hayatında bir travmaya sebep olmadıklarını düşünebilirler fakat çocuk ihtiyacı olduğunda birinin yanında olacağına güvenemiyorsa yine travmaya maruz kalıyor demektir.

Özellikle çocukluk çağında yaşanan travmalar başka birçok alanda psikolojik tahribata yol açtığı gibi duygu düzenleme becerilerinde de güçlüklerle sebep olmaktadır. İnsanlar hem benlikleriyle hem de diğer insanlar ile olan ilişkilerinde aktif olarak duygu düzenleme becerilerini kullanmaktadır. Daha açık anlatmak gerekirse, o anda hissedilen duyguyu adlandırabilir, söz konusu duygunun ona etkilerini analiz edebilir ve gerekli görürse bu duyguyla başa çıkmanın yollarını ararlar. Bazı insanlarda çeşitli sebeplerden dolayı bu mekanizmalarda bozukluklar olmaktadır, kimisi hissedilen duyguyu tanımakta zorlanır kimisi ise baş etme yöntemi olarak kullanışsız stratejiler tercih eder. Genel olarak yaşanan bu durum duygu düzenleme güçlüğü olarak adlandırılmaktadır.

Karanlık üçlü kişilik özellikleri ise genel olarak kişiliğin istenmeyen karanlık tarafları olarak görülen üç kişilik örüntüsünden oluşmaktadır. Bunlar Narsisizm, Psikopati ve Makyavelizm olarak tanımlanmaktadır. Narsisizm kişilik örüntüsü abartılı bir benmerkezcilik, empati yoksunluğu, kişinin kendi özelliklerini olduğundan büyük görme ve kendi isteklerini başkalarının önüne koyma gibi davranış biçimleriyle tanımlanmaktadır. Psikopati ise empati yoksunluğu, başkalarına vicdan azabı çekmeden

veya bir rahatsızlık hissetmeksizin zarar verebilme, kendi isteklerine göre insanları manipüle edebilme ve dürtüsellik gibi davranış örüntüleri üzerinden tanımlanır. Makyavelizm de diğer iki kişilik örüntüsüne paralel olarak kişiler arası manipülasyon, kendi çıkarlarını her şeyin önüne koyma, ahlaki kaygının olmayışı ile karakterize edilen bir kişilik örüntüsüdür. Belirtilen üç kişilik örüntüsünde de duyguları gerçekçi bir şekilde tanımlama, doğru yollarla ifade etme, empati kurma gibi alanlarda sorunlar yaşandığı bilinmektedir. Bu sebeple çocukluk çağı travmalarının karanlık üçlü kişilik özellikleri ile arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğü'nün önemli bir rolü olduğu öngörülmüş ve söz konusu araştırmada bu rolün incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, duygu düzenleme güçlüğü'nün çocukluk çağı travmaları ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkideki rolünü incelemektir. Karanlık üçlü kişilik özellikleri adından da anlaşılacağı üzere kişiliğin karanlık taraflarını yansıtır. Dolayısıyla bu kişilik örüntülerine sahip olan insanların hem kendi hayatlarında hem de beraber yaşadıkları ve/veya çalıştıkları insanlar ile olan ilişkilerinde zorluklar yaşayabilirler. Bu kişilik örüntülerinin çocukluk çağı travmaları ile ilişkisini ve özellikle duygu düzenleme güçlüğü'nün bu ilişkideki rolünü istatistiki veriler ile ortaya koyarak psikoterapi alanında hem danışanlara hem de terapistlere uygulamaya yönelik çıktılar sağlanması da amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Çocukluk çağı travmaları hem günümüz hem de geleceğe yönelik yansımaları sebebiyle psikoloji literatüründe oldukça önemli bir konudur. Erken yaşlarda maruz kalınan istismar ve/veya ihmalin bireylerin kişilik formasyonundaki etkileri yadsınamaz. Dolayısıyla çocukluk çağı travmalarının bir bütün olarak kişiliğin karanlık tarafları ile ilişkilerini araştırmak amaçlanmıştır. Bu ilişkide duygu düzenleme güçlüğü'nün de rolünün incelenmesi bu konudaki literatüre olumlu katkı sağlayacaktır. Ayrıca bu kişilik

örüntülerinin çocukluk çağı travmaları ile ilişkisini ve özellikle duygu düzenleme güçlüğü'nün bu ilişkideki rolünü ortaya koymak belirtilen kişilik özelliklerine sahip insanların terapi süreçlerinde de hem kendilerine hem de terapistlerine üzerinde çalışılması gereken konular hakkında yol gösterecektir.

Araştırmanın Hipotezleri

Belirtilen hedefler doğrultusunda oluşturulan hipotezler aşağıdaki şekildedir;

H1: Çocukluk çağı travmaları ile duygu düzenleme güçlüğü arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Çocukluk çağı travmaları ile karanlık üçlü kişilik örüntüleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Duygu düzenleme güçlüğü ile karanlık üçlü kişilik örüntüleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Çocukluk çağı travmaları ile karanlık üçlü kişilik örüntüleri arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğü aracı rol oynar.

H5: Çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik örüntüleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H6: Çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik örüntüleri yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H7: Çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik örüntüleri eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H8: Çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik örüntüleri ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H9: Çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik örüntüleri çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H10: Çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik örüntüleri kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H11: Çocukluk çağı travmaları ve duygu düzenleme güçlüğü yaşamın büyük bölümünü geçirdiği mekâna göre anlamlı bir farklılık gösterir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Çocukluk Çağı Travmaları

Travmatik olaylar bir kişinin doğrudan hayatını ya da beden bütünlüğünü tehdit eden olaylar bütünü olarak tanımlanmaktadır (Herman, 2017; Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014; Berger, 2015). Bununla birlikte kişinin birinci dereceden kurban olmadığı fakat başka birinin ya da birilerinin mağdur olduğu travmatik olaylara yakından ya da defalarca şahit olduğu durumlarda veya travmatik bir olayın çok detaylı bir şekilde dinlendiği durumlarda da kişiler travmatize olabilmektedir. Bu durum ise ikincil travma olarak tanımlanmaktadır (Pehlivan ve Güner, 2017; Berger, 2015). Bu tür travmalar daha çok hassas gruplarla çalışan profesyonellerde görülüyor (Pehlivan ve Güner, 2017) olsa da sevdiği değer verdiği biri ağır bir travma yaşamış kişiler ya da yaşanan travmaya bir şekilde şahit olan kişiler de ikincil travmadan muzdarip olabilmektedir. Dolayısıyla travma, her yaşta birey tarafından, kişinin direkt maruz kaldığı veya bir başkası üzerinden etkilendiği şekliyle dil, din veya ırk fark etmeksizin yaşanabilmektedir. Bu çalışmada ise özellikle kişilik oluşumunun gerçekleştiği çocukluk çağında deneyimlenen travma üzerinde durulmuştur.

1.1.1. Çocukluk Çağı Travmaları Tanımı

Çocukluk çağı travmaları genel anlamıyla, çocuğun çoğunlukla ebeveyni tarafından karşılanması gereken ihtiyaçlarının karşılanmaması ve/veya kötü muameleye maruz bırakılması anlamına gelmektedir. Çocukluk çağı travmaları; fiziksel istismar, fiziksel ihmal, cinsel istismar, duygusal istismar ve duygusal ihmal olmak üzere 5 başlık altında toplanmaktadır (Şar vd., 2012). İhmal ve istismar çocuğun fiziksel ve/veya duygusal gelişimine ket vuracak negatif eylemlerin tümüdür. Genel olarak çocuğun ihmal ve istismarı ebeveynleri tarafından veya çocuğa bakmakla yükümlü kişi tarafından

gerçekleştirilmektedir (Özgentürk, 2014). İstismar aktif bir eylem iken ihmal daha pasif olarak görülmektedir (Aral ve Gürsoy, 2001).

İstismar kendi içinde üç grupta incelenebilir. Bunlar fiziksel istismar, cinsel istismar ve duygusal istismardır. İstismar söz konusu olduğunda çocuğa hayatın olağan akışına ters düşecek şekilde davranılması akla gelmektedir. Daha açık ifade etmek gerekirse normal şartlar altında uygulanmayacak negatif bir davranışın sahnelenmesi istismar olarak görülmektedir. Fiziksel istismara, çocuğa vurmak, yakmak, ısırarak veya çalıştırmak örnek verilebilir. Fiziksel istismar tanımlanırken önemli olan kriter davranışın kazara değil kasten yapılıyor olmasıdır (Child Welfare Information Gateway, 2022). Aral'ın 1997'de 353 çocukla yaptığı çalışmada çocukların %65,72'sinin fiziksel olarak istismar edildiği ortaya konulmuştur (Aral, 1997). Dünya Sağlık Örgütü'nün açıkladığı son verilere göre ise yaşları 2 ile 4 arasında değişen her 4 çocuktan 3'ü aileleri tarafından fiziksel veya psikolojik şiddete maruz kalmaktadır (Child maltreatment, 2022). Türk İstatistik Kurumu (TÜİK)'nin açıkladığı verilere göre ise 2021 yılında 207 bin 999 çocuk güvenlik birimlerine mağdur olarak gelmiş veya getirilmiştir (Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk İstatistikleri 2021, 2022). Ülkemizde yapılan başka bir araştırmada ise çocuklar, cinsiyet, bölge veya yaştan bağımsız olarak sırasıyla ev, okul ve sokakta istismara maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. İstismarcı kişilerin ise sırasıyla baba, öğretmen, anne, arkadaş ve komşu olduğu kaydedilmiştir (UNICEF, 2010).

Duygusal istismar söz konusu olduğunda ise çocuğun kendini küçük düşürülmüş, güçsüz veya çaresiz hissettiği her türlü sözlü veya fiziksel davranış akla gelmektedir. Bu duruma çocuğa belirli aralıklarla veya sürekli hakaret edilmesi ve azarlanması örnek verilebilir. Duygusal istismar tek başına görülebildiği gibi çoğu zaman ise fiziksel veya cinsel istismara da eşlik etmektedir (Aral, 1997). Her ne kadar çocukluk çağı travmalarından cinsel istismarın nispeten daha ağır sonuçlar doğuracağı düşünülse de duygusal ihmal ve istismarın daha derin yaralar açtığı ve yetişkinlikte görülen psikopatolojilerle istikrarlı bir şekilde pozitif ilişkili olduğu yapılan araştırmalarca ortaya koyulmuştur (Mills vd., 2013). Aslında her türlü ihmal ve istismar çocuğun benliğini küçümsemeye veya yok saymaya hizmet ettiğinden hepsine duygusal istismarın eşlik

ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Ek olarak duygusal istismarın tespit edilmesinin zorluğundan dolayı diğer istismar türlerine nazaran daha uzun sürelerle devam ettirilebilir olduğu düşünülmektedir. Duyguasal istismarın uzun süreler devam edebileceği hatta bazen mağdurun dahi istismara maruz bırakıldığının farkına varmakta zorlanabileceğinden dolayı diğer istismar türlerinden daha derin etkileri olabileceği düşünülmektedir.

Çocuğun cinsel istismarı, fiziksel ve psikososyal gelişimini tamamlamamış bir çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel arzularını gidermek amacıyla kullanılması ya da başka bir yetişkine kullandırması olarak tanımlanmaktadır (Kara vd., 2004; Aral, 1997). Halk arasında istismar türlerinden en çok dikkat çeken ve kabullenmesi en zor olanın cinsel istismar olarak görüldüğü düşünülmektedir. Öyle ki yapılan birçok araştırmada, özellikle ülkemizde, çocuklar ebeveynlerin sahip oldukları şeyler olarak düşünüldüğünden, çocukları disipline etmek veya sınır koymak için yapılan, aslında fiziksel istismar ve ihmal olan uygulamalar normal olarak görülebilmekte ve bu uygulamalar hakkında konuşulması nispeten daha kolay olmaktadır (Oral vd., 2001). Buna rağmen cinsel istismar varlığını sürdürse de hakkında konuşulmasının bir tabu olarak yerini koruduğu düşünülmektedir. Öyle ki cinsel istismar ile alakalı elde edilen bilgiler genellikle mağdurlardan alınmaktadır (Kara vd., 2004). Yapılan bir çalışmada 12 yaşındaki bir kız çocuğunun üvey babası tarafından defalarca cinsel istismara maruz kaldığı ilgili sosyal servis tarafından tespit edilmesine rağmen annesi tarafından durumun hiçbir zaman kabul edilmediği ortaya koyulmuştur (Radford, 2011). Bunun gibi örnekler göstermektedir ki özellikle aile içinde gerçekleşen cinsel istismar vakalarında istismarı gerçekleştiren kişi kendisi olmasa dahi ebeveyn tarafından kabul edilmesi oldukça zor olmaktadır. Her ne kadar özellikle cinsel istismar vakalarında bilgiler mağdurdan alınsa da, mağdurların da yaşadıkları travmatik olayı anlatmak konusunda çok sayıda çekinceleri olduğu bilinmektedir. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın, çocuk bakım kuruluşlarında çalışan personele yönelik hazırladığı İstismar İle Mücadele Rehber Kıtıapçığı'nda cinsel istismara maruz kalan çocuğun yaşadığı kötü deneyimi anlatamamasının sebepleri; sonuçlardan korkma, reddedilme korkusu, fail tarafından kandırılma, kendini suçlama, faili koruma, davranışın istismar olduğunu anlayabilecek

yaşıta ve olgunlukta olmama ve herhangi bir engeli olması şeklinde sıralamaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere mağdurun yaşadığı kötü deneyimi anlatabilmesi ve en kısa sürede istismarın durdurulabilmesi için de mağdurun kendi içinde aşması gereken bir sıra engel bulunmaktadır. Dolayısıyla çocuğun gelişimsel düzeyi ve kültür hem çocuğun hem de ailenin istismarı algılama ve yorumlama tarzını etkilemektedir (La Grace vd., 2009).

İhmal bir çocuğa sağlanması gereken fiziksel ve duygusal şartların karşılanmasında oluşan kesinti olarak tanımlanmaktadır (Child Welfare Information Gateway, 2022; NSPCC, b.t.). İstismarda olduğu gibi bu kesinti bir defaya mahsus veya kaza gibi başka bir faktöre bağlı olmadan kasten yapılan bir eylem olarak görülmektedir. İhmal duygusal ve fiziksel ihmal olarak iki alt başlıkta toplanmaktadır. Fiziksel ihmal duygusal ihmale göre çok daha kolay gözlemlenebilmektedir. Çocuğun barınma, yeme-içme, okula gitme veya sağlık ihtiyaçlarının karşılanması gibi ebeveynin ya da çocuğun birincil bakım vereninin yerine getirmesi gereken fakat getirmediği eylemler fiziksel ihmale örnek olarak gösterilmektedir (Child Welfare Information Gateway, 2022). Duygusal ihmal kendini daha çok çocuğun ihtiyacı olduğunda yanında olmamak, gerekli uyarılardan mahrum bırakmak şeklinde göstermektedir (Child Welfare Information Gateway, 2022; NSPCC, b.t.). 2011 yılında İngiltere’de sunulan bir rapora göre her 10 çocuktan 1’i ihmale maruz kalmaktadır (Radford, 2011). Türkiye’de yapılan bir çalışmada ise 2010 yılında toplanan verilere göre çalışmaya katılan 878 çocuktan %64,8’nin fiziksel istismara, %63,3’nün duygusal istismara, %36’sının fiziksel ihmale ve %7’sinin duygusal ihmale maruz kaldığı belirlenmiştir (Altıparmak vd., 2013). Yapılan istatistik çalışmalarda istismar oranları daha yüksek olurken ihmal oranlarının nispeten daha düşük olmasının sebebinin; genel olarak ihmalin, özellikle duygusal ihmalin, tespit edilmesinin istismara göre daha zor olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca kültürün hem çocuğun hem de ailenin ihmal ve istismarı algılama ve yorumlama tarzını etkilediği (La Grace vd., 2009) düşünüldüğünde özellikle Türk kültüründe maddi koşullar imkan verdiğince ailelerin çocukların fiziksel bakımları konusunda titiz davrandığı fakat duygusal ihtiyaçları konusunda aynı özenin gösterilmediği düşünülmektedir. Çocukların fiziksel bakımlarına özellikle dikkat edilmesinin sebebinin, çocukların ebeveynlerin sahip oldukları şeyler olarak görülmesinden (Oral vd., 2001) dolayısıyla da kendilerini temsil

eden şeylerin toplum tarafından beğenilmesini istemelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

1.1.2. Çocukluk Çağı Travmalarını Etkileyen Faktörler

T.C. Sağlık Bakanlığı'nın resmi internet sitesinde açıklandığı üzere ihmal ve istismarı kolaylaştıran başlıca risk faktörleri; çocukla alakalı risk faktörleri, ebeveyn ya da bakım veren ile alakalı risk faktörleri, ailenin sosyal yapısı ile alakalı risk faktörleri ve son olarak toplumla alakalı risk faktörleri olmak üzere dört ana başlık altında toplanmaktadır (İhmal İstismar, b.t.).

Çocukla ilgili risk faktörleri, daha çok çocuğun istenmeyen bir gebelikten olması veya istenmeyen cinsiyetten bir çocuk olması olarak literatürde yer bulmaktadır (İhmal İstismar, b.t.; Risk Factors of Child Abuse and Neglect, 2016). Ayrıca bazı kaynaklara göre erkek çocukları kız çocuklarına göre daha çok çocukluk çağı ihmal ve istismarına maruz kaldığını ifade ederken (Jiang vd., 2021); bir kısım kaynaklara göre ise kız çocukları erkek çocuklarına oranla daha çok cinsel ve duygusal istismara maruz kalmaktadır (Öncü vd., 2012). Bunlara ek olarak herhangi bir sebepten fiziksel veya zihinsel engeli olan çocuklar, çok fazla ağlayan çocuklar da diğerlerine oranla daha fazla çocukluk çağı istismar ve ihmeline maruz kalmaktadır. Bunların dışında doğum sırasında annesi vefat etmiş çocuklar ve evlatlık verilen çocuklar daha fazla ihmal ve istismara maruz kalmaktadır (İhmal İstismar, b.t.; Risk Factors of Child Abuse and Neglect, 2016).

Çocukluk çağı travmalarını etkileyen risk faktörleri arasında en çok çeşitlilik gösteren başlık ebeveynle veya bakım verenle alakalı risk faktörleridir. Genç yaşta ebeveyn olmak söz konusu risk faktörlerin başında gelmektedir. Özellikle anneler ile yapılan birçok çalışmada genç yaşta anne olan kadınların çocuklarını daha çok ihmal ve istismar ettikleri ortaya koyulmuştur (Altıparmak vd., 2013; Liel vd., 2020). Belirtilen risk faktörü ile bağlantılı olarak ebeveynlerin veya bakım verenin, özellikle annenin, eğitim düzeyinin düşük olması ve herhangi bir işte çalışmıyor olması da ihmal ve istismarı artıran risk faktörleri arasındadır (Altıparmak vd., 2013; Polat, 2001). Herhangi bir ebeveynde

veya bakım verende bir psikiyatrik bozukluğun olması, suça veya intihara meyilli olması, alkol veya madde kötüye kullanımı olması çocukların ihmal veya istismarını artıran başlıca risk faktörlerindendir (Polat, 2001; Taner ve Gökler, 2004; Yolcuoğlu, 2010). Sıralanan risk faktörlerinin aile içinde iletişim eksikliğine ve ihmal veya istismarın sonuçlarını küçümsemeye sebep olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bakım verenlerin alkol ve madde kullanımından dolayı daha tetikte olduğu ve normal zamanda tepki göstermeyecekleri ufak olaylara bile gerektiğinden fazla sinirlenip duygularını eyleme döktükleri yönünde açıklamalar da literatürde yer almaktadır (Widom ve Hiller-Sturmhöfel, 2001). Son olarak kendi anne babaları tarafından çocukken istismar edilen veya şimdiki partnerlerinden şiddet gören kadınların çocuklarına daha çok şiddet gösterdiği ile alakalı ulusal ve uluslararası geniş bir literatür mevcuttur (Altıparmak vd., 2013; Aparicio vd., 2022; Güler vd., 2002; Liel vd., 2020).

Aile yapısıyla alakalı risk faktörleri arasında ekonomik problemler, parçalanmış aileler, düzensiz aile yaşantısı ve çocuk sayısının fazla olması gösterilmektedir (Altıparmak vd., 2013; Güler vd., 2002; Öncü vd., 2012; Liel vd., 2020; Polat, 2001). Bunlara ek olarak aile dışından alınan sosyal desteğin az olması ve sosyal olarak izolasyon halinde yaşanması ihmal ve istismar riskini artıran faktörlerdendir (Liel vd., 2020; Taner ve Gökler, 2004). Sayılan faktörlerin hemen hepsi ihmal ve istismarın sebepleri olabileceği gibi aynı zamanda da uzun süreler devam etmesine yol açmaktadır.

Son olarak toplumla alakalı risk faktörleri; toplumsal sıkıntılar, yasal eksiklikler, sağlık ve sosyal hizmet kurumlarının eksikliği (Yolcuoğlu, 2010; Taner ve Gökler, 2004) olarak sıralansa da daha temelde yatan risk faktörü toplumda çocuğa verilen değer yetersizliği olarak görülmektedir. Geleneksel değer yargıları, gelenekler toplumun genel olarak çocuğa hangi gözle baktığı ihmal ve istismara yol açan risk faktörleridir (Taner ve Gökler, 2004). Daha önce de bahsedildiği üzere özellikle Türk toplumunda çocuk ebeveynlerin sahip olduğu bir şey olarak görüldüğünden ebeveynler çocuk üzerinde her türlü hakka sahip olduklarını düşünmektedirler. Ayrıca çocuğu fiziksel veya duygusal şiddetle terbiye etmek kültürümüzde yaygın ve kabul görmüş bir yöntem olarak

görülmektedir (Oral vd., 2001). Bu noktada ebeveynlerin niyetleri kötücül olmasa da ihmal/istismar ile terbiye vermek arasındaki çizgiyi çekmek zorlaşmaktadır.

1.1.3. Çocukluk Çağı Travmalarının Psikopatolojilere Etkisi

İnsanların doğduğu andan 18 yaşına kadar geçirdikleri dönem çocukluk çağı olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemde yaşanan her olayın bir şekilde bireylerin kişiliklerinin şekillenmesinde rol oynadığı artık yadsınamaz bir gerçek olarak kabul edilmektedir. Çocukluk döneminde yaşanan olumsuz deneyimlerin ergenlikten başlamak üzere yetişkinliğe doğru kendini çeşitli ruhsal rahatsızlıklar ile gösterdiği birçok kaynaktan yer almaktadır (Mills vd., 2013; Ainamani vd., 2021; Nurcombe, 2000; Battaloğlu İnanç, 2017). Geniş bir örnekleme Hindistan'da yapılan bir araştırmaya göre çocukluk çağı travmalarından en az birine maruz kalan çocukların %83,33'ü özgül fobi, davranım bozukluğu, sosyal fobi, distimi, depresyon, obsesyon (takıntı), kompülsiyon (zorlantı), genel anksiyete, panik atak, travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), madde kötüye kullanımı, ayrılık anksiyetesi, somatizasyon, bulimia, kişilik bozuklukları, şizofreni olmak üzere en az bir psikiyatrik rahatsızlığın semptomlarını göstermektedir (Pandey vd., 2020).

Bu ruhsal rahatsızlıkların genel olarak temelinde içselleştirme ve dışsallaştırma problemleri ile duygu düzenleme güçlükleri yatmaktadır. İçselleştirme bireylerin bir duygu, düşünce ya da algıyı kendi düşünce yapısına entegre etmesi ve kendi kişiliğine dahil etmesi olarak tanımlanmakta ve kişilik oluşumunda önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir (Taymur ve Boratav, 2013). İçselleştirmeye alakalı yaşanan sorunlar dolayısıyla çocukluk çağında istismar ve ihmale maruz kalan çocuklar kişilik gelişimleri sürecince sağlıklı düşünceleri içselleştiremezken değersiz hisleri, seviemez oldukları gibi sağlıklı düşünceler içselleştirilmekte ve gerçek kabul edilmektedir. Dışsallaştırma ise bireylerin duygu, düşünce ve algılarını kendilerinden ziyade dış dünyaya yansıtması olarak tanımlanmakta ve daha çok agresyon, dürtüsellik, madde kötüye kullanımı gibi eyleme dökme gibi davranışlarla karakterize edilmektedir (Miller vd., 2003).

Yapılan bir araştırmaya göre fiziksel ve duygusal ihmal ve istismara maruz kalmış çocukların büyük bir oranında yetişkinliklerinde dışsallaştırma davranışı gözlemlenmektedir, ayrıca fiziksel istismar olsun ya da olmasın duygusal ihmal veya istismara maruz kalmış çocuklarda hem içselleştirme hem de dışsallaştırma davranışları yaygın olarak gözlenmektedir (Mills vd., 2013). Çocukluk çağı travmalarına maruz kalmış kişilerde hem içselleştirmeyle hem de dışsallaştırmayla alakalı ruhsal rahatsızlıkların yüksek oranda beraber görüldüğü göz önüne alındığında travmanın çok daha genel anlamda bireylerin normal işleyişlerine ket vurduğu söylenebilmektedir (Dulcan vd., 2017).

Çocuklukta maruz kalınan istismar ve ihmal kişilerin kendilik oluşumlarını negatif anlamda etkilemektedir. Kötü muameleye maruz kalan çocuk hasarlı ve sevimli olmadığına dair inançlar geliştirmekte ve bu negatif kendilik anlayışı çocukların sosyal destek almaya karşı beklentilerini yıkarak bireyleri depresyon gibi ruhsal rahatsızlıklara karşı savunmasız bırakmaktadır (APSAC Taskforce, 2019). Çocukluğunda ihtiyaç hissettiğinde yanında kimseyi bulamayan ya da en çok güvenmesi gereken kişiler olarak varsaydığı anne baba tarafından gerçekleştirilen düşmanca davranışlara maruz kalan bireyler, yetişkinliklerin de yaşadıkları ilişkilerde insanların onlara destek olmayacağı genel anlamıyla onları sevmeyeceği inancıyla yaşamaktadırlar. Dolayısıyla, çocukluk çağında deneyimlenen travmalar bireylerin psikolojik dayanıklılıklarını zayıflatarak onları gündelik streslere dahi savunmasız bırakmakta ve depresyona daha yatkın hale getirmektedir (Zheng vd., 2022). Ergenlerle yapılan bir çalışmada erken çocukluğunda ihmal ve istismara maruz kalmış çocukların kendilerini diğer insanlara oranla daha değersiz ve önemsiz hissettiklerini ortaya koymuştur (Jiang vd., 2021). Bu bireyler ya depresif yetişkinler olmakta ya da hissettikleri ama istemedikleri kendiliklerini başka savunma mekanizmaları kullanarak bastırmaktadırlar. Örneğin çocukluğunda yoğun ihmal ve istismara maruz kalmış bir grup insanla yapılan bir çalışmada katılımcıların hemen hemen hepsi içlerinde hissettikleri değersizlik ve depresif düşünceleri maskeleyerek ve savunmasızlıklarını gizlemek için oldukça katı bir karakter oluşturup dış dünyaya bu yüzlerini gösterdiklerini ifade etmişlerdir (Downey ve Crummy, 2022). Dolayısıyla istismar, fiziksel ve duygusal ihmalin başkaları üzerinde güç ve manipülasyon yetkisine

sahip olmaya muhtaç parçalanmış bir benlik algısına, bir kandırmacaya ve hatta şiddete sebep olduğu varsayılmaktadır (Craparo vd., 2013). Bahsedilen araştırmalardan anlaşılmaktadır ki çocukluk çağında travmaya maruz kalan bireyler yetişkinliklerinde de savunmasız ve değersiz hissetmekte, bu deneyimi telafi etmeye ve kendilerini korumaya yönelik davranışlar geliştirmektedir.

Yetişkinlikte görülen duygu düzenleme güçlükleri de çocukluk döneminde maruz kalınan ihmal ve istismar ile açıklanabilmektedir. Bireylerin kendisini ve çevresini keşfettiği ve tanıdığı dönem olan çocukluk çağında çocuğun benliğine, duygularına önem verilmez, desteklenmez ve hatta cezalandırılırsa çocuk duygularını tanıma ve değerlendirme alışkanlığı ya da olaylar karşısında duygularını doğru bir şekilde ifade etme yetisi geliştirememektedir (Alpay vd., 2017). Bu sebeplerden dolayı duygularını sağlıklı bir şekilde ifade etmektense daha önce de bahsedilen dışsallaştırma ve eyleme dökme davranışlarında bulunmaktadır. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki; çocukluklarında ihmal veya istismar edilen çocuklar edilmeyenlere göre subklinik seviyede çok daha fazla agresif davranışlar göstermektedir (Dragioti vd., 2012). Aynı zamanda İtalya’da şiddet suçlarından hüküm giymiş mahkumlarla yapılan bir çalışmada çocuklukta maruz kalınan travmatik deneyimler ile işlenen suçların şiddet seviyelerinin pozitif ilişkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır, bununla beraber travmaya ne kadar erken yaşta maruz kalınmışsa klinik anlamda psikopati skorları aynı oranda artmaktadır (Craparo vd., 2013).

Literatürde, bir diğer yaygın görülen psikopatoloji ise alkol ve madde kötüye kullanımı olarak görülmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda özellikle çocuklukta duygusal kötüye kullanım ve fiziksel ihmal ile alkol veya madde bağımlılığında görülen dissosiyatif belirtiler ilişkili bulunmuştur (Evren ve Ögel, 2003). Alkol ve madde kötüye kullanımı aynı zamanda çocukluk çağında ihmal veya istismara maruz kalan bireylerin hem eyleme dökme hem de duygularıyla başa çıkmakta zorlanma işareti olarak değerlendirilmektedir. Öyle ki yapılan bir çalışmada, katılımcıların hemen hepsi alkol veya maddeyi, ifade etmekte zorlandığı duygularıyla başa çıkabilmek için veya hiç hissetmemek için kullandıklarını ifade etmektedir (Downey ve Crummy, 2022; Shonkoff ve Garner, 2012). Alkol veya madde kötüye kullanımı da çocukluk çağında travmaya

maruz kalan bireylerin yetişkinliklerinde de hissettikleri savunmasız olma ve değersizlikle başa çıkamama ve bu deneyimi yapay bir mutluluk sağlayacak maddelerle telafi etme davranışına örnek olarak gösterilebilmektedir.

Çocukluk çağı olarak adlandırılan dönem beyin plastisitesinin en yoğun olduğu dönemdir. Plastisite sinir yolları ve sinapsların sürekli değişme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır (Sabır Taştan, 2020). Bu tanımla beraber plastisite çift taraflı işleyiş gösterebilmektedir; bir diğer ifadeyle uyarıların pozitif veya negatif olmasından bağımsız olarak beyin adapte olma yetkinliği vardır (Nelson, 1999). Plastisitenin yoğun olduğu dönemde beyin, davranışların ya da görüşlerin doğru veya yanlış olduğunu ayırt etmeden yoğun bir şekilde o davranışı öğrenme ve uyum sağlama şeklinde davranmaktadır. Örneğin; yapılan nitel çalışmalardan birinde mutlu ve sinirli yüz ifadeleri gösterilen çocukların beyin aktiviteleri izlenmiş ve travmaya maruz kalan çocukların kalmayanlara kıyasla sinirli ifadelere bakarken daha fazla beyin aktivitesi gösterdiği ortaya koyulmuştur (Glaser, 2000). Dolayısıyla çocukluk çağı travmalarının psikolojik etkilerinin yanı sıra fiziksel olarak beyin kimyasında da değişikliklere sebep olduğu ortaya koyulmuştur. Yapılan araştırmalar ile çocukluk çağı travmalarının, çocuğun fiziksel, sosyal, davranışsal veya duygusal gelişimini sekteye uğratacak nörobiyolojik etkileri olduğunu kanıtlayacak sonuçlara ulaşılmış ve bu etkilerin yetişkinlikte kendisini başta depresyon olmak üzere çeşitli psikiyatrik rahatsızlıklarla gösterebileceği öngörülmektedir (Miao vd., 2022; Ekmekci Ertek vd., 2022). Söz konusu kanıtlardan en önemlisi çocukluk çağı travmasına maruz kalmış çocukların özellikle hipokampusünde kayda değer körelme (atrofi) olduğudur. Bu atrofiye bağlı olarak hafıza sorunları, strese karşı fazla tepkisellik ve duygudurum kontrolünde aksaklıklar görülmektedir (Lupien vd., 2007). Hipokampüste görülen atrofiyle beraber amigdalanın hiperaktivite gösterdiği ve prefrontal kortekste de atrofinin olduğu başka çalışmalarca da ortaya koyulmuştur (Shonkoff ve Garner, 2012). Özellikle prefrontal kortekste görülen atrofi sebebiyle, çocukluk çağı travmalarına maruz kalmış bireylerin, karar verme mekanizmalarında, işleyen belleklerinde, davranışlarını kontrol etmelerinde, duygudurumlarını veya tepkisel davranışlarını kontrol etmede sorunlar yaşayabileceği öngörülmektedir (Shonkoff ve Garner, 2012).

1.2. Duygu Düzenleme

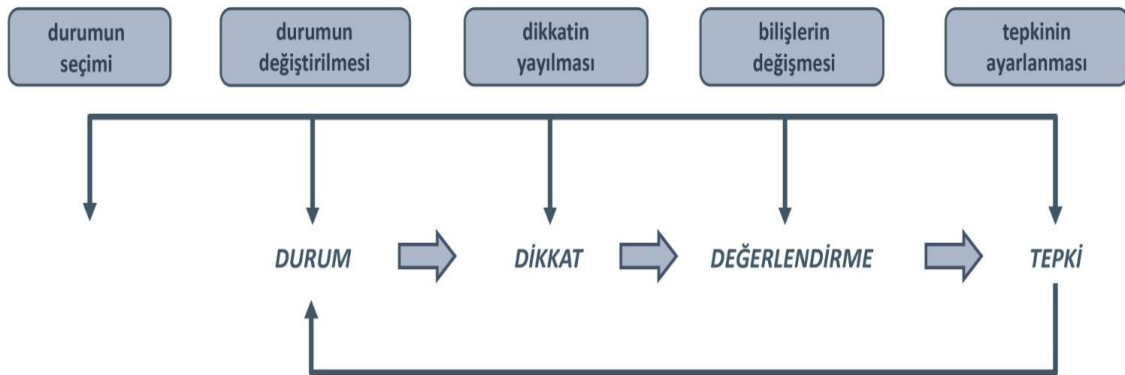
Duygunun tanımlanması konusunda tarih boyunca ilgili literatürde çeşitli görüşler ortaya sürülmüş olsa da genel anlamıyla duygu bedende ve zihinde oluşan değişimler ile bu değişimlerle ilişkili sergilenen davranışların harmanlanmasıdır (Cesur Soysal ve  ncel Arı, 2020; Lewis vd., 2008).

Duygular ile alakalı iki temel kuramsal yaklaşım mevcuttur; bunlar yapısalcı yaklaşım ve işlevselci yaklaşım olarak adlandırılmaktadır. Yapısalcı yaklaşıma göre duygu psikolojik bir yapıdır ve doğal olarak birbirleriyle ilişkili olan fizyolojik olarak uyarılma, bilişsel değerlendirme, yüz ifadesi ve kişiye özgü his gibi ögelerden oluşmaktadır (Izard ve Ackerman, 2000). Bazı yapısalcı kuramcılara göre duygular kişilerin gündelik hayatta karşılaştıkları olayları algılama biçimlerine göre ortaya çıkan ve davranıştan ziyade geçici bir his halinde beliren sosyal bir araç olarak tanımlanmaktadır (Izard ve Ackerman, 2000). Yapısalcı yaklaşım adından da anlaşılacağı üzerine duyguları kategorilendirip belirli duyguları belirli ögelerle eşleştirdiği için gündelik ve net bir şekilde deneyimlenen duyguları açıklamakta yeterli olmaktadır. Öte yandan işlevselci yaklaşım ise duyguları belirli bir yapıdan ziyade bir süreç olarak açıkladığı için daha karmaşık duyguları gelişimsel olarak açıklamaya daha uygun görünmektedir (Cesur Soysal ve  ncel Arı, 2020). Işlevselci yaklaşıma göre duygu insanların kendi içerisinde ve kendi kendine deneyimlediği öncesi ve sonrası belirli bir yapıdan ziyade insanların çevresiyle, amaçlarıyla, hayata bakış açılarıyla ve eğilimleriyle sürekli iletişim halinde bir bütün olarak tanımlanmaktadır (Thompson, 2001).

1.2.1. Duygu Düzenlemenin Tanımı

Duyguyu tanımlamak için kullanılan kuramların çeşitliliği duygu düzenlemenin kavramsal olarak açıklanmasına da yansımaktadır. Duygu düzenleme geçmişten günümüze savunma mekanizmaları, stresle başa çıkma, bağlanma, öz düzenleme (self-regulation) gibi konular özelinde çalışılmıştır (Gross, 2008b). Duygu düzenlemeyle alakalı çalışmalarda stresle başa çıkmayla olan benzerliği sebebiyle daha çok sadece

negatif duyguları azaltmaya veya yok etmeye odaklanıldığı görülmektedir (Gross, 1998b). Duygu düzenleme stresle başa çıkmaktan farklı olarak hem negatif hem de pozitif duyguların düzenlenmesine işaret etmektedir (Wang ve Saudino, 2011). Kopp 1989’da duygu düzenlemeyi bebeklikten itibaren çalışan hem negatif hem de pozitif duyguların artışı ile başa çıkmaya yarayan bir mekanizma olarak tanımlamıştır. Daha sonra Thompson ise duygu düzenlemeyi “kişinin amaçlarına ulaşabilmek için kullandığı, özellikle yoğun ve geçici olan duygusal tepkilerini gözlemlemek, değerlendirmek ve değiştirmekten sorumlu içsel ve dışsal süreçler” olarak tanımlamıştır (Thompson, 1994). Örneğin; bir kişi üzgün hissettiğinde arkadaşlarının onun üzüntüsünü azaltmak için kişiyi yemeğe çıkarması duygunun dışsal düzenlenmesi iken sinirli hisseden bir kişinin nefes egzersizleri ile kendisini sakinleştirmeye çalışması duygunun içsel düzenlenmesi olarak görülmektedir. Sonuç olarak duygu düzenleme, kişinin hangi duyguyu ne zaman, ne şiddette hissedeceğini ve deneyimlediği bu duyguyu nasıl ifade edeceğini belirlediği bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Gross ve Muñoz, 1995). Duygu düzenlemesini açıklamak için kullanılan tanımlar her ne kadar değişiklikler gösterse de hemen hepsinde etkili bir duygu düzenlenmesi için anahtar noktanın duyguyu fark edebilmek ve tanımlayabilmek olduğu görülmektedir. Aşağıda ayrıntılı bir şekilde resmedilen Gross’un geliştirdiği Duygu Düzenleme Modeli’ ne göre duygular çeşitli stratejiler kullanılarak düzenlenebilmektedir. Şekil1’ de kullanılan stratejilerin neler olduğu ve duygu oluşumunda hangi aşamada etkili oldukları belirtilmektedir.

Şekil 1. Duygu Düzenleme Süreç Modeli

Kaynak: McRae, K., & Gross, J. J. (2020). Emotion regulation. *American Psychological Association*, 20(1), 1-9. <http://dx.doi.org/10.1037/emo0000703>

Şekil 1’de anlatıldığı üzere duygu; bir durum ile karşılaşma, durumun özellikle ana özelliklerine gerekli dikkatin verilmesi, kişinin durumu kendi amaçları doğrultusunda değerlendirmesi ve son olarak deneyimsel, fizyolojik veya davranışsal bir tepki vermesiyle sonuçlanan bir seri halinde oluşmaktadır. Bu seri sonucunda elde edilen çıktı olan tepki de yeni bir durum yaratmakta ve bu süreç bir döngü halini almaktadır (McRae ve Gross, 2020). Örneğin; bir çocuk matematik sınavındayken (durum) öğretmenin kağıdına bakıp yüzünü astığını farkeder (dikkat), bu durumu yanlış cevap veriyor olduğu şeklinde yorumlar (değerlendirme) ve birdenbire çok heyecanlanır, kötü not almaktan korkar elleri titremeye başlar (tepki). Daha sonra bu tepkisi (kötü not almaktan korkup ellerinin titremeye başlaması) farklı bir durum haline gelir ve döngü başından tekrar başlar.

Kişiler beş farklı duygu düzenleme stratejisi kullanarak duygu düzenleme sürecini yönetmeye çalışmaktadır. Şekil 2’de gösterildiği üzere bu stratejiler öncül odaklı düzenleme stratejileri ve sonuç odaklı düzenleme stratejileri olarak temelde iki grupta incelenmektedir. Öncül odaklı stratejiler, duygu tam olarak ortaya çıkmadan önce söz konusu duygunun şiddetini etkilemek için yapılan içsel ya da dışsal düzenlemeler olarak tanımlanırken, sonuç odaklı stratejiler ise duygu ortaya çıktıktan sonra söz konusu duygunun fizyolojik veya davranışsal etkilerini düzenlemeye yönelik girişimler olarak tanımlanmaktadır (Gross ve Muñoz, 1995; Gross, 1998a). Öncül odaklı stratejiler duygunun ve davranışın öngörülmesini sağlayacak daha kompleks sayılabilecek yapılar içeren üst düzey stratejiler olarak görülürken tepki odaklı stratejiler sadece davranışın kontrol edilmesine yönelik stratejiler olduğu için daha ilkel stratejiler olarak görülmektedir (Gross, 1998a).

Şekil 2. Duygu Düzenleme Stratejileri

Kaynak: VAR-OL Psikolojik Danışmanlık Merkezi. (b.t.). VAR-OL Psikolojik Danışmanlık Merkezi. <https://www.varolpsikoloji.com/BlogDetay/duygu-duzenleme>

Örneğin; bir kişinin yanında rahat hissetmediği veya sinirlendiği bir grup arkadaşıyla buluşmak (durum) yerine sevdiği bir filmi izlemeyi tercih etmesi öncül odaklı stratejilerdenken (*durumun seçilmesi*), buluşmaya katılıp sinirlendiği halde davranışlarını düzenleyip gülümseyerek sohbete devam etmesi (*tepkinin ayarlanması*) tepki odaklı duygu düzenleme stratejisi olarak açıklanmaktadır. Aynı örnek üzerinden gitmek gerekirse kişinin belirtilen grupta özellikle yanında rahat hissetmediği arkadaşının buluşmaya çağrılmamasını sağlaması *durumun değiştirilmesi* stratejisiyken, duruma hiç müdahale etmeden buluşma boyunca o kişiye dönük oturmaması veya açtığı konularda sohbete katılmayıp o sırada başka biriyle sohbet etmesi *dikkatin yayılması* stratejisine örnek olarak verilebilmektedir. Son olarak, yanında rahatsız hissettiği kişinin niyetinin aslında kötü olmadığını başka bir düşünce yapısı olduğu için onu farklı değerlendirdiğini düşünerek o kişiye karşı bakışını değiştirmeye çalışması *bilişlerin değişmesine* örnek olarak verilebilmektedir.

Öncül odaklı duygu düzenleme stratejileri, ortaya çıkabilecek duyguyu belirmeden önce veya erken dönemde tahmin ederek, duygunun henüz herhangi bir etkisi olmadan, durumda veya algıda değişiklikler yapılarak düzenlemenin yapılmasına olanak vermektedir. Öte yandan tepki odaklı duygu düzenleme stratejileri duygu ortaya çıktıktan sonra daha çok sosyal anlamda sorunlar yaşanmaması adına duygunun bastırılmasıyla yapılan düzenlemeler olarak görülmektedir. Öncül odaklı ve tepki odaklı duygu

düzenleme stratejileri karşılaştırıldığında öncül odaklı duygu düzenlemenin daha etkili olduğu öne sürülmektedir (Gross, 1998b; Gross, 2001).

1.2.2. Duygu Düzenleme Güçlüğü

Duyguları ve duygu düzenlemeyi kendi içerisinde bir düzenle insanlar farkında olsa da olmasa da durmaksızın işleyen bir çarka benzetmek mümkündür. Duygu düzenleme esnek ve süreğen yapısıyla, aktif problem çözme, bilişsel yeniden değerlendirme, kendi kendini sakinleştirebilme, duyguları fark etme ve kabul etme, bilgi ve destek arama gibi stratejiler kullanarak insanların amaçları doğrultusunda davranışlarını düzenlemelerini sağlamaktadır (Walle ve Campos, 2012). Duygu düzenleme güçlükleri ise temelde beş alt başlık altında toplanmaktadır. *Açıklık* kişinin hissettiği duyguyu belirli bir şekilde tanımlayamaması iken *amaçlar* kişinin belirli bir duyguyu yoğun bir şekilde hissettiği için amaçlarına uygun davranamaması olarak tanımlanmaktadır. *Dürtü* isminden de anlaşılacağı üzere bir duygunun etkisiyle kişinin kontrolü kaybetmesi, *stratejiler* ise kişinin olumsuz bir duygu hissettiğinde tekrar olumlu hiçbir bir şey olmayacağı inancı geliştirmesi olarak tanımlanmaktadır. Son olarak *kabul etmeme* hissedilen duygunun bir çeşit zayıflık olduğu düşünülüp, duygunun tümüyle reddedilmesi olarak tanımlanmaktadır (Yiğit ve Guzey Yiğit, 2019). Dolayısıyla duygu düzenleme için kullanılan stratejilerin faydasından bağımsız olarak katı bir şekilde kullanılması veya kişinin amaçlarına hizmet edecek doğru stratejinin kullanılmaması durumunda duygu düzenleme güçlükleri ortaya çıkmaktadır (D'Agostino vd., 2017; Hillt vd., 2011). Anlaşılacağı üzere, duygu düzenleme güçlüğü tanımlarken, kullanılmaya devam edilen duygu düzenleme stratejilerinden faydalanılmaktadır. Duygu düzenleme güçlüğü anlatılırken duyguların düzenlenmediği değil, uygun olmayan stratejilerin gereğinden az ya da fazla süre ile kullanılması anlatılmaktadır (Cole vd., 1994). Duygu düzenleme güçlüğü kısaca duygu düzenleme için kullanılan stratejilerin anlık bir iyilik hali hissettirse de uzun vadede kişinin işleyişini engellemesi olarak tanımlanmaktadır (Cole vd., 2013). Örneğin; sınırda (borderline) kişilik bozukluğu olan birisi başkaları tarafından reddedilme korkusuyla başa çıkamayacağını düşündüğünden bu hisle hiç

karşılaşmamak için sosyal ilişkilerinde zaman zaman düşmanca davranışlar gösterebilmektedir. Böylelikle, kendince bir duygu düzenleme stratejisi kullanarak reddedilme ihtimalinden kendisini korumuş olacaktır. Öte yandan, kullanılan strateji kişiyi anlık bir şekilde istenmeyen duygulardan koruyor olsa da sosyal ilişkilerini negatif yönde etkileyerek kişinin uzun vadede amaçlarına hizmet etmeyecektir. Her ne kadar bir strateji kullanılmış olsa da bu durumda duygu düzenleme güçlüğü ortaya çıkmaktadır (Hillt vd., 2011).

1.2.3. Duygu Düzenleme Güçlüğü ile İlişkili Psikopatolojiler

Doğumdan sonraki ilk aylardan itibaren insanoğlu parmak emmek gibi daha ilkel refleks davranışlar ile başlayarak duygularını düzenlemeye çalışmaktadır (Kopp, 1982). Yaşamın ilk anlarından itibaren üzerinde çalışılan bu olgunun kişinin yetişkin hayatına da etkileri olacağını varsaymak kaçınılmaz olmaktadır. Nitekim bu düşünceyle paralel olarak, literatürde duygu düzenleme stratejileri ve duygu düzenleme güçlüğü'nün psikopatolojilerle ilişkisini konu alan birçok çalışma yer almaktadır (Potthoff vd., 2016; Pollock vd., 2016; Saxena vd., 2011; Donahue vd., 2014). İlgili literatür psikopatolojilerle ilişkisini araştırırken duygu düzenlemenin özellikle duyguyu tanıma ve kabul etme yönüne odaklanmaktadır. Örneğin; narsistik kişilik bozukluğu olan bireylerin duygularını fark etme ve anlama konusunda zorluklar yaşadığı görülmektedir (Zhang vd., 2015; Di Pierro vd., 2017). Bu seviyede bir kendi duygularına yabancılaşma yapılan bir çalışmada kişinin öz-imagını (self-image) negatif duyguların etkilerinden koruma çabasıyla açıklanmaktadır (Di Pierro vd., 2017). Görüldüğü üzere, benlik kendisini negatif etkilerden korumak için duygu düzenleme stratejilerini kullanmaya devam ederken işlevsel olmayan stratejilerin kullanılmasıyla narsistik kişilik bozukluğu olan bireylerde gerçeklikten kopma yaşanmaktadır.

Deneyimlenen duygunun anlaşılamamasının yanında yaygın kaygı bozukluğu, panik bozukluk, sosyal kaygı bozukluğu gibi kaygı bozukluklarında negatif bir duygu dalgasından sonra kendini sakinleştirme ve bilişsel yeniden değerlendirme stratejilerinin yeterli kullanılamaması ve fazlaca ruminasyon kullanılması görülmektedir (Cesur Soysal

ve Öncel Arı, 2020). Yapılan çalışmalar duygu düzenleme güçlüğü'nün çocukluk çağı travmalarında olduğu gibi hem içselleştirme hem de dışsallaştırma problemleriyle ilişkili olduğunu göstermektedir (Izard vd., 2011). Özellikle depresyon ve anksiyete gibi içselleştirmeye alakalı bozukluklarda duygu düzenleme güçlükleri görülmektedir. Anksiyete, depresyon, yeme bozuklukları ve madde kullanım bozukluğu ile duygu düzenleme stratejilerinin ilişkisini araştıran kapsamlı bir meta analizin bulgularına göre belirtilen bozukluklarda en fazla kullanılan en az kullanılan doğru sırasıyla stratejilerin ruminasyon, daha sonra bastırma, problem çözme, kaçınma ve son sıralarda kabul etme ve yeniden değerlendirme olduğu görülmüştür (Aldao vd., 2010). Kaygı bozukluklarına ek olarak duygu düzenleme güçlüğü'nün daha psikotik bozukluklara etkisi de dikkat çekmiş ve yapılan araştırmalar sonucunda duygu düzenleme güçlüğü'nün negatif duygulanımı artırarak paranoid semptom oluşumunda rol oynuyor olabileceği ortaya koyulmuştur (Westermann ve Lincoln, 2011).

Bunlarla beraber daha çok dışsallaştırma ile alakalı psikopati ve anti sosyal kişilik bozukluğu gibi psikopatiler de duygu düzenleme güçlüğü alan yazınında sıkça çalışılan bozukluklar olarak görülmektedir. Psikopatinin özellikle kinci ve vurdumduymaz yönleri duygu düzenleme güçlüğü ile ilişkili bulunmaktadır (Zeigler-Hill ve Vonk, 2015; Donahue vd., 2014). Ayrıca Marsh ve Blair, anti sosyal kişilik bozukluğunun anahtar semptomlarından biri olan başkalarına zarar verildiğinde pişmanlık veya vicdan azabı hissetmemenin korku ifadelerini yakalayıp anlayamamakla alakalı olduğunu ortaya koymuşlardır (2008). Yapılan bir başka çalışmada ise duygu düzenleme güçlüğü yaşayan bireylerin yaşamayanlara göre çok daha fazla eyleme dökme davranışlarında bulunduğu ve saldırgan davranışlar sergilediğine ulaşılmıştır (Herr vd., 2015).

Son yıllarda duygu düzenleme güçlüğü ile ilişkisi çokça araştırılan bir diğer bozukluk ise makyavelizmdir. Duygu düzenleme güçlüğü ile makyavelizmin ilişkili olduğu birçok araştırma tarafından kanıtlanmış olsa da (Amiri ve Navab, 2018; Akram ve Stevenson, 2021; Moradi ve Mohammadi, 2020) deneyimlenen duygu düzenleme güçlüğü'nün şekli ve yansımaları ile alakalı farklı görüşler sunulmaktadır. Bazı araştırmalar makyavelistlerin dürtülerini, duygusal ve davranışsal tepkileri baskılamaya

yarayacak taktikler öğrenerek onları kişilerarası ilişkilerinde işlerine yarayacak işlevsel tepkilere dönüştürebilecek bilişsel esnekliğe sahip olabildiklerini varsayarken (Fatima ve Shahid, 2020; Deak vd., 2017); diğer araştırmalar makyavelistlerin duygularını diğerleri kadar incelikle ifade edemediklerini dolayısıyla gerçek duygu ve düşüncelerini saklamakta doğal olarak iyi olduklarını varsaymaktadır (Szijarto ve Bereczkei, 2014). Bir başka çalışmada ise makyavelist insanların duyguları tanımlama yetilerinin olmadığı öne sürülmüştür (Wastell ve Booth, 2003). Bu sonuçlarla paralel olarak başka bir çalışmada ise makyavelistlerin başka insanların duygularını da anlayamadığı ve anlayamadığı duyguları negatif olarak yorumlamaya meyilli oldukları, evrimsel olarak da kendilerini bilinmeyen korumak istedikleri yönünde sonuçlara ulaşılmıştır (Al Aïn vd., 2013).

Örneklerden de anlaşılacağı üzere etkili ve yeterli duygu düzenleme bireylerin psikososyal işlevselliğinin yerinde olduğunun hem bir göstergesi hem de açıklaması olarak görülmektedir (Zeman vd., 2006). Sağlıklı kişiler, baş etmekte zorlandıkları bir duygu deneyimledikleri zaman yeniden değerlendirme stratejisini ve durumu seçme/değiştirme stratejilerini esnek bir şekilde kullanarak duygularını yönetebilen kişiler olarak görülmektedir (Sheppes vd., 2011).

1.2.4. Duygu Düzenleme ile Çocukluk Çağı Travmalarının ilişkisi

Daha önce de belirtildiği üzere duygu düzenleme yaşamın ilk yıllarından itibaren kendini göstermektedir. Lewis'e göre normal gelişim gösteren bebeklerde doğumdan sonraki ilk 6 aydan itibaren şaşırma, merak, neşe, kızgınlık, üzüntü, korku ve tiksime gibi temel duygular gelişim göstermeye başlarken 2 yaştan itibaren de kıskanma, empati ve utanma gibi daha kompleks duygular gelişim göstermeye başlamaktadır (2007). Araştırmalar bu dönemde bebeğin duygularına önem verilmesinin ve uygun bakımın gösterilmesinin nörobiyolojik olarak duyguların düzenlenmesine katkı sağladığını göstermektedir (Calkins ve Dollar, 2014). Örneğin ağlayan bir bebekle birincil bakım verenin ilgilenmesi hem ağlamanın şiddeti artmadan sakinleşmesini sağlayacak hem de çocuğa güvenli bir alanı olduğu hissettirecektir. Bu örüntünün istikrarlı devam etmesi halinde başlarda bebek için bakım veren, genellikle anne, duyguların düzenlenmesi için

güvenilir bir dışsal kaynakken daha sonraları bebek kendi duygularını düzenleyecek stratejiler geliştirmeye başlayacaktır; parmak emmek gibi (Kopp, 1982).

Yukarıda belirtilen sürecin istikrarlı devam etmesi çocuğun duygularını sağlıklı düzenlemesi için ona ne kadar alan sağlıyorsa bunun gibi güvenilir bir çevrede yetiştirme fırsatı bulamayan çocukların da duygu düzenleme konusunda güçlükler yaşaması o kadar olası görülmektedir. Bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlıkları ancak bebeklikten itibaren gelişimsel süreçlerinde Bowlby ve Ainsworth'un güvenli alan (safe haven/secure base)'ına ne kadar maruz kaldıklarıyla orantılıdır (Cassidy vd., 2013). Bağlanma teorilerine göre güvenli alan çocuğun ihtiyaçlarının her durumda bakım vereni tarafından karşılanacağına dair güveni olarak tanımlanmakta ve hem bakım veren ile sağlıklı bir bağ oluşmasının hem de sağlıklı duygusal gelişimin anahtar öğelerinden biri olarak görülmektedir (Collins ve Feeney, 2000). Bu konuyla alakalı yapılan çalışmaların en bilinenlerinden birisi Durgun Yüz Paradigması (Still-Face Paradigm)'dır. Durgun Yüz Paradigması ile yapılan araştırmalarda, durgun yüz aşamasında anneler bebeklerin gösterdikleri olumlu tepkilere; mırıldanmak, gülümsemek, elleri ayaklarıyla sevimli hareketler yapması gibi, tepkisiz bir yüz ifadesiyle karşılık vermektedir. Bebeklerin bakım verenden beklentisi bu yönde olmadığı için ağlayarak, içine çekilerek ya da ilgisini başka yöne kaydırmaya çalışarak bu istenmeyen duyguyla başa çıkmaya çalıştıkları gözlenmiştir (Ekas vd., 2013; Mesman vd., 2009). İfade­siz yüz deneyi olarak da bilinen bu deneyde anne bebekle karşılıklı olarak oturur, ona gülümser duygularını ve davranışlarını karşılıklı koordine etmeye çalışarak bir iletişim halinde olurlar. Daha sonra iki dakikalığına anne ne mutlu ne üzgün ne de sinirli bir yüz ifadesi olmadan tamamen ifade­siz bir şekilde bebeğin karşısında oturmaya başlar. Bu süreçte bebek ilk önce annesini daha önce kurdukları bağa çekmeye çalışır; ona güler, eliyle bir yerleri işaret edip annenin bakmasını bekler, yüksek tondan sesler çıkarır, ağlar, etrafını incelemeye başlayarak dikkatini anneden başka yöne kaydırmaya çalışır. Derin bir huzursuzluk yaşadığı belli olmaktadır. İki dakika sonrasında anne tekrar dikkatini bebeğe verdiğinde, onunla tekrar gülmeye, işaret ettiği yere bakmaya başladığında bebek huzursuzluğundan sıyrılır ve anneye tekrar iletişim haline geçer (Adamson & Frick, 2003). Bahsedilen çalışmalardan anlaşıldığı üzere bebeklerin bakım verenlerinin onların duygu durumlarına tepkileri hakkında belirli

beklentileri vardır ve bu beklentilerin karşılanmaması durumunda olumsuz tepkiler göstermektedirler. Aynı zamanda bakım verenin duygusal olarak ulaşılmaz olması ya da bazen ulaşılır bazen ulaşılmaz olarak istikrarsız bir tavır sergilemesi durumunda çocuk bakım veren ile ilişkiyi devam ettirebilmek için gelişimsel evrelerinin gerekliliklerinin dışında bakım verene olan ihtiyaçlarını veya negatif duygulanımı minimuma indirmeye çalışma gibi davranışlar geliştirmektedir (Bridges vd., 2004). Bebekler ve çocuklar dış dünyayı da bakım verenlerinin yorumlamasına bağlı olarak algılamakta olduğundan yapılan araştırmalar bebekliklerinde anne ya da babalarıyla böyle bir bağ kuramayan çocukların ergenliklerinde daha çok duygu düzenleme güçlükleri yaşadığını ve hatta sınırdaki kişilik örüntüleri gösterdiklerini ortaya koymaktadır (Kahya ve Munguldar, 2022).

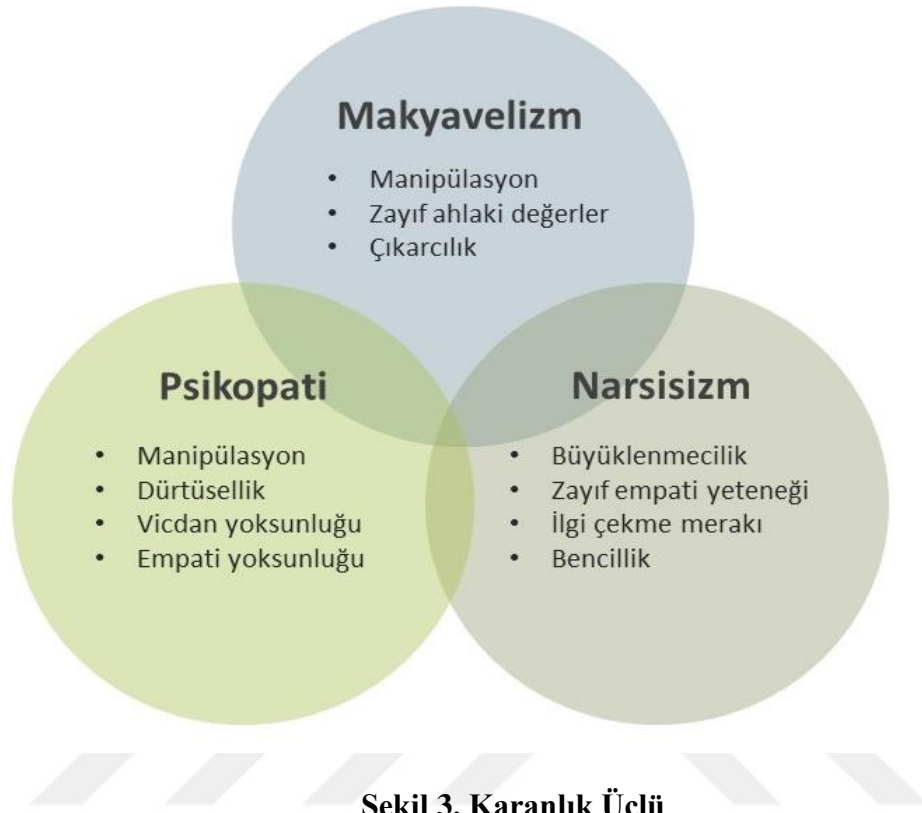
İnsan yavrusunun doğduğu andan itibaren hayatının ilk yıllarında tamamen başkalarına bağlı olduğu düşünüldüğünde, çocuklukta maruz kalınan duygusal ve fiziksel ihmalin ve istismarın yetişkinlik döneminde duygu düzenleme güçlükleri ve diğer psikopatolojiler anlamında ciddi sonuçları olacağı tahmin edilebilir bir gerçektir. Çocukların en çok zaman geçirdikleri mekân olan evde sıklıkla negatif atmosferle başa çıkmaya çalışmaları, özellikle bahsedilen negatif davranışlar kendilerine karşı yapılıyorsa, onların duygu düzenleme kapasitelerini aşmaktadır. Bununla birlikte çocuklar evde hissettikleri tehdit edilme, güçsüzlük, kontrolün elinde olmaması gibi duyguları dış dünyaya da genellemektedir (Thompson ve Mayer, 2014). Yapılan araştırmalar çocukluk çağında istismara maruz kalan kişilerin duygu düzenleme güçlükleri yaşadıklarını, sosyal destek algılarının düşük olduğunu ve ikili ilişkilerinde daha çok mağdur rolünde olduklarını göstermektedir (Stevens vd., 2013).

1.3. Karanlık Üçlü Kişilik Örüntüleri

Kişilik, günlük hayatta da klinikte de çok kullanılan bir kavram olmasına rağmen tanımlaması, her bir insanoğlunun biricikliğinden dolayı, oldukça karmaşık hale gelmektedir. Dolayısıyla da psikoloji literatüründe en çok merak edilen ve çalışılan konulardan biri olarak yerini korumaktadır. Genel anlamıyla kişilik bir kişiyi diğer insanlardan farklı kılan fiziksel, mental, duygusal ve sosyal özelliklerinin tümü olarak tanımlanmaktadır (Schultz ve Schultz, 2017).

Psikoloji tarihi boyunca kişilik ile alakalı çeşitli kuramlar ortaya atılmış ve insanlar belirli özelliklerine göre çeşitli kategorilere yerleştirilmeye çalışılmıştır. Kişiliğe yönelik çalışmalar genel olarak boyutsal ve kategorik olmak üzere iki ana yaklaşım üzerinden yapılmaktadır (Taymur ve Türkçapar, 2012). Kategorik yaklaşım kişiliği birbirinden farklı sınıflara bölerek tanımlarken boyutsal yaklaşım daha çok her bir kişilik özelliğini bir spektrum olarak değerlendirmektedir (Trull ve Durrett, 2005). Örneğin; Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders / DSM) kişiliği tanı koyabilmek için tanımladığından kategorik yaklaşımı kullanmaktadır. Diğer yandan en çok kullanılan kişilik sınıflandırmalarından birisi olan Büyük Beşli boyutsal bir yaklaşımla oluşturulmuş (Taymur ve Türkçapar, 2012) ve kişilik nörotizm, dışa dönüklük, deneyime açıklık, vicdanlılık, uzlaşmacılık isimli beş ana spektrum üzerinden tanımlanmıştır (McCrae ve Costa, 1985). Bütün insanlar bu beş ana spektrumun özelliklerini farklı farklı derecelerde göstermektedirler. Örneğin birisi diğerine göre daha dışa dönük özellikler gösterirken diğerine göre daha az dışa dönük özellikler gösterebilmektedir. Kategorik yaklaşımın aksine insanlar dışa dönük veya değil diye değerlendirmektense boyutsal yaklaşım gereği olarak herkesin bir derece dışadönük olduğu varsayılmakta ve nispeten değerlendirme yapılmaktadır.

Kernberg ise kişiliği tanımlarken hem boyutsal hem kategorik bir yaklaşım kullanmakta fakat tanımlamasını bozukluklar üzerinden gerçekleştirmektedir (Taymur ve Türkçapar, 2012). Kernberg'in tanımlamasına göre orta-düşük şiddette bozukluklar nevrotik, şiddetli bozukluklar borderline ve çok şiddetli bozukluklar psikotik olarak tanımlanmaktadır (Kernberg, 1970).

Kaynak: Papatsaroucha, D., Nikoloudakis, Y., Kefaloukos, I., Pallis, E., & Markakis, E. K. (2021). Survey on human and personality vulnerability assessment in cyber- security: Challenges, approaches, and open issues. *arXiv preprint arXiv:2106.09986*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2106.09986>

Bahsedilen modellere/kuramlara ek olarak 2002 yılında Paulhus ve Williams tarafından kişiliğin toplum tarafından hoş görülme-yen yönleri bir şemsiye terim altında toplanmış ve *Narsisizm*, *Psikopati* ve *Makyavelizm* karanlık üçlü kişilik özellikleri olarak tanımlanmıştır (Paulhus ve Williams, 2002). Bahsedilen üç kişilik örüntüsünün birbirinden farklı semptomları olsa da paylaştıkları birçok özellik dolayısıyla ortak bir zeminde buluşmaktadırlar. Her bir kişilik örüntüsünde de göze çarpan semptomlar, değişen şiddetlerde, kendini öne çıkarma eğilimi, duygusal olarak soğukluk, düzenbazlık, agresiflik ve özellikle duygusuz bir şekilde başkalarını manipüle etme eğilimleri olarak sıralanmaktadır (Paulhus ve Williams, 2002; Furnham vd., 2013), (Şekil 3). Karanlık üçlü kişilik örüntüleri, Kernberg'in kişilik modellemesinde olduğu gibi direkt olarak bozukluklar üzerinden olmasa da toplum tarafından hoş görülme-yen klinik seviyede

belirti göstermese de kötücül olarak değerlendirilen kişilik özelliklerini bir araya getirmektedir. Öyle ki bazı kaynaklarda karanlık üçlü kişilik örüntüleri pseudopathologies (yalancı patolojiler) olarak değerlendirilmektedir (Jonason vd., 2015).

1.3.1. Narsisizm

Narsisizm adını bir Yunan miti olan Narkissos Mitinden almaktadır. Kısaca; görenlerin hayran kaldığı Narkissos, bir su perisi olan Ekho'nun aşkına karşılık vermemiş bu sebeple de “birine âşık olması ama karşılık bulamaması”yla lanetlenmiştir. Daha sonrasında bir ırmakta yansımalarını gören Narkissos kendisine âşık olmuş ve yansımalarını izlemekten başka bir şey yapamayacak hale gelip ölmüştür (Yazıcı, 2020). Mitolojide anlatılanla benzer olarak psikoloji literatüründe de narsisizm abartılı bir benmerkezcilikle açıklanmaktadır (Millon vd., 2019).

Kernberg narsisizmi ilk defa 1967’de bir kişilik yapılanması olarak tanımlamış, 1968’de ise Kohut narsisistik kişilik bozukluğu kavramını literatüre kazandırmıştır. Kohut narsisizmi sağlıklı bir gelişim sürecindeki aksama olarak tanımlamakta ve benlik yapısındaki bu temel kusurun büyüklenmecilik ve aşırı telafi etme ile yansıtıldığını ifade etmektedir (1968). Kernberg ise normal narsisizm ile patolojik narsisizm arasındaki farklılıklara dikkat çekmekte ve patolojik narsisizmi kendiyle meşgul olma hali, büyüklenmeci fanteziler, empatiden yoksun olma hali ve dolayısıyla diğer insanları kullanmakta sorun görmeme, güç, güzellik ve mükemmellik arayışı, kıskançlık ve boşluk duygularıyla tanımlamaktadır (2004). Yapılan tanımlara paralel olarak DSM’de de narsisistik kişilik bozukluğu, erken erişkinlikte başlayan ve kişiden kişiye göre değişen bağlamlarda gözlenen büyüklenme, sürekli beğenilme ihtiyacı ve empati yapamama ile özdeşleşen bir kişilik örüntüsü olarak tanımlanmaktadır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014). Büyüklenme kendisini davranışlarda ve/veya düşlemlerde gösterebilmektedir. Narsisistik kişilik örüntüsüne sahip bireyler kendilerini diğer herkesten üstün görerek kendilerini abartılı bir biçimde tanıtmakta ve hatta ilahi bir kudretleri ve zekâları olduğuna inanmaktadırlar. Gereğinden fazla benmerkezci olmaları genel toplum kurallarına ve

diğer insanların duygu ve ihtiyaçlarına karşı kayıtsız kalmalarına sebep olmaktadır (Millon vd., 2019).

Literatürde narsisizm ile çocukluk çağı travmaları ve duygu düzenleme güçlükleri arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok çalışma bulunmaktadır (Walker vd., 2022; Jones ve Paulhus, 2011; Dragioti vd., 2012; Rogier ve Velotti, 2018). Yapılan araştırmalar, çocukluk çağı travmalarının hem kırılğan hem de büyüklenmeci narsisizmi tahmin edebildiğini fakat cinsel istismar ve fiziksel ihmal gibi travmalarının özellikle büyüklenmeci narsisizmi öngörebildiğini ortaya koymaktadır (Şar ve Türk-Kurtça, 2021; Bertele vd., 2022). Dolayısıyla çocukluğunda bakım verenleri ile korkulu bağlanan kişilerin yetişkinliklerinde narsisistik kişilik örgütlenmesi göstermesi beklenmektedir. Bahsedilen çalışmalara paralel olarak, Jonason vd. 2014 yılında yürüttükleri araştırmada anne bakımı eksiliğinin yetişkinlikte narsisistik kişilik örgütlenmesini tahmin ederken ilginçtir ki; fazla baba ilgisinin de narsisizmi öngördüğünü ortaya koymuşlardır. Yetişkin psikiyatrik hastalarda da narsisistik kişilik bozukluğu, travma sonrası stres bozukluğu (TSSB)'na ek olarak en sık konulan eştanılardan biri olarak görülmektedir (Palma vd., 2021). Çocukluk çağı travmaları ile hem kırılğan hem büyüklenmeci narsisizm arasındaki pozitif ilişki psikoloji literatüründe defalarca kanıtlanmasına rağmen duygu düzenleme güçlüğü, narsisizmin alt boyutlarına göre değerlendirildiğinde daha karmaşık ilişkiler ortaya çıkmaktadır. Yapılan çalışmalar göstermektedir narsisistik kişilerde görülen her şeyi kendine hak görme ve dürtü kontrol eksiklikleri duygu düzenleme güçlüğü ile pozitif ilişkiyken büyüklenme ve liderlik gibi özellikler duygu düzenleme güçlükleri ile negatif ilişkili görülmektedir (Zeigler-Hill ve Vonk, 2015; Zhang vd., 2017). Bu sonuçlara ek olarak kırılğan narsisizm ile duygu düzenleme güçlükleri arasında da negatif bir ilişki görülmektedir (Zhang vd., 2017). Ulaşılan bu sonuçlar, kırılğan narsisistik kişilik örüntüleri gösteren insanların sosyal ve iş hayatlarında beğenilme ve takdir edilme ihtiyaçlarını karşılayabilmek için diğer insanların ve kendilerinin duygularına daha çok dikkat etmek ve davranışlarını ona göre düzenlemek durumda kaldıkları şeklinde yorumlanabilmektedir.

1.3.2. Makyavelizm

Makyavelizm de narsisizm ile benzer olarak bireyin kendi ihtiyaçlarını ön planda tutarak diğer insanların talep ve ihtiyaçlarına duyarsız kalma boyutuyla bilinmektedir (Paulhus ve Williams, 2002). Makyavelizm adını Floransalı düşünür ve devlet adamı Niccolo di Bernado dei Machiavelli'den almaktadır (Machiavelli, 2015). Machiavelli'ye göre zafere ulaşmak için kullanılan her araç yasal olarak kabul edilmekte ve kötü olan bir şey varsa amaca ulaşmak için yapılması gereken kötülüğün becerilememesi olarak görülmektedir (Machiavelli, 2015).

Psikoloji literatüründe Makyavelizm terimi, ilk olarak Christie ve Geis'in 1970 yılında Makyavelizm ölçeğini geliştirmesiyle kullanılmaya başlanılmıştır. Bahsedilen eserlerinde Makyavel kişilik kendi amaçları uğruna diğer insanları manipüle etmeye eğilim olarak tanımlanmaktadır (1970). Yapılan bir başka çalışma daha Makyavelist kişilerin ahlaki prensiplere sahip olmadıklarını, kuşkucu olmalarıyla tanındıklarını ve kişilerarası manipülasyonun başarıya giden yolda anahtar rol oynadığını düşündüklerini ortaya koymaktadır (Furnham vd., 2013). Genel anlamıyla Makyavelist kişiler tarafından kullanılan kişilerarası manipülasyon dört ana temele dayanmaktadır; kişilerarası ilişkilerde duygu yoksunluğu, geleneksel ahlaki ilkelerin yoksunluğu, herhangi başka bir patolojinin olmaması (gerçeklik algısında bir bozukluk olmaması) ve kısa vadede başarı arayışı (Christie ve Geis, 1970). Daha sonra yapılan birçok çalışma da Makyavelizm literatürünün en başında kurulan bu temelleri kanıtlar nitelikte sonuçlara ulaşmıştır. Örneğin 2008 yılında Campbell vd. tarafından yapılan çalışmada Makyavelizm ile ahlak gelişimi arasında negatif bir ilişki olduğu; 2021 yılında ise Puthillam vd. tarafından yapılan çalışmada Makyavelistlerin duygusal olarak empati kuramadıklarını sonuçlarına ulaşılmıştır.

Her ne kadar Makyavelistlerin sosyo-duygusal gelişimleri zayıf olsa (Set, 2020) ve duygu düzenleme güçlükleri yaşasalar da (Lau ve Marsee, 2013), Makyavelizm kişilik örgütlenmesinde diğer karanlık üçlü kişilik örüntülerine göre dürtüsellik daha az görüldüğünden sosyal ilişkiler yürütmekte psikopati ve narsisizme göre daha az sorun yaşamaktadırlar (Jones ve Paulhus, 2011). Bir şeyler veren taraf olmayacakları ve kendi

menfaatlerine uygun olduğu sürece sadece alıcı rolünde olacakları ilişkiler kurarak bir şekilde sosyal hayatın içinde kalmaya devam etmektedirler (Kessler vd., 2010). Herhangi bir ilişki içerisinde olmadıkları zaman ise bu durumun karar verme özgürlüklerine düşkünlükleri sebebiyle kendi tercihleri olduğunu ifade etmektedirler (Burtäverde ve Ene, 2021).

Diğer karanlık üçlü kişilik örüntüleri gibi Makyavelizm de çocukluk çağı erken ilişkileri ile bağlantılı görünmektedir. Yapılan çalışmalar çocukluklarında ebeveynleri ile kaçınan bağlanan bireylerin yetişkinlikte daha çok Makyavelist davranışlar sergilediklerini göstermektedir (Bloxsom vd., 2021). Aynı zamanda narsisizmde olduğu gibi anne bakımı eksikliğinin Makyavelizmi de öngördüğü bilinmektedir (Jonason vd., 2014). Çocukluk çağı travmalarının karanlık üçlü kişilik örüntülerinin ortak kaynaklarından biri olduğu gibi ergenlikte ve yetişkinlikte şiddet eğilimi de ortak semptomlarından birisi olarak görülmektedir. Yapılan araştırmalar karanlık üçlü kişilik örgütlenmelerinden psikopatinin şiddet eğilimi en güçlü öngören kişilik yapılanması olduğunu, daha sonra sırasıyla Makyavelizm ve narsisizmin de şiddet eğilimi tahmin etmekte önemli rol oynadığını göstermektedir (Pailing vd., 2014). Buradan hareketle psikopatinin karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki en karanlık kişilik yapılanması olduğu narsisizmin ise en hafif karanlık kişilik yapılanması olduğu sonucunu varılmaktadır. Öyle ki psikolojik iyilik hali üzerine yapılan çalışmalar Makyavelizm ölçek skorları yüksek insanların daha az psikolojik iyilik hali tariflediğini fakat narsisizm skorlarının düşük olmasının bu ilişkiyi zayıflattığını ortaya koymaktadır (Van Groningen vd., 2021).

1.3.3. Psikopati

Subklinik seviyede olsa dahi psikopati, karanlık üçlü kişilik örüntülerinin en karanlığı olarak bilinmektedir (Pailing vd., 2014; Rauthmann ve Kolar, 2012). Psikopati ile alakalı literatür genel olarak Cleckley'in çalışmaları üzerine kurulmuştur. Cleckley psikopatiyi; güvenilmezlik, çekicilik, pişmanlık hissetmeme, samimiyetsizlik, yargıda yanılmalar, başkalarının haklarına karşı kayıtsızlık ve anti-sosyal bir hayat tarzı

benimseme gibi özelliklerle tanımlamaktadır (1988). Ek olarak Hare da psikopatiyi; dürtüsellik, empati yoksunluğu, heyecan arayışı gibi özellikler ile karakterize etmektedir (1985). Psikopati üzerine yapılan bu ilk tanımlardan sonra yapılan çalışmalarda da paralel sonuçlara ulaşılmış; psikopatik özelliklere sahip kişilerin ahlaki gelişimlerinin zayıf olduğu (Campbell vd., 2009), bağlılık gibi değerlere daha az önem verdikleri (Noser vd., 2015) ve şiddete daha eğilimli oldukları (Pailing vd., 2014) ortaya konulmuştur.

Psikopati, birincil psikopati ve ikincil psikopati olmak üzere iki ana alt boyutta incelenmektedir. Birincil psikopati; yüzeysellik, gerçeküstü bir çekiciliği olduğu dair abartılı bir inanış, patolojik yalan söyleme davranışları, gözetlemeci ve manipulatif davranışlar, vicdan azabı ve utanç yoksunluğu, vurdumduymazlık, empati yoksunluğu ve sorumluluktan kaçınma gibi özelliklerle karakterize edilirken ikincil psikopati; dürtüsellik, sorumsuzluk, çabuk sıkılma, gerçekçi ve uzun vadeli hedefler koymakta zorluk, başkaları üzerinden geçinme, davranışlarını kontrol etmekte zorluk ve genç yaşlarda suça karışma gibi daha anti-sosyal davranışlarla karakterize edilmektedir (McHoskey vd., 1998). Her iki alt boyutta da görülen psikopatik dürtüsellik, oto kontrol zayıflığından kaynaklanmakta (Jones ve Paulhus, 2011) dolayısıyla da psikopatik özelliklere sahip insanlar, diğer insanların kalkışmayacağı, cezalandırılacağını bile bile başka insanların mallarıyla kumar oynamak gibi riskli davranışlarda ısrarcı olabilmektedirler (Jones, 2014).

Karanlık üçlünün en çok araştırıldığı alan çalışma hayatı olsa da karanlık üçlü kişilik özellikleri ile romantik ilişkiler ve sosyo-duygusal gelişim arasındaki ilişki de sıklıkla incelenmektedir (Set, 2020). Çocukluklarında yeterince baba bakımı görmeyen (Jonason vd., 2014) ve bakım verenleri ile kaygılı bağlanma tarzında bağlanan kişilerin yetişkinlikte psikopatik özellikler göstermesinin daha olası olduğu ve bu kişilerin yetişkin hayatlarında kurdukları romantik ilişkilerinde de güvensiz hissettikleri bilinmektedir (Bloxsom vd., 2021). Psikopatinin her iki alt boyutu da hem bilişsel hem de duygusal empati yoksunluğu göstermekte (Puthillam vd., 2021) dolayısıyla da psikopatik özelliklere sahip kişiler daha duygulardan yalıtılmış, sado-mazoşist temalı fanteziler

kurmakta (Baughman vd., 2014), ikili ilişkilerinde zorluk yaşamakta uzun vadeli romantik ilişkileri tercih etmemektedirler (Burtăverde ve Ene, 2021).

Kullanılan duygu düzenleme stratejileri açısından bakıldığında ise; psikopatik kişilik özellikleri gösteren bireylerin, genel olarak duyguları kabul etme, duygusal farkındalık ve netlik, etkili duygu düzenleme stratejilerini kullanma, özellikle sinirliyen amaca yönelik davranışlar sergileyebilme ve negatif duygular hissederken dürtüsel davranışları durdurabilme gibi duygu düzenlemenin hemen hemen her alt boyutunda güçlükler yaşadığı bilinmektedir (Garofalo ve Neumann, 2019). Bununla beraber bazı çalışmalar psikopatların aslında duyguyu fark etme ve anlama konusunda çok büyük sorunlar yaşamadıklarını fakat kontrol etmekte ve işlevsel bir şekilde davranışa dökmekte problemleri olduğunu belirtmektedir (Kahya ve Gençöz, 2020). Psikopatinin her iki alt boyutunun da bilişsel yeniden değerlendirmede zorlandıkları ve yoğun olarak primitif stratejilerden olan bastırmayı kullandıkları görülmektedir (Walker vd., 2022).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişki genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak incelenmiştir. İlişkisel tarama modeli ile değişkenler arasında birlikte bir değişimin olup olmadığı, eğer böyle bir ilişki varsa da derecesinin ne olduğu belirlenmeye çalışılır (Karasar, 2012).

Çocukluk çağı travmalarının karanlık üçlü kişilik özellikleri üzerindeki etkisinde duygu düzenleme güçlüğü'nün aracı rolünün incelenmesi için de izlenen araştırma modeli Şekil 4'de verilmiştir.

Şekil 4. Araştırma Modeli

Takip edilen araştırma modeline göre çocukluk çağı travmaları bağımsız değişken (x), duygu düzenleme güçlüğü aracı değişken (mediatör) (m) ve karanlık üçlü kişilik özellikleri bağımlı değişken (y)'dir. Aracılık etkisi modern yaklaşıma göre test edilmiştir. Modern yaklaşıma göre, Baron ve Kenny yönteminden farklı olarak, aracılık rolünün olması için bir dizi ilişkisel gerekliliğin sağlanması şart olmamakla birlikte dolaylı etkinin

anlamlı olup olmaması dikkate alınmaktadır. Modern yaklaşıma göre dolaylı etki, doğrudan etki ve toplam etki değerlerinin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadıklarının anlaşılması için Sobel testi sonuçlarına değil Bootstrap güven aralığı hesaplamalarından elde edilen sonuçlara başvurulmaktadır. LLCI ve ULCI değerleri arasında 0 (sıfır) değerinin bulunmaması istatistiksel olarak anlamlı sonuçlara işaret etmektedir (Hayes, 2009).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de yaşayan yetişkinler, örneklemini ise “kolaylıkla bulunabileni örnekleme” yöntemi ile seçilen 268 kadın ve 137 erkek olmak üzere toplam 405 katılımcı oluşturmaktadır. Kolaylıkla bulunabileni örnekleme yönteminde araştırmacı çevresinde bulunan, ulaşması kolay ve çalışmaya gönüllü bir şekilde katılmayı kabul eden katılımcıları örnekleme alır (Erkuş, 2009). Çalışmanın evreni yetişkinlerden oluştuğundan 18 yaşından büyük katılımcılar seçilmiştir. Tablo1’de örneklemin demografik bilgilere göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 1. Örneklemeye İlişkin Demografik Bilgiler

	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	268	66,2
	Erkek	137	33,8
Eğitim Durumu	Lisans	247	61,0
	Lisansüstü	158	39,0
İlişki Durumu	İlişkisi Yok	250	61,7
	İlişkisi Var	155	38,3
Çalışma Durumu	Çalışıyorum	261	64,4
	Çalışmıyorum	144	35,6
Yaşadığı Yer	İlçe	50	12,3
	Şehir	105	25,9
	Büyükşehir	250	61,7
Yaş		$\bar{x}$	ss
		29,56	8,130
Kardeş Sayısı		1,86	1,799

Tablo1’de aktarıldığı üzere; katılımcıların %66,2’si (N=268) kadın, %33,8’i (N=137) erkektir. Araştırmaya katılan bireylerin %58,3 (N=236) gibi yüksek bir oranla büyük çoğunluğu lisans mezunudur, %39’u (N=158) lisansüstü ve sadece %2,7’si (N=11) lise mezunudur. Katılımcıların ilişki durumları açısından bakıldığında % 61,7’sinin (N=250)devam eden bir ilişkisi olmadığı, %38,3’ünün (N=155) ise ilişkisi olduğu görülmektedir. Katılımcıların %64,4’ü (N=261) tam zamanlı olarak çalışırken %35,6’sının (N=144) bir işte çalışmadığı anlaşılmaktadır. Çalışmaya dahil olan katılımcıların hayatlarının büyük çoğunluğunu geçirdikleri yerleşim merkezi sorulduğunda %1,2’s, (N=5) köy/kasaba cevabını vermiş, %11,1’i (N=45) ilçe, %25,9’u (N=105) şehir ve son olarak %61,7’si (N=250) büyükşehir cevabını vermiştir. Katılımcıların sahip oldukları kardeş sayısı ortalama 1,89 olup yaş ortalamaları 29,56’dır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Söz konusu araştırma için Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği Kısa Formu, Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan bir Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır. Kullanılan ölçekler bir araya getirilerek Google Forms uygulaması aracılığıyla bir anket oluşturulmuştur. Oluşturulan anket sosyal medya araçları (Instagram, Twitter, Facebook ve Whatsapp) kullanılarak ve isteyen katılımcılara elden çoğaltılarak tüm katılımcılara ulaştırılmıştır.

2.3.1. Demografik Bilgi Formu

Bu form, literatür taraması yapılarak, çalışmanın araştırma sorularına yönelik cevaplar alabilmek için bazı sosyo-demografik bilgiler içerecek şekilde araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Demografik formda bireylere ait cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, çalışma durumu gibi araştırma hipotezleri ile ilgili değişkenler yer almaktadır.

2.3.2. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ)

Bu ölçeğin orijinali 70 madde olarak, 1998 yılında Bernstein vd. tarafından, bireylerin çocukluk çağı travmalarını daha geniş açıda değerlendirmek amacıyla oluşturulmuştur. Daha sonra ölçeğin yazarlarınca 28 maddelik daha kısa bir ölçek haline getirilmiştir. Yapılan çalışmada toplam 28 maddeye sahip olan ölçeğin orijinal halinin 5 alt boyuta sahip olduğu; cinsel istismar, fiziksel istismar, duygusal istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal olmak üzere 5 alt boyutunun olduğu ve her bir alt boyutun Cronbach alfa güvenirlik katsayısının sırasıyla .92, .83, .87, .91 ve .61 olduğu tespit edilmiştir. (Bernstein vd., 2003). Ölçek Şar vd. tarafından 2012 yılında Türkçeye uyarlanmış, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçek toplam 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçeği dolduracak katılımcılardan 1 ile 5 arasında değişen 5’li Likert tipi ölçek üzerinden 1 Hiçbir Zaman 5 Çok Sık olmak üzere kendilerine en uygun olanı seçmeleri istenmektedir. Yapılan araştırma neticesinde, cinsel istismar, fiziksel istismar, duygusal istismar, duygusal ihmal alt boyutlarının Cronbach alfa güvenirlik katsayılarının sırasıyla .80, .89, .87 ve .88 olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda ölçeğin yapısal geçerliliğini ölçmek için; bir önceki versiyonu olan 53 maddelik ölçekle yapılan korelasyon analizi sonucunda iki ölçeğin arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif olduğu görülmüştür ($r = .98, p < .001$) (Şar vd., 2012).

2.3.3. Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği – Kısa Form (DDG)

Bu ölçeğin orijinali 2015 yılında Bjureberg vd. tarafından, bireylerin duygu düzenleme güçlüklerini daha kısa sürede değerlendirmek amacıyla oluşturulmuştur. Yapılan çalışmada toplam 16 maddeye sahip olan ölçeğin orijinal halinin güvenirlik katsayısının .92 olduğu tespit edilmiştir. Ölçek Yiğit ve Guzey Yiğit tarafından 2017 yılında Türkçeye uyarlanmış, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Yapılan çalışmada ölçeğin orijinaline uygun bir şekilde Açıklık, Amaçlar, Dürtü, Stratejiler ve Kabul Etmeme olmak üzere toplam 5 alt boyutu olduğu bulunmuş ve her bir alt boyut için Cronbach alfa güvenirlik katsayılarının sırasıyla .84, .84, .87, .87 ve .78 olarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte ölçeğin yapısal geçerliliğini ölçmek için; duygusal kaçınma

ve duygusal dışavurum ölçekleri ile yapılan korelasyon analizleri sonucunda aralarındaki ilişkinin istatistiksel olarak sırasıyla pozitif ve negatif olduğu görülmüştür ($r = .69, p < .001$; $r = -.28, p < .001$) (Yiğit ve Guzey Yiğit, 2017). Ölçeği dolduracak katılımcılardan 1 ile 5 arasında değişen 5'li Likert tipi ölçek üzerinden 1 Hemen Hemen Hiç 5 Hemen Hemen Her Zaman olmak üzere kendilerine en uygun olanı seçmeleri istenmektedir.

2.3.4. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3)

Bu ölçeğin orijinali 2014 yılında Jones ve Paulhus tarafından, sosyal kötücül kişilikler olarak bilinen narsisizm, Makyavelizm ve psikopati kişilik örüntülerini kısa ve güvenilir bir şekilde değerlendirmek amacıyla oluşturulmuştur. Yapılan çalışmada toplam 27 maddeye ve 3 alt ölçeğe sahip olan ölçeğin orijinal halinin güvenilirlik katsayılarının narsisizm, Makyavelizm ve psikopati alt ölçekleri için sırasıyla .71, .77 ve .80 olduğu tespit edilmiştir. Ölçek Özsoy ve diğerleri tarafından 2017 yılında Türkçeye uyarlanmış, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Yapılan çalışmada ölçeğin orijinaline uygun bir şekilde Narsisizm, Makyavelizm ve Psikopati olmak üzere toplam 3 alt boyutu olduğu bulunmuş ve her bir alt boyut için Cronbach alfa güvenilirlik katsayılarının sırasıyla .79, .70 ve .79 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin her alt boyutunun geçerliğini ölçmek için narsistik kişilik envanteri ile narsisizm alt boyutu ($r = .56, p < .001$), Mach IV Kişilik Ölçeği ile Makyavelizm alt boyutu ($r = .37, p < .001$) ve son olarak Levenson Psikopati Ölçeği ile psikopati alt boyutu ($r = .50, p < .001$) arasında korelasyon analizleri yapılmış ve istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif ilişkiler bulunmuştur. Ölçeği dolduracak katılımcılardan 1 ile 5 arasında değişen 5'li Likert tipi ölçek üzerinden 1 Kesinlikle Katılmıyorum 5 Kesinlikle Katılıyorum olmak üzere kendilerine en uygun olanı seçmeleri istenmektedir.

2.4. Verilerin İstatistiksel Analizi

Bu çalışmada verilerin analizi için IBM SPSS Statistics 25 programı ve PROCESS v2 16.3 eklentisi kullanılmıştır. İlk olarak verilerin normallik analizleri yapılmıştır. Çıkan sonuçlara uygun olarak çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin test edilmesi için Pearson Korelasyon ve çocukluk çağı travmaları ve karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğü'nün aracılık rolünün incelenmesi için de aracılık analizleri yürütülmüştür. Son olarak, ölçeklerden elde edilen verilerin demografik bilgilere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ise bağımsız değişkenler için t-test ve ANOVA kullanılarak ölçülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Tez kapsamında yapılan çalışmaya katılan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği ve Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği'ne verdikleri cevaplar sonucu elde edilen veriler uygun istatistiksel yöntemler kullanılarak test edilmiş ve bulgular bu bölümde sunulmuştur.

3.1. Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler ve Faktör Analizi

Tablo 2. ÇÇTÖ, DDG ve SD3'e İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	Min.	Max.	$\bar{x}$	ss	Çarpıklık		Basıklık		α
ÇÇTÖ	405	1,00	3,79	1,5462	0,51327	1,548	0,121	1,805	0,242	0,919
DDG	405	1,00	5,00	2,4027	0,91605	0,614	0,121	-0,282	0,242	0,945
SD3	405	1,00	4,00	2,4012	0,53499	0,385	0,121	0,278	0,242	0,818

Tablo2'de araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir. Çocukluk Çağı travmaları Ölçeğinin ortalaması 1.5462, standart sapması .51327, çarpıklık değerleri 1.548/.121, basıklık değerleri 1.805/.242 ve Cronbach alpha değeri .919'dur. Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeğinin ortalaması 2.4027, standart sapması .91605, çarpıklık değerleri .614/.121, basıklık değerleri -.282/.242 ve Cronbach alpha değeri .945'tir. Karanlık Üçlü Ölçeğinin ortalaması 2.4012, standart sapması .53499, çarpıklık değerleri .385/.121, basıklık değerleri .278/.242 ve Cronbach alpha değeri .818'dir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 arasında olması dağılımın normal olduğu şeklinde yorumlandığından (George ve Mallery, 2010), bu çalışmada her üç ölçek de normal dağılımlı kabul edilmiş ve parametrik testler uygulanmıştır.

Tablo 3. ÇÇTÖ Faktör Analizi Sonuçları

Rotasyon Sonucu					
	Duygusal İstismar	Bileşenler			
		Cinsel İstismar	Duygusal İhmal	Fiziksel İstismar	Fiziksel İhmal
ÇÇTÖ14	0,729				
ÇÇTÖ3	0,703				
ÇÇTÖ25	0,699				
ÇÇTÖ8	0,646				
ÇÇTÖ18	0,645				
ÇÇTÖ23		0,861			
ÇÇTÖ24		0,848			
ÇÇTÖ20		0,844			
ÇÇTÖ27		0,826			
ÇÇTÖ21		0,671			
ÇÇTÖ13			0,776		
ÇÇTÖ19			0,738		
ÇÇTÖ22			0,607		
ÇÇTÖ16			0,607		
ÇÇTÖ10			0,604		
ÇÇTÖ7			0,576		
ÇÇTÖ28			0,521		
ÇÇTÖ5			0,513		
ÇÇTÖ11				0,845	
ÇÇTÖ17				0,751	
ÇÇTÖ12				0,738	
ÇÇTÖ9				0,711	
ÇÇTÖ15				0,66	
ÇÇTÖ26					0,597
ÇÇTÖ2					0,581
ÇÇTÖ1					0,569
ÇÇTÖ6					0,523
KMO: ,910					
Bartlett Değeri: ,000					
Faktörlerin açıklanan varyansları	14,193	13,81	13,805	13,037	8,122
Açıklanan toplam varyans		62,966			

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin faktör analizi sonucunda (Tablo 3) ölçeğin KMO örneklem yeterliği ölçümü sonucu 0,910, Bartlett's küresellik testi sonucu $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı ve açıklanan toplam varyansın %62,966 olduğu görülmektedir.

Toplamda 28 maddeden oluşan ölçekten yapılan faktör analizi sonrası Madde 4 faktör yükü yeterli olmadığı için çıkarılmış ve bundan sonraki analizler ölçeğin 27 maddeden oluşan haliyle yapılmıştır.

Tablo 4. DDG Faktör Analizi Sonuçları

	Rotasyon Sonucu				
	Bileşenler				
	Stratejiler	Dürtü	Kabul Etmeme	Amaçlar	Açıklık
DDGÖ12	0,771				
DDGÖ6	0,716				
DDGÖ5	0,7				
DDGÖ16	0,653				
DDGÖ4		0,849			
DDGÖ8		0,715			
DDGÖ11		0,688			
DDGÖ9			0,84		
DDGÖ10			0,743		
DDGÖ13			0,697		
DDGÖ3				0,837	
DDGÖ7				0,769	
DDGÖ15				0,665	
DDGÖ1					0,874
DDGÖ2					0,84
KMO: ,926					
Barlett Değeri: ,000					
Faktörlerin açıklanan varyansları	20,059	16,207	15,895	15,776	13,135
Açıklanan toplam varyans		81,071			

Duygu düzenleme güçlüğü ölçeğinin faktör analizi sonucunda (Tablo 4) ölçeğin KMO örneklem yeterliği ölçümü sonucu 0,926, Bartlett's küresellik testi sonucu $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı ve açıklanan toplam varyansın %81,071 olarak tespit edilmiştir. Toplamda 16 maddeden oluşan ölçekten yapılan faktör analizi sonrası Madde 14 benzer faktör yükleriyle iki alt boyuta da dâhil olduğundan çıkarılmış ve bundan sonraki analizler ölçeğin 15 maddeden oluşan haliyle yapılmıştır.

Tablo 5. SD3 Faktör Analizi Sonuçları

Rotasyon Sonucu					
	Bileşenler				
	Birincil Psikopati	İkincil Psikopati	Makyavelizm	Büyüklenmeci Narsisizm	Kırılgan Narsisizm
SD26	0,751				
SD27	0,626				
SD22		0,698			
SD23		0,67			
SD24		0,652			
SD19		0,578			
SD21		0,52			
SD7			0,673		
SD4			0,623		
SD3			0,6		
SD8			0,582		
SD5			0,575		
SD2			0,542		
SD9			0,454		
SD13				0,771	
SD12				0,733	
SD10				0,707	
SD16				0,504	
SD15					0,75
SD17					0,651
SD11					0,64
KMO: ,829					
Barlett Değeri: ,000					
Faktörlerin açıklanan varyansları	7,877	12,977	12,71	11,418	7,27
Açıklanan toplam varyans			52,253		

Karanlık üçlü ölçeğinin faktör analizi sonucunda (Tablo 5) ölçeğin KMO örneklem yeterliği ölçümü sonucu 0,829, Bartlett's küresellik testi sonucu $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı ve açıklanan toplam varyansın %52,253 olduğu görülmektedir. Toplamda 27 maddeden oluşan ölçekten yapılan faktör analizi sonrası Madde 1, 6, 14, 18, 20, 25 açıklanan toplam varyansı düşürdüğü ve düşük faktör yüküne sahip olduğu için çıkarılmış ve bundan sonraki analizler ölçeğin 22 maddeden oluşan haliyle yapılmıştır. Karanlık üçlü ölçeği adından da anlaşılacağı üzere üç ana alt boyuttan oluşmaktadır fakat

yapılan faktör analizi sonucunda karanlık üçlü ölçeği beş alt boyuta ayrılmıştır. Analiz sonuçları yorumlandığında ana alt boyutlardan olan makyavelizmin bütün halinde kaldığı fakat psikopati ve narsisizmin ikiye alt boyuta ayrıldığı görülmüştür. Maddeler incelendiğinde psikopatinin birincil ve ikincil psikopati olarak ayrıldığı, narsisizmin ise kırılğan ve büyüklenmeci narsisizm olarak ayrıldığı görülmüştür. Herbir alt boyut için sıralanan maddeler örnek gösterilebilmektedir; birincil psikopati (İstediğimi almak için her şeyi söylerim.), ikincil psikopati (İnsanlar sıklıkla kontrolden çıktığımı söyler.), kırılğan narsisizm (Biri bana iltifat ederse mahcup olurum.), büyüklenmeci narsisizm (Ünlü kişilerle mukayese edilmişliğim vardır.) ve Makyavelizm (İstediğimi elde etmek için akıllıca manipülasyon (kendi çıkarlarım doğrultusunda birilerini ya da bir şeyleri yönlendirmekten hoşlanırım.). Bu çalışma içerisinde karanlık üçlü kişilik özellikleri beş alt boyutlu olarak ele alınmıştır.

3.2. Çocukluk Çağı Travmaları, Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Karanlık Üçlü Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 6. Ölçek Puanlarına İlişkin Korelasyon Analizi

		1	2	3	4	5	6	7
1.ÇÇTÖ	r	1						
	Sig. (2-kuyruk)							
2.DDG	r	0,364**	1					
	Sig. (2-kuyruk)	0,000						
3.Birincil Psikopati	r	0,099*	0,128**	1				
	Sig. (2-kuyruk)	0,046	0,010					
4.İkincil Psikopati	r	0,162**	0,321**	0,498**	1			
	Sig. (2-kuyruk)	0,001	0,000	0,000				
5.Büyüklenmeci Narsisizm	r	-0,145**	-0,082	0,170**	0,285**	1		
	Sig. (2-kuyruk)	0,003	0,101	0,001	0,000			
6.Kırılğan Narsisizm	r	0,039	-0,119*	0,058	0,099*	0,231**	1	
	Sig. (2-kuyruk)	0,430	0,016	0,242	0,046	0,000		
7. Makyavelizm	r	-0,032	0,181**	0,342**	0,494**	0,371**	0,121*	1
	Sig. (2-kuyruk)	0,520	0,000	0,000	0,000	0,000	0,015	

** p<,01; * p<,05

Tablo 6’da değişkenlerin arasındaki ilişkilerin tespit edilebilmesi için yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmiştir. Analiz sonucunda çocukluk ağı travmaları ile duygu düzenleme güçlüğü ve ikincil psikopati arasında düşük düzeyde, pozitif yönde ve $p<0,01$ düzeyinden anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bununla birlikte çocukluk ağı travmaları ve büyüklenmeci narsisizm arasında düşük düzeyde, negatif yönde ve $p<0,01$ düzeyinde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Son olarak çocukluk ağı travmaları ile biricil psikopati arasında çok düşük düzeyde, pozitif yönde ve $p<0,05$ düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Duygu düzenleme güçlüğü ile birincil psikopati, ikincil psikopati ve Makyavelizm arasında düşük düzeyde, pozitif yönde ve $p<0,01$ düzeyinden anlamlı ilişkiler tespit edilirken duygu düzenleme güçlüğü ile kırılgan narsisizm arasında çok düşük düzeyde, negatif yönde ve $p<0,05$ düzeyinden anlamlı ilişki bulunmuştur.

Karanlık l kişilik özelliklerinin kendi aralarındaki ilişkilere bakıldığında, birincil psikopati ile ikincil psikopati ve Makyavelizm arasında orta düzeyde, büyüklenmeci narsisizm arasında düşük düzeyde, pozitif yönde ve $p<0,01$ düzeyinde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Analiz sonucunda ikincil psikopatinin büyüklenmeci narsisizm ile arasında düşük düzeyde, Makyavelizm ile arasında orta düzeyde, pozitif yönde ve $p<0,01$ düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bununla beraber ikincil psikopatinin kırılgan narsisizm ile arasında çok düşük düzeyde, pozitif yönde ve $p<0,05$ düzeyinde anlamlı ilişki olduğu grlmştir. Kırılgan narsisizm ile büyüklenmeci narsisizm arasında ise düşük düzeyde, pozitif yönde ve $p<0,01$ düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur. Makyavelizm ile narsisizmin her iki alt boyutu arasında da anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Kırılgan narsisizm ile arasında çok düşük düzeyde, pozitif yönde ve $p<0,05$ düzeyinde anlamlı ilişki bulunurken; büyüklenmeci narsisizm ile arasında düşük düzeyde, pozitif yönde ve $p<0,01$ düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Son olarak çocukluk ağı travmaları ile kırılgan narsisizm ve Makyavelizm arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Ayrıca büyüklenmeci narsisizm ile duygu düzenleme glkleri arasında da anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Karanlık l kişilik özelliklerinden olan kırılgan narsisizm ile yine karanlık l kişilik özelliklerinden olan

birincil psikopati arasında da anlamlı bir ilişki olmadığı yapılan analizler sonucu görülmüştür.

3.3. Çocukluk Çağı Travmaları, Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Karanlık Üçlü'nün Demografik Bilgilere Göre Karşılaştırılması

Korelasyon analizleri yapıldıktan sonra toplanan herbir demografik bilgiye göre çocukluk çağı travmalarının, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik özelliklerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma durumlarını analiz etmek için bağımsız örneklem t-test ve ANOVA uygulanmıştır.

Tablo 7. Cinsiyete Göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem t-test Analizi

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
ÇÇTÖ	Kadın	268	1,5760	0,53130	1,699	303,951	0,090
	Erkek	137	1,4880	0,47249			
DDG	Kadın	268	2,5300	0,90845	3,981	403	0,000
	Erkek	137	2,1538	0,88216			
SD3	Kadın	268	2,3183	0,51899	-4,458	403	0,000
	Erkek	137	2,5632	0,53053			

Not: ÇÇT= Çocukluk Çağı Travmaları, DDG= Duygu Düzenleme Güçlüğü

Tablo 7’te cinsiyet değişkenine göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Analizler sonucunda duygu düzenleme güçlüğü ölçeği puanlarında kadınlar lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür ($t= 3,981$; $p<,05$). Bir diğer ifadeyle kadınların duygu düzenleme güçlüğü yaşama olasılığı erkeklerden anlamlı şekilde yüksektir. Ayrıca karanlık üçlü kişilik özellikleri ölçeği puanlarında ise erkekler lehine anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($t= -4,458$; $p<,05$). Bir diğer deyişle erkeklerin karanlık üçlü kişilik özellikleri göstermeleri kadınlardan anlamlı şekilde yüksektir. Son olarak çocukluk çağı travmaları ölçeğinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık yoktur ($p>,05$).

Tablo 8. Eğitim Durumuna Göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem t-test Analizi

	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
ÇÇTÖ	Lisans	247	1,5499	0,49600	0,178	403	0,859
	Lisansüstü	158	1,5406	0,54073			
DDG	Lisans	247	2,4644	0,95363	1,698	403	0,090
	Lisansüstü	158	2,3063	0,84800			
SD3	Lisans	247	2,3964	0,55843	-0,224	403	0,823
	Lisansüstü	158	2,4086	0,49778			

Not: ÇÇT= Çocukluk Çağı Travmaları, DDG= Duygu Düzenleme Güçlüğü

Tablo 8’de eğitim durumu değişkenine göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Analizler sonucunda her üç ölçeğin de puanlarında eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık yoktur ($p>,05$).

Tablo 9. İlişki Durumuna Göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem t-test Analizi

	İlişki Durumu	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
ÇÇTÖ	İlişkisi Yok	250	1,5922	0,53596	2,377	360,016	0,018
	İlişkisi var	155	1,4721	0,46659			
DDG	İlişkisi Yok	250	2,5934	0,91125	5,510	403	0,000
	İlişkisi var	155	2,0952	0,83939			
SD3	İlişkisi Yok	250	2,4137	0,53760	0,599	403	0,550
	İlişkisi var	155	2,3809	0,53186			

Not: ÇÇT= Çocukluk Çağı Travmaları, DDG= Duygu Düzenleme Güçlüğü

Tablo 9’da ilişki durumu değişkenine göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Analizler sonucunda çocukluk çağı travmaları ölçeği puanlarında ilişkisi olmayanlar lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür ($t= 2,377$; $p<,05$). İlişkisi olmayanların geçmişlerinde çocukluk çağı travması yaşamış olma ihtimali ilişkisi olan insanlardan anlamlı şekilde yüksektir. Analizler sonucunda duygu düzenleme güçlüğü ölçeği puanlarında da ilişkisi

olmayanların lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür ($t= 5,510$; $p<,05$). Bir diğer ifadeyle ilişkisi olmayanların duygu düzenleme güçlüğü yaşama olasılığı ilişkisi olanlardan anlamlı şekilde yüksektir. Son olarak karanlık üçlü kişilik özellikleri ölçeği puanlarında ilişki durumu değişkenine göre anlamlı farklılık yoktur ($p>,05$).

Tablo 10. Çalışma Durumuna Göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem t-test Analizi

	Çalışma Durumu	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
ÇÇTÖ	Çalışıyorum	261	1,5153	0,48344	-1,568	260,263	0,118
	Çalışmıyorum	144	1,6023	0,56074			
DDG	Çalışıyorum	261	2,1823	0,83977	-6,883	403	0,000
	Çalışmıyorum	144	2,8022	0,91606			
SD3	Çalışıyorum	261	2,4188	0,50602	0,893	403	0,372
	Çalışmıyorum	144	2,3692	0,58434			

Not: ÇÇT= Çocukluk Çağı Travmaları, DDG= Duygu Düzenleme Güçlüğü

Tablo 10’da çalışma durumu değişkenine göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Analizler sonucunda duygu düzenleme güçlüğü ölçeği puanlarında çalışmayanlar lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür ($t= -6,883$, $p<,05$). Bir diğer ifadeyle çalışmayan insanların duygu düzenleme güçlüğü yaşıyor olması çalışan insanlara göre anlamlı şekilde yüksektir. Çocukluk çağı travmaları ölçeği ve karanlık üçlü kişilik özellikleri ölçeği puanlarında ise çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>,05$).

Tablo 11. Yaşadığı Yere Göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi

	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	F	p
ÇÇTÖ	1. İlçe	50	1,5789	0,49955	1,342	0,262
	2. Şehir	105	1,6074	0,52328		
	3. Büyükşehir	250	1,5140	0,51101		
DDG	1. İlçe	50	2,3880	0,88194	0,118	0,889
	2. Şehir	105	2,4402	0,93481		
	3. Büyükşehir	250	2,3899	0,91797		
SD3	1. İlçe	50	2,4107	0,66532	0,039	0,962
	2. Şehir	105	2,4106	0,56436		
	3. Büyükşehir	250	2,3953	0,49412		

Not: ÇÇT= Çocukluk Çağı Travmaları, DDG= Duygu Düzenleme Güçlüğü

Tablo 11’de yaşamın büyük bölümünün geçirildiği yer değişkenine göre çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik özellikleri ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA analizi sonuçları görülmektedir. Sonuçlar incelendiğinde her üç ölçek puanlarında da yaşamın büyük bölümünün geçirildiği yere göre anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür ($p>,05$).

Tablo 12. Yaşa ve Kardeş Sayısına Göre ÇÇTÖ, DDG ve SD3 Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Korelasyon Analizi

		ÇÇTÖ	DDG	SD3
Yaş		0,014	-,323**	-,111*
Kardeş Sayısı	r	,124*	0,022	-0,024

** $p<,01$; * $p<,05$

Tablo 12’de yaşa ve kardeş sayısına göre çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik özellikleri ölçeklerinin puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin korelasyon analizi sonuçları verilmiştir. Buna göre yaş ile duygu düzenleme güçlüğü ($r=-,323$; $p<,01$) ölçek puanları ve karanlık üçlü kişilik özellikleri ($r=-,111$; $p<,05$) ölçek puanları arasında negatif, anlamlı bir ilişki vardır. Bir başka ifadeyle, yaş ilerledikçe duygu düzenleme güçlüğü yaşama ve karanlık üçlü kişilik özelliklerine

sahip olma olasılığı düşmektedir. Bununla birlikte, yaş ile çocukluk çağı travmaları ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>.05$).

Aynı zamanda bulgular göstermektedir ki kardeş sayısı ile çocukluk çağı travmaları ($r=.124$; $p<.05$) ölçek puanları arasında pozitif, anlamlı bir ilişki vardır. Bu sonuçlar, kardeş sayısı arttıkça çocukluk çağı travma yaşanması olasılığının arttığı şeklinde yorumlanmaktadır. Son olarak kardeş sayısı ile duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik özellikleri ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>.05$).

3.4. Çocukluk Çağı Travmaları ve Karanlık Üçlü Arasında Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Aracı Rolüne İlişkin Bulgular

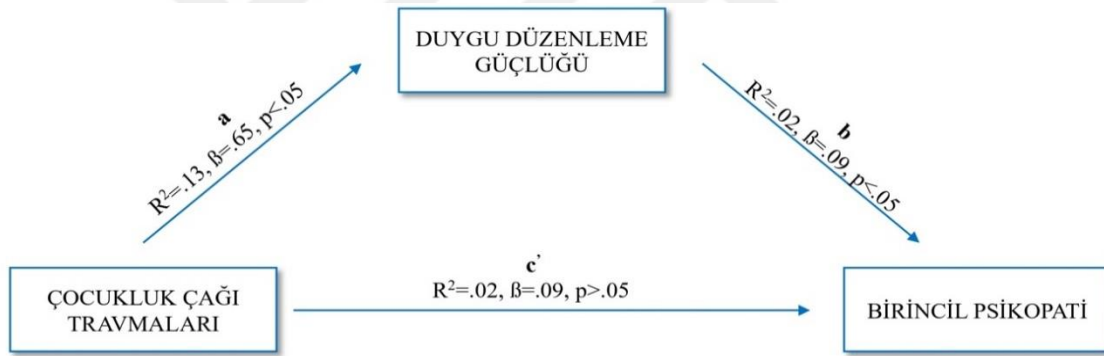
Faktör analizi sonrasında bağımlı değişken olan karanlık üçlü kişilik özellikleri 5 alt boyuta ayrıldığından aracılık analizleri her bir alt boyut için ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir.

Tablo 13. ÇÇT, DDG ve Birincil Psikopati Aracılık Analizi Sonuçları

Değişkenler	R	R2	p	B	p	LLCI	ULCI
Sabit (DDG)	,3639	,1324	,000	1,3984	,000	1,1332	1,6636
ÇÇT				,6495	,000	,4867	,8123
Sabit (birincil)	,1399	,0196	,0188	1,136	,000	,9035	1,4437
DDG				,0902	,046	,0016	,1788
ÇÇT				,0916	,255	-,0665	,2498
Sabit (birincil)	,0990	,0098	,0464	1,2998	,000	1,0589	1,5407
ÇÇT				,1502	,0464	,0024	,2981
$x \rightarrow m \rightarrow y \rightarrow$			Etki	bootLLCI		BootULCI	
ÇÇT→DDG→BİRİNCİL PSİKOPATİ			,0586	,0052		,1253	

Not: ÇÇT= Çocukluk Çağı Travmaları, DDG= Duygu Düzenleme Güçlüğü

Tablo 13’te çocukluk çağı travmalarının birincil psikopatiye olan etkisinde duygu düzenleme güçlüğü’nün aracı rolünün incelendiği analiz sonuçları verilmiştir. Tabloya göre çocukluk çağı travmalarının birincil psikopatiye olan dolaylı etkisi (indirect effect) bootstrap test sonuçlarına göre dolaylı etkinin alt ve üst güven aralığı değerleri sıfırı kapsamadığından istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\gamma = .0586$, %95 CI [.0052, .1253]). Aynı zamanda modele duygu düzenleme güçlüğü’nün dahil edilmesiyle çocukluk çağı travmalarının birincil psikopatiyi açıklama düzeyinin ,1502’den ,0916’ya düştüğü görülmektedir. Bununla birlikte anlamlılığın $0,0000 < p < 0,255$ şeklinde bozulduğu tespit edilmiştir. Sonuçlardan anlaşılabacağı üzere duygu düzenleme güçlüğü çocukluk çağı travmaları ile birincil psikopati arasındaki ilişkide pozitif yönde tam aracı olarak görülmektedir. Aracılık modeli Şekil 5’de verilmiştir.

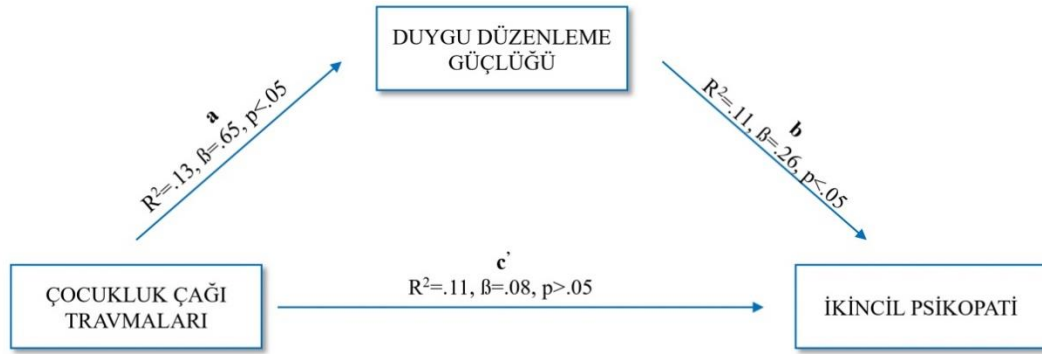
Şekil 5. ÇÇT, DDG ve Birincil Psikopati Aracı Modeli

Tablo 14. ÇÇT, DDG ve İkincil Psikopati Aracılık Analizi Sonuçları

Değişkenler	R	R2	P	B	P	LLCI	ULCI
Sabit (DDG)				1,3984	,000	1,1332	1,6636
ÇÇT	,3639	,1324	,000	,6495	,000	,4867	,8123
Sabit (ikincil)				1,1754	,000	,9105	1,4404
DDG	,3242	,1051	,000	,2631	,000	,1762	,3501
ÇÇT				,0819	,3002	-,0733	,2371
Sabit (ikincil)				1,5434	,000	1,2982	1,7887
ÇÇT	,1622	,0263	,0011	,2528	,001	,1022	,4034
x→m→y→			Etki	bootLLCI		BootULCI	
ÇÇT→DDG→İKİNCİL PSİKOPATİ			,1709	,0993		,2586	

Not: ÇÇT= Çocukluk Çağı Travmaları, DDG= Duygu Düzenleme Güçlüğü

Çocukluk çağı travmalarının ikincil psikopatiye etkisini gösteren modele duygu düzenleme güçlüğü eklenmesiyle ikincil psikopatinin açıklanma düzeyi %10 olarak görülmüştür. Ancak modele duygu düzenleme güçlüğü'nün dahil edilmesiyle çocukluk çağı travmalarının ikincil psikopatiyi açıklama düzeyinin ,2528'den ,0819'a düştüğü görülmektedir. Bununla birlikte anlamlılığın $0,0000 < p < 0,3002$ şeklinde bozulduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bootstrap test sonuçlarına göre dolaylı etkinin alt ve üst güven aralığı değerleri sıfırı kapsamamaktadır dolayısıyla dolaylı etkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($\gamma = .1709$, %95 CI [.0093, .2586]). Sonuç olarak duygu düzenleme güçlüğü'nün çocukluk çağı travmaları ve ikincil psikopati arasındaki ilişkide pozitif yönde tam aracı rol oynadığı anlaşılmaktadır. Aracılık modeli Şekil 6'da verilmiştir.

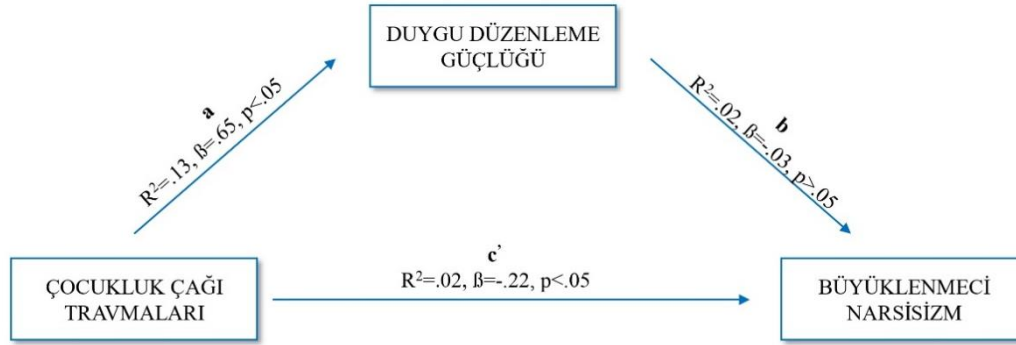
Şekil 6. ÇÇT, DDG ve İkincil Psikopati Aracı Modeli

Tablo 15. ÇÇT, DDG ve Büyüklenmeci Narsisizm Aracılık Analizi Sonuçları

Değişkenler	R	R2	P	B	P	LLCI	ULCI
Sabit (DDG) ÇÇT	,3639	,1324	,000	1,3984 ,6495	,000 ,000	1,1332 ,4867	1,6636 ,8123
Sabit (büyük) DDG ÇÇT	,1484	,0220	,0114	3,1328 -,0317 -,2279	,000 ,5329 ,0123	2,8286 -,1315 -,4060	3,4370 ,0681 -,0497
Sabit (büyük) ÇÇT	,1452	,0211	,0034	3,0885 -,2485	,000 ,003	2,8184 -,4143	3,3586 -,0827
$x \rightarrow m \rightarrow y \rightarrow$			Etki	bootLLCI	BootULCI		
ÇÇT→DDG→BÜYÜKLENMECİ NARSİSİZM			-,0206	-,0983	,0514		

Not: ÇÇT= Çocukluk Çağı Travmaları, DDG= Duygu Düzenleme Güçlüğü

Çocukluk çağı travmalarının büyüklenmeci narsisizme etkisini gösteren modele duygu düzenleme güçlüğü eklenmesiyle büyüklenmeci narsisizmin açıklanma düzeyinin %2 olduğu görülmüştür. Ancak duygu düzenleme güçlüğü'nün büyüklenmeci narsisizme olan etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>.05$, CI $[-.1315, .0681]$). Ayrıca dolaylı etki incelendiğinde de duygu düzenleme güçlüğü'nün çocukluk çağı travmaları ve büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkide aracı rol oynamadığı dolaylı etkinin alt ve üst güven aralığı değerlerinin sıfırı kapsamamasından anlaşılmaktadır. Dolayısıyla dolaylı etkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($\gamma = -.0206$, %95 CI $[-.0983, .0514]$). Reddedilen aracılık modeli Şekil 7'de verilmiştir.

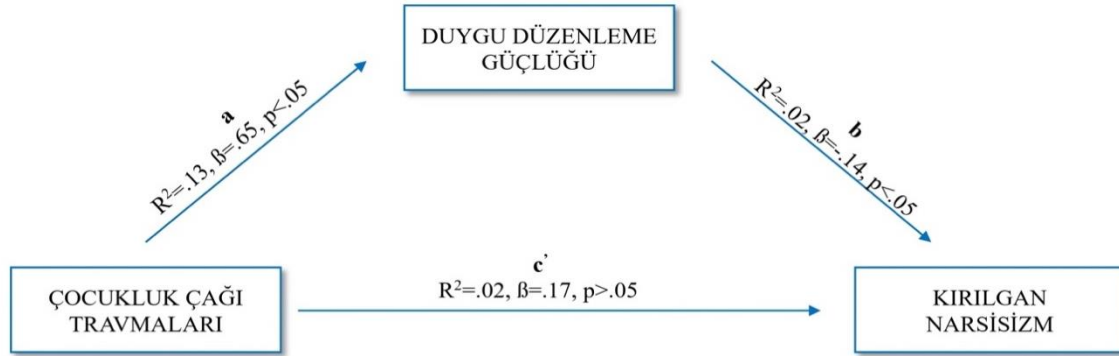
Şekil 7. ÇÇT, DDG ve Büyüklenmeci Narsisizm Aracı Modeli

Tablo 16. ÇÇT, DDG ve Kırılğan Narsisizm Aracılık Analizi Sonuçları

Değişkenler	R	R2	P	B	P	LLCI	ULCI
Sabit (DDG)				1,3984	,000	1,1332	1,6636
ÇÇT	,3639	,1324	,000	,6495	,000	,4867	,8123
Sabit (kırılğan)				3,0408	,000	2,7324	3,3491
DDG	,1489	,0222	,0111	-,1498	,003	-,2510	-,0487
ÇÇT				,1655	,072	-,0151	,3460
Sabit (kırılğan)				2,8312	,000	2,5547	3,1078
ÇÇT	,0393	,0015	,4304	,0682	,430	-,1016	,2379
$x \rightarrow m \rightarrow y \rightarrow$			Etki	bootLLCI		BootULCI	
ÇÇT→DDG→ KIRILGAN NARSİZM			-,0973	-,1827		-,0266	

Not: ÇÇT= Çocukluk Çağı Travmaları, DDG= Duygu Düzenleme Güçlüğü

Çocukluk çağı travmalarının kırılğan narsisizme etkisini gösteren modele duygu düzenleme güçlüğü eklenmesiyle kırılğan narsisizmin açıklanma düzeyi %2 olarak görülmüştür. Çocukluk çağı travmalarının kırılğan narsisizm üzerindeki toplam etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ve ,0682 olduğu görülürken ($p > .05$) modele duygu düzenleme güçlüğü eklenmesiyle kırılğan narsisizmin açıklanma düzeyi hala anlamlı olmasa dahi ,1655'e yükselmiştir ($p > .05$). Ayrıca bootstrap test sonuçlarına göre dolaylı etkinin alt ve üst güven aralığı değerleri sıfırı kapsamamaktadır dolayısıyla dolaylı etkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($\gamma = -.0973$, %95 CI [-.1827, -.0266]). Sonuç olarak duygu düzenleme güçlüğü çocukluk çağı travmaları ve kırılğan narsisizm arasında negatif yönde tam aracı rol oynadığı anlaşılmaktadır. Aracılık modeli Şekil 8'da verilmiştir.

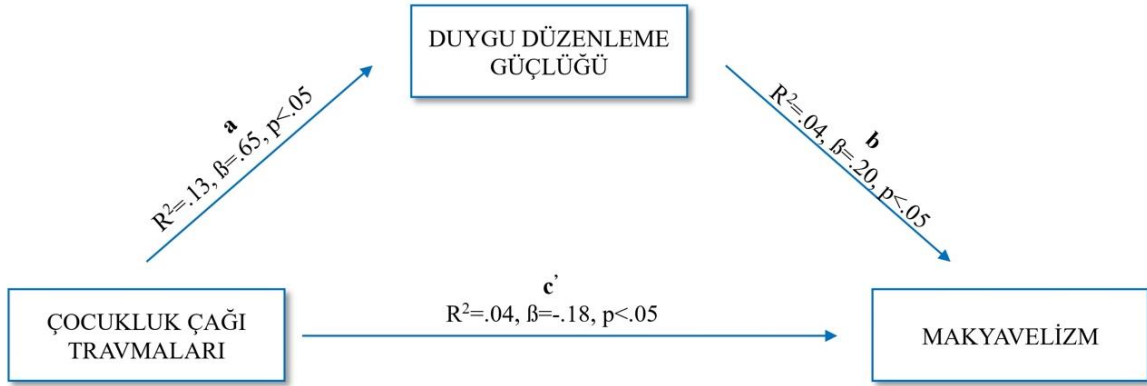
Şekil 8. ÇÇT, DDG ve Kırılğan Narsisizm Aracı Modeli

Tablo 17. ÇÇT, DDG ve Makyavelizm Analizi Sonuçları

Değişkenler	R	R2	P	B	P	LLCI	ULCI
Sabit (DDG)				1,3984	,000	1,1332	1,6636
ÇÇT	,3639	,1324	,000	,6495	,000	,4867	,8123
Sabit (Mach)				2,6963	,000	2,4118	2,9807
DDG	,2098	,0440	,000	,2019	,000	,1086	,2952
ÇÇT				-,1830	,031	-,3496	-,0164
Sabit (Mach)				2,9786	,000	2,7206	3,2366
ÇÇT	,0320	,0010	,5201	-,0519	,5201	-,2103	,1065
$x \rightarrow m \rightarrow y \rightarrow$			Etki	bootLLCI		BootULCI	
ÇÇT→DDG→MAKYAVELİZM			,1311	,0661		,2175	

Not: ÇÇT= Çocukluk Çağı Travmaları, DDG= Duygu Düzenleme Güçlüğü

Çocukluk çağı travmalarının makyavelizme etkisini gösteren modele duygu düzenleme güçlüğü eklenmesiyle makyavelizmin açıklanma düzeyi %4 olarak görülmüştür. Ancak modele duygu düzenleme güçlüğü'nün dahil edilmesiyle çocukluk çağı travmalarının birincil psikopatiji açıklama düzeyinin $-.0519$ 'dan $-.1830$ 'a düştüğü görülmektedir. Ayrıca bootstrap test sonuçlarına göre dolaylı etkinin alt ve üst güven aralığı değerleri sıfırı kapsamamaktadır dolayısıyla dolaylı etkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. ($\gamma = .1311$, %95 CI $[.0661, .2175]$). Sonuç olarak analiz sonuçları duygu düzenleme güçlüğü'nün çocukluk çağı travmaları ve makyavelizm arasındaki ilişkide negatif yönde aracı rol oynadığına işaret etmektedir. Aracılık modeli Şekil 9'de verilmiştir.

Şekil 9. ÇÇT, DDG ve Makyavelizm Aracı Modeli

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada çocukluk çağı travmaları ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğünün aracı rolünün, ayrıca her bir değişkenin demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Yapılan araştırma sonuçları bu bölümde tartışılmıştır.

Hipotez 1'i test etmek için yapılan korelasyon analizleri sonucunda çocukluk çağı travmaları ile duygu düzenleme güçlüğü arasında pozitif yönde, anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar çocukluk çağı travmaları ve duygu düzenleme güçlüğünü içeren geçmişte yapılan araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Yapılan çalışmalarda, erken yaşam dönemlerinde bebeklerin ve çocukların özellikle birincil bakımverenleri ile kurdukları güvenli bağlanmanın (Cassidy vd., 2013; Bridges vd., 2004) ve yine özellikle birincil bakımverenlerinin duygularını gösterme ve deneyimleme stilleri aynalanmalarıyla (Kahya ve Munguldar, 2022) sağlıklı duygu düzenlem stratejileri geliştirmeleri ilişkili bulunmuştur. Elde edilen bulgular erken dönem çocukluk deneyimlerinin yetişkinlikte kişilerin birçok seçimini ve davranışını şekillendirdiği gibi basit günlük deneyimlerden çok önemli hayat olaylarına kadar yaşamın her anında etkili olan duygu düzenleme stratejilerinde de etkili olduğunu bir kez daha kanıtlamaktadır.

Hipotez 2 olan çocukluk çağı travmaları ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasında bir ilişkinin varlığını test etmek için yürütülen korelasyon analizleri, hipotezi kısmen doğrulamıştır. Yapılan analizler sonucunda çocukluk çağı travmaları ile karanlık üçlü kişilik özelliklerinin kırılğan narsisizm ve makyavelizm arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmazken, büyülenmeci narsisizm ile negatif, birincil ve ikincil psikopati ile pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Çocukluk çağı travmalarının psikopati ile ilişkisine dair bulgular ilgili literatürle paralellik göstermektedir. Hem mahkumlarla hem de normal popülasyonla yapılan çalışmalarda çocukluk çağı travmalarının çeşitli alt boyutlarının hem birincil hem de ikincil psikopatiyle ilişkili olduğu kanıtlanmıştır (Craparo vd., 2013; Jonason vd., 2014; Bloxsom vd., 2021). Literatürde erken dönem çocukluk travmalarının şiddeti ve psikopatiyi yordadığı konusunda bir bütünlük mevcuttur. Elde edilen bulgulardan birisi olan çocukluk çağı travmaları ile büyülenmeci

narsisizm arasındaki negatif yönlü ilişki bir kısım literatür tarafından desteklenirken bir kısım literatür ile ters düşmektedir. İlgili literatürde genel kanının, çocukluk çağı travmaları ile narsisizmin her iki alt boyutunun da ilişki olduğu yönünde olduğu görülmektedir (Palma vd., 2021; Şar ve Türk-Kurtça, 2021; Bertele vd., 2022). Bununla birlikte Jonason vd.'nin 2014 yılında yaptıkları araştırmada ilginç sonuçlara ulaşılmıştır. Söz konusu araştırmanın bulgularına göre yetersiz seviyede anne bakımı büyüklenmeci narsisizmi yordarken, gereğinden fazla baba ilgisinin de büyüklenmeci narsisizmi yordadığı görülmüştür. Bu tez çalışması kapsamında da çocukluk çağı travmalarının tüm alt boyutlarıyla yapılan korelasyon analizlerinde özellikle duygusal ihmal alt boyutuyla büyüklenmeci narsisizm arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (bkzn. Ek1). İlgili literatür sonuçları ve kapsamlı korelasyon analizleri sonuçları beraber değerlendirildiğinde özellikle baba tarafından sağlanan duygusal ilginin gereğinden fazla olmasının yetişkinlikte görülen büyüklenmeci narsisizm ile ilişkili olduğu söylenebilmektedir. Öte yandan kırılğan narsisizm literatürden farklı olarak hiçbir çocukluk çağı travmaları alt boyutuyla da ilişkili bulunmamıştır. Çocukluk çağı travmaları ile makyavelizm arasındaki ilişki psikopatiye göre daha karmaşık bir yapı göstermektedir. Elde edilen bulgulara göre çocukluk çağı travmaları toplam puana göre değerlendirildiğinde anlamlı bir ilişki gözlenmezken, her bir alt boyut ayrı ayrı incelendiğinde fiziksel ve duygusal ihmal ile makyavelizm arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki gözlenmektedir (bkzn. Ek1). Bu açıdan bakıldığında sonuçlar literatür tarafından desteklenmektedir zira yapılan araştırmalar ebeveynleri ile kaçınan bağlanmayla bağlanan çocukların yetişkinliklerinde makyavelist özellikler gösterdiğini ortaya koymaktadır (Bloxsom vd., 2021). Öte yandan anneleri tarafından ihmal edilen çocukların yetişkinlikte makyavelist özellikler gösterme ihtimalinin daha fazla olduğu sonuçları (Jonason vd., 2014) bu çalışmada ortaya koyulan negatif ilişki ile ters düşmektedir. Analiz sonuçları duygusal ve fiziksel anlamda ihmal edilen çocukların, yetişkinliklerinde daha az makyavelist özellikler gösterdiğine işaret etmektedir. Bu sonuçlar üzerinden spekülasyon yapmak gerekirse, çocukluklarında ihmal edilen yetişkinlerin, bu alanda hissettikleri boşluğu doldurma çabasıyla yetişkin hayatlarındaki ilişkilerini, makyavelizmin temel

özelliklerinden olan yüzeysel ilişkiler kurmaktansa, daha derin duygusal temellerle ilişki kurmaya çalıştıkları söylenebilir.

Hipotez 3 olan duygu düzenleme güçlüğü ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasında bir ilişkinin varlığını test etmek için yürütülen korelasyon analizleri, hipotezi kısmen doğrulamıştır. Analizler sonucunda duygu düzenleme güçlüğü ile büyülenmeci narsisizm arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmazken kırılğan narsisizm ile negatif yönlü, makyavelizm, birincil ve ikincil psikopati arasında ise pozitif yönlü anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Duygu düzenleme güçlüğü ile psikopatinin her iki alt boyutunun da arasındaki pozitif ilişki ilgili literatür tarafından desteklenmektedir. Özellikle birincil psikopatinin imza özelliklerinden olan pişmanlık duymama ve empati yoksunluğu duygu düzenleme stratejilerinden özellikle açıklık ve kabul etmeme ile ilişkilendirilmektedir (McHoskey vd., 1998; Garofalo ve Neumann, 2019). Psikopatide yaşanan duygu düzenleme güçlüğü psikofizyolojik açıdan da inceleyen araştırmalar, otonom sinir sisteminin duygu düzenleme süreçlerinde anahtar bir rol oynamasından dolayı, psikopatik özellikler gösteren bireylerin çeşitli uyaranlara verdikleri otonomik tepkiler üzerinde durmuşlardır (Oltmanns vd., 2003). Araştırmalar, psikopatların stres içeren bir uyaranla karşı karşıya kaldıklarında kalp atışlarının normal insanlara göre daha yüksek olduğunu, ayrıca kortikal uyarımın diğerlerinden daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır (Hare, 1978). Bu sonuçlar, psikopatların duygusal girdi ile onu dışarıda bırakarak baş ettikleri şeklinde yorumlanmaktadır (Forth ve Hare, 1989). Sonuç olarak; psikofizyolojik kanıtlarla da psikopatik özellikler gösteren kişilerin uyaranları yok saymak suretiyle sadece kendilerini ilgilendiren durumlara bütün dikkatlerini verebilmeleri, bir diğer deyişle empati yoksunluğu ve bencillik gibi özellikler gösterdikleri ortaya koyulmaktadır. Elde edilen diğer bir bulgu olan makyavelizm ile duygu düzenleme güçlüğü arasındaki pozitif yönlü ilişki de ilgili literatür ile paralellik göstermektedir. Yapılan çalışmalar genel olarak makyavelizmin temel özelliklerinden olan empati yoksunluğunu kanıtlar nitelikle, makyavelizm skorlarının duygusal empati yoksunluğunu yordadığı sonuçlarına ulaşmışlardır (Lau ve Marsee, 2013; Puthillam vd., 2021). Bu tez çalışması kapsamında yapılan korelasyon analizleri sonucunda ise makyavelizmin duygu düzenleme güçlüğü'nün bütün alt boyutlarıyla ilişkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (bkznz. Ek1).

Analizler alt boyutlar bağlamında incelendiğinde ilginç sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Zira daha önce literatürde de belirtildiği gibi makyavelizmin duygu düzenleme güçlüğü'nün açıklık ve kabul etmeme gibi alt boyutlarıyla pozitif ilişkili olması tahmin edilebilir bir sonuçken dürtü, stratejiler ve amaçlar alt boyutlarıyla pozitif ilişkili olması şaşırtıcıdır. Makyavelistlerin en temel özelliğinin; egosentrik bir motivasyonla sadece kendi amaçları doğrultusunda stratejiler üreterek, dürtüsel kararlardan ziyade uzun vadeli planlar yapmaları (Christie ve Geis, 1970; Jones ve Paulhus, 2011) olduğu göz önüne alındığında bu alt boyutlar ile pozitif ilişkileri ilgili literatürden ayrılmaktadır. Bununla birlikte makyavelizmin şiddet davranışını yordadığını gösteren çalışmaların (Pailing vd., 2014) varlığı bu çalışmada tespit edilen dürtüsellikle olan zayıf ilişkisini açıklayabilmektedir. Aynı zamanda Nagler vd.'nin 2014 yılında yaptığı bir başka çalışmada da makyavelizm duygusal kontrol ve duygusal manipölasyon ile pozitif ilişkiler gösterirken, sosyal-duygusal zekanın diğer bütün alt boyutlarıyla negatif ilişkiler göstermiştir. Bununla birlikte elde edilen verilere göre duygu düzenleme güçlüğü ile kırılğan narsisizm arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar ilgili literatür ile paralellik göstermektedir (Zhang vd., 2017). Daha önce de belirtildiği gibi kırılğan narsistik kişilik örüntüleri gösteren bireylerin kişilerarası ilişkilerinde büyüklenmeci narsistik kişilik örüntüleri gösteren insanlara göre daha çok beğenilme ve takdir edilme ihtiyaçları hissetmekte oldukları düşünülmektedir. Elde edilen sonuçlar; kırılğan narsisistlerin kendileriyle alakalı bahsedilen imajlarını korumak için diğer insanların tepkilerine ve yorumlarına bir bakıma bağımlı olduklarından, bu ihtiyaçların karşılanabilmesi için hem kendi duygularına hem de ilişki içerisinde oldukları insanların duygularına daha çok odaklanmak dolayısıyla düşünce ve davranışlarını onlara göre düzenlemek durumunda kaldıkları şeklinde yorumlanabilmektedir. Son olarak duygu düzenleme güçlüğü ve büyüklenmeci narsisizm arasında anlamlı bir ilişkinin olmayışı konuyla alakalı literatürdeki çeşitlilikle açıklanabilmektedir. Zira yapılan birçok çalışmada büyüklenmeci narsisizm temel özelliklerinden olan iyi olan her şeyi kendine hak görme ve dürtü kontrol yoksunluğu gibi özellikler ile duygu düzenleme güçlüğü pozitif ilişkili bulunurken yine büyüklenmeci narsisizmin temel özelliklerinden olan

liderlik arayışı ve büyüklenme gibi özellikler duygu düzenleme güçlüğü ile negatif ilişkili bulunmaktadır (Zeigler-Hill ve Vonk, 2015; Zhang vd., 2017).

Analizler sonucunda ana hipotez olan duygu düzenleme güçlüğü'nün çocukluk çağı travmaları ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkide aracı rolü olduğu kısmen doğrulanmıştır. Yapılan faktör analizleri sonucunda karanlık üçlü kişilik özellikleri toplam beş alt boyuta ayrılmış ve her bir alt boyut için ayrı aracılık analizi yürütülmüştür. Bu durumda duygu düzenleme güçlüğü çocukluk çağı travmaları ile birincil psikopati, ikincil psikopati, kırılğan narsisizm ve makyavelizm arasındaki ilişkide aracı rol üstlenirken çocukluk çağı travmaları ve büyüklenmeci narsisizm arasında aracı rol oynamamaktadır.

Literatürle uyumlu olarak birincil ve ikincil psikopati duygu düzenleme güçlüğüyle pozitif ilişkili bulunmuştur. Hem birincil hem de ikincil psikopatinin bilişsel yeniden değerlendirme gibi olumlu; bastırma gibi olumsuz duygu düzenleme stratejileriyle negatif ilişkili olduğu yapılan birçok araştırmayla kanıtlanmıştır (Walker vd., 2022; Jones ve Paulhus, 2011). Aynı zamanda çocukluk döneminde yaşanan olumsuz deneyimlerin, özellikle baba ile kurulan ilişkilerdeki yetersizliğin veya olumsuzluğun yetişkinlikte psikopatik özellikler göstermekle ilişkilendirilmektedir (Jonason vd., 2014). Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin özellikle psikopati alt boyutunun genel olarak hükümlü veya eski hükümlülerle yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların sonuçları çocuklukta travmaya maruz kalma durumuna göre psikopati skorlarının yükseldiği ve işlenen suçlarının şiddetinin arttığını göstermektedir (Craparo vd., 2013). Literatürden farklı olarak bu çalışmada hükümlüler değil normal popülasyon örneklem olarak alınmış olmasına rağmen sonuçlar daha zayıf ilişkilerle de olsa paralellik göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre çocukluk çağı travmalarının psikopatiyi yordadığı görülmektedir, ancak duygu düzenleme güçlükleri olduğu zaman psikopatik kişilik özellikleri gösterme ihtimalinin arttığı anlaşılmaktadır.

Karanlık üçlü kişilik örüntülerinden narsisizm ele alındığında psikopatiden daha karmaşık sonuçlar elde edilmektedir. Araştırma sonucunda çocukluk çağı travmalarının kırılğan narsisizme etkisinde duygu düzenleme güçlüğü'nün aracı rolünün anlamlı olduğu

görülmüştür. Bulgulara göre çocukluk çağı travmalarının kırılman narsisizme tek başına bir etkisi yokken duygu düzenleme güçlüğü ile bereber değerlendirildiğinde kırılman narsisizmi literatüre uygun şekilde negatif yönde yordadığı anlaşılmıştır. Bir diğer ifadeyle, çocukluk çağı travmaları yaşayan bireyler daha fazla duygu düzenleme güçlükleri yaşamakta dolayısıyla da kırılman narsisizm kişilik özelliklerini daha az göstermektedirler. Daha önce de belirtildiği gibi kırılman narsisistik kişilerin daha az duygu düzenleme güçlükleri yaşadığı (Zhang vd., 2017) çünkü beğenilme ve takdir edilme ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için hem kendi içlerinde hem de kişiler arası düzeyde duygu düzenleme stratejilerini kullanmakta ustalaştıkları söylenebilmektedir. Büyüklenmeci narsisizm açısından bakıldığında ise çocukluk çağı travmalarının büyüklenmeci narsisizme etkisinde duygu düzenleme güçlüğünün aracı rolünün istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Çocukluk çağı travmaları tek başına büyüklenmeci narsisizmi yordamaktadır fakat duygu düzenleme güçlüğünün bu ilişkide bir aracı rolü tespit edilememiştir.

Karanlık üçlü kişilik örüntülerinden sonuncusu olan makyavelizm ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğünün aracı rolü incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre çocukluk çağı travmalarının makyavelizme etkisinde duygu düzenleme güçlüğünün aracı rolünün anlamlı olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre çocukluk çağı travmalarının tek başına makyavelizme bir etkisi yokken duygu düzenleme güçlüğünün aracı rolüyle bu ilişki anlamlı hale gelmektedir. Bir başka ifadeyle, çocukluk çağı travmalarının bireylerin makyavelist kişilik özellikleri geliştirmesi üzerinde anlamlı bir etkisi yokken duygu düzenleme güçlüğünün olması durumunda bireylerin makyavelist özellikler geliştirme ihtimali artmaktadır. İlgili literatürde yapılan çalışmalarca duygu düzenleme güçlüğünün, özellikle açıklık ve kabul etme alt boyutlarının, makyavelizm ile pozitif ilişkili olduğunun ortaya koyulduğu (Lau ve Marsee, 2013; Puthillam vd., 2021) düşünüldüğünde elde edilen sonuçlar daha anlamlı hale gelmektedir.

Son olarak çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik özellikleri bazı demografik verilere göre karşılaştırılmış ve önemli sonuçlar elde

edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre çocukluk çağı travması yaşama sıklığı bu araştırmaya katılan kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı bir şekilde farklılaşmamıştır. Konuyla alakalı literatürde de çeşitlilik mevcuttur şöyle ki bazı çalışmalar kız çocuklarının daha çok ihmal ve istismara maruz kaldığını ifade ederken diğer yandan birçok çalışma da erkek çocuklarının daha çok travmaya maruz kaldığını ifade etmektedir (Öncü vd., 2012; Jiang, vd., 2021). Kültürel açıdan bakıldığında, özellikle Türk toplumunda erkeklere atfedilen misyonlar göz önüne alındığında kız çocukların maruz kaldıkları travmaları ifade etmeye daha yatkın olmasının da araştırma sonuçlarında farklılık yaratabileceği düşünülmektedir. Duygu düzenleme güçlüğü cinsiyet açısından incelendiğinde kadınların erkeklere oranla daha fazla duygu düzenleme güçlükleri yaşadıkları görülmektedir. Öte yandan karanlık üçlü kişilik özellikleri cinsiyet açısından incelendiğinde erkeklerin kadınlara oranla daha fazla karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip olduğu tespit edilmiştir. 2018 yılında yapılan bir araştırmada karanlık üçlü kişilik örüntülerinden özellikle psikopati ve makyavelizmin aslında cinsiyete göre değil cinsiyet rollerine göre farklılık gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır (Jonason ve Davis). Bir başka ifadeyle psikopati ve makyavelizm daha erkeksi özellikler olarak görülürken narsisizm nötr algılanmaktadır. Dolayısıyla erkeklerin bu özellikleri göstermesi hem toplum tarafından hem kendileri tarafından daha kabul edilebilir ve hatta pozitif algılanmaktadır.

Çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik özellikleri yaşa göre incelendiğinde çocukluk çağı travmalarının yaş değişkeni ile beraber anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür. Duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik özelliklerinin ise yaş arttıkça azaldığı gözlenmektedir. Elde edilen sonuçlar yaş arttıkça karşılaşılan problemler ve içinde bulunulan kişilerarası ilişkilerin çeşitliliğinin artmasıyla insanların duygu düzenleme stratejilerini sağlıklı kullanma açısından daha deneyimli hale geldikleri şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte, katılımcıların eğitim seviyelerinin lisans ve lisansüstü düzeyde olduğu ve örneklemin subklinik seviyede olduğu göz önüne alındığında, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin olgunlaşmayla beraber azalan bir trend göstermesi olası olarak görülmektedir.

Çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik özellikleri ilişki durumuna göre incelendiğinde karanlık üçlü kişilik özelliklerinin ilişki durumuna göre anlamlı farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi örneklemin subklinik seviyede olması katılımcıların değişen duygusal derinlik derecelerinde ve niteliklerde kişilerarası ilişkiler kurabilen insan olmasını tahmin edilebilir kılmaktadır. Yapılan çalışmalarda da karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip kişilerinin bir şekilde kişilerarası iletişim kurdukları fakat ilişki niteliklerinin ve sürelerinin normal insanlara nazaran daha düşük olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır (Baughman vd., 2014; Bloxson vd., 2021; Burtäverde ve Ene, 2021). Duygu düzenleme güçlüğü ve çocukluk çağı travmaları ise ilişki durumuna göre incelendiğinde herhangi bir romantik ilişkisi olmayanların lehine anlamlı farklılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlardan yola çıkarak çocukluk çağı travması yaşayan bireylerin yetişkin hayatlarında daha az romantik ilişki tercih ettikleri söylenebilmektedir. Çocukluklarında ihmal ve istismara maruz kalan bireylerin kendilerinin hasarlı ve sevilemez olduğuna dair inançlar geliştirdikleri ve inşa ettikleri bu negatif kendilik anlayışının onları herhangi bir romantik ilişkiyi başlatan taraf olmaktan alıkoyduğu ve karşı tarafa da bu kendilik anlayışını yansıttıkları düşünülmektedir. Duygu düzenleme güçlüğü yaşayan bireylerin de genel olarak bir romantik ilişki içerisinde olmadığı göz önüne alındığında, söz konusu bireylerin kendi duygularını tanıyıp sağlıklı bir şekilde deneyimlemekte sorunlar yaşadıkları dolayısıyla da romantik ilişki gibi derin duygusal bağların kurulması gereken kişilerarası ilişkileri başlatmakta ve sürdürmekte sorunlar yaşadıkları tahmin edilebilmektedir. Nitekim yapılan bir araştırma; özellikle çocukluk çağı ihmal ve istismar öyküsü olan bireylerin deneyimledikleri değersizlik hisleriyle sağlıklı bir şekilde başa çıkamadıklarını ve primitif duygu düzenleme stratejilerinden olan bastırmayı kullanarak bu duyguları maskelediklerini ve bir savunma biçimi olarak dış dünyaya oldukça katı bir karakter ile kendilerini tanıttıklarını ortaya koymuştur (Downey ve Crummy, 2022).

Çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik özellikleri çalışma durumuna göre incelendiğinde çocukluk çağı travmalarının ve karanlık üçlü kişilik özelliklerinin çalışma durumu değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür. Öte yandan düzenli bir işte çalışmayan kişilerin çalışanlara oranla daha fazla

duygu düzenleme güçlüğü yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu ilişki iki yönlü de yorumlanabilmektedir. Duygu düzenleme güçlüğü yaşamayan insanların tıpkı romantik ilişkilerde olduğu gibi kişilerarası iletişimi daha kolay sağlamaları ve herhangi bir ilişkiyi sürdürmekte nispeten daha az zorluk yaşamalarından dolayı düzenli bir iş hayatına daha kolay adaptasyon sağlayabilecekleri düşünülmektedir. Diğer bir açıdan bakıldığında ise, duygu düzenlemenin esnek ve süregelen yapısıyla, aktif problem çözme, bilişsel yeniden değerlendirme, kendi kendini sakinleştirebilme, duyguları fark etme ve kabul etme, bilgi ve destek arama gibi stratejiler kullanarak insanların amaçları doğrultusunda davranışlarını düzenlemelerini sağlamak olduğu (Walle ve Campos, 2012) göz önüne alındığında, bir şekilde düzenli bir iş hayatının içinde bulunan bireylerin bu hayatı sürdürebilmek için sağlıklı duygu düzenleme stratejilerini kullanma konusunda deneyim kazandıkları dolayısıyla da daha az duygu düzenleme güçlüğü yaşadıkları düşünülebilmektedir.

Çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik özellikleri bir diğer demografik değişken olan kardeş sayına göre incelendiğinde duygu düzenleme güçlüğü ve karanlık üçlü kişilik özelliklerinin kardeş sayısına göre anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür. Diğer yandan kardeş sayısı ile çocukluk çağı travması tarifleme arasında pozitif bir ilişki mevcuttur. Çocukluk çağı travmalarını etkileyen faktörler incelendiğinde kardeş sayısı önemli bir faktör olarak görülmektedir. Yapılan istatistiksel çalışmalarda özellikle aile yapısıyla alakalı risk faktörleri arasında en önemlilerinin ekonomik problemler, parçalanmış aileler, düzensiz aile yaşantısı ve çocuk sayısının fazla olması gösterilmektedir (Altıparmak vd., 2013; Güler vd., 2002; Öncü vd., 2012; Liel vd., 2020; Polat, 2001). Ebeveynlerin çocukları ile sağlıklı bir düzeyde ilgilenebilmeleri için gerekli olan hem maddi hem duygusal yatırım çocuk sayısı arttıkça artmaktadır. Dolayısıyla kardeş sayısının artmasıyla çocukluk çağı travmalarından özellikle fiziksel ve/veya duygusal ihmalin artma ihtimali öngörülmektedir.

Sonuç olarak çocukluk ağı travmaları duygu düzenleme stratejilerini etkileyerek bireyi dışsal ve içsel stresörlere karşı savunmasız bırakmaktadır. Özellikle travmanın kendisinin de yarattığı strese karşı benliği savunmasız kalan birey bununla başaıkabilmek için sağlıklı duygu düzenleme stratejilerini öğrenme fırsatı da bulamadığından kendince savunma mekanizmaları geliştirmektedir. Özellikle kişilik oluşumunun temellerinin atıldığı çocukluk çağında yaşanan travmalar kişiliğin en baştan birtakım arızalarla oluşmasına sebep olmaktadır. Tahmin edilebilir ki; bu durumun ileri seviyelerde yaşanması genetik yatkınlığın da katkısıyla bireylerin kişilik bozuklukları geliştirmesine, klinik olmayan örneklemde ise bazı negatif kişilik örüntülerine sahip olmalarına yol açmaktadır.

Bu çalışmanın örneklemini eğitim durumu lisans ve üstü olan bireylerle sınırlıdır. Çocukluğunu köyde geçiren bireylerin genel olarak sağlık, eğitim gibi sosyal hakları ulaşımlarının daha kısıtlı olacağı düşünüldüğünden özellikle çocukluk ağı travması yaşamaları ihtimallerinin yüksek olacağı ngrlmş bu amaçla araştırmaya dahil edilmek istenmiştir. Fakat yaşamın büyük bölümünü köyde geçiren yeterince katılımcıya ulaşılamadığından söz konusu değişken incelemelere dâhil edilememiştir. Araştırma kapsamında katılımcılardan bilgiler öz-bildirim (self-report) ynemiyle toplanmıştır. Bu bağlamda bu çalışma katılımcıların ölçekleri gerçekten okuyarak, anlayarak ve ilgili bir şekilde cevapladıklarına olan güven ile sınırlıdır.

Araştırma bulgularının gelecekteki araştırmaları desteklemesi ve terapistlere yn göstermesi adına aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- Demografik veriler incelendiğinde hemen hemen her çalışmada olduğu gibi kadın katılımcıların erkelerden daha fazla olduğu grlmştir. Aynı zamanda eğitim seviyelerine yönelik sorularda istenilmesine rağmen ilkokul ve lise mezunu katılımcılara ulaşılamamış araştırmanın kapsamı bu anlamda lisans ve lisansüstü katılımcılarla sınırlı kalmıştır. Gelecekte bu konuda yapılacak çalışmaların hem cinsiyet anlamında grupları eşitlemeleri hem de her eğitim düzeyinden katılımcıya ulaşabilmeleri hem istatistiksel anlamda hem de toplumun her kesimine ulaşılması anlamında faydalı olacaktır.

- Bu çalışma kapsamında çocukluk çağı travmalarına dair veriler retrospektif olarak toplanmıştır. Dolayısıyla gerçekten yaşanan travmatik olay ile kişilerin olayları hatırlama şekilleri arasında farkların olabileceği düşünülmektedir. Gelecekteki araştırmaların çalışmanın kapsamını genişleterek boylamasına uzun vadeli bir çalışma yapabileceği düşünülmektedir.

- Çalışmayan ve genç yaştaki bireylerin daha fazla duygu düzenleme güçlüğü yaşadığı sonucuna dayanarak, özellikle bu gruptaki bireyler ile sağlıklı duygu düzenleme stratejileri konulu psikososyal eğitimlerin gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

- Çocukluk çağı travmalarının duygu düzenleme güçlüğü üzerindeki etkisi göz önüne alındığında özellikle travma ve suç geçmişi olan çocuklarla çalışan terapistlerin görüşmeleri süresince duygu düzenleme becerileri üzerinde özel olarak çalışmaları önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adamson, L. B., & Frick, J. E. (2003). The still face: A history of a shared experimental paradigm. *Infancy*, 4(4), 451-473. https://doi.org/10.1207/s15327078in0404_01
- Ainamani, H. E., Rukundo, G. Z., Nduhukire, T., Ndyareba, E., & Hecker, T. (2021). Child maltreatment, cognitive functions and the mediating role of mental health problems among maltreated children and adolescents in Uganda. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 15(1), 22-33. <https://doi.org/10.1186/s13034-021-00373-7>
- Akram, U., & Stevenson, J. C. (2021). Self-disgust and the dark triad traits: The role of expressive suppression. *Personality and Individual Differences*, 168, 110296. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110296>
- Al Aïn, S., Carré, A., Fantini-Hauwel, C., Baudouin, J., & Besche-Richard, C. (2013). What is the emotional core of the multidimensional machiavellian personality trait? *Frontiers in Psychology*, 4. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2013.00454>
- Aldao, A., Nolen-Hoeksema, S., & Schweizer, S. (2010). Emotion-regulation strategies across psychopathology: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 30(2), 217-237. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2009.11.004>
- Alpay, E. H., Aydın, A., & Bellur, Z. (2017). Çocukluk Çağı Travmalarının Depresyon ve Travma Sonrası Stres Belirtileri İle İlişkinde Duygu Düzenleme Güçlüklerinin Aracı Rolü. *Klinik Psikiyatri*, 20, 218-226. <https://doi.org/10.5505/kpd.2017.98852>
- Altıparmak, S., Yıldırım, G., Yardımcı, F., & Ergin, D. (2013). Annelerden alınan bilgilerle çocuk istismarı ve etkileyen etkenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 14, 354-361.
- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2014). *DSM-5 tanı ölçütleri başvuru el kitabı* (E. Köroğlu, Trans.). Hekimler Yayın Birliği.
- Amiri, S., & Navab, A. G. (2018). The association between the adaptive/maladaptive personality dimensions and emotional regulation. *Neuropsychiatry i Neuropsychologia*, 13(1), 1-8. <https://doi.org/10.5114/nan.2018.77448>
- Aparicio, E. M., Doig, A. C., Jaszynski, M., Robinson, J. L., Huq, M., Yoo, J. H., Hillig, E., Lee, K., Berkowitz, A., Guastaferrro, K., Jones, G., & Bernardi, C.

- (2022). Parenting and mental health needs of young, maltreated parents: implications for prevention of intergenerational child maltreatment. *Journal of Family Violence*. <https://doi.org/10.1007/s10896-022-00387-5>
- APSAC Taskforce. (2019). *The Investigation and Determination of Suspected Psychological Maltreatment in Children and Adolescents*. The American Professional Society on the Abuse of Children (APSAC). <https://www.apsac.org/guidelines>
- Aral, N. (1997). *Fiziksel istismar ve çocuk*. Tekışık Yayıncılık.
- Aral, N., & Gürsoy, F. (2001). Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151.
- Battaloğlu İnanç, B. (2017). Correlation of the frequency of childhood trauma with depression and anxiety in midwifery students. *Journal of Clinical and Analytical Medicine*, 8(4), 288-292. <https://doi.org/10.4328/jcam.4882>
- Baughman, H. M., Jonason, P. K., Veselka, L., & Vernon, P. A. (2014). Four shades of sexual fantasies linked to the dark triad. *Personality and Individual Differences*, 67, 47-51. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.034>
- Berger, R. (2015). *Stress, trauma, and posttraumatic growth: Social context, environment, and identities*. Routledge Taylor & Francis Group.
- Bernstein, D. P., Stein, J. A., Newcomb, M. D., Walker, E., Pogge, D., Ahluvalia, T., Stokes, J., Handelsman, L., Medrano, M., Desmond, D., & Zule, W. (2003). Development and validation of a brief screening version of the childhood trauma questionnaire. *Child Abuse & Neglect*, 27(2), 169-190. [https://doi.org/10.1016/s0145-2134\(02\)00541-0](https://doi.org/10.1016/s0145-2134(02)00541-0)
- Bertele, N., Talmon, A., & Gross, J. J. (2022). Childhood maltreatment and narcissism: The mediating role of dissociation. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(11-12), NP9525-NP9547. <https://doi.org/10.1177/0886260520984404>
- Bjureberg, J., Ljótsson, B., Tull, M. T., Hedman, E., Sahlin, H., Lundh, L., Bjärehed, J., DiLillo, D., Messman-Moore, T., Gumpert, C. H., & Gratz, K. L. (2015). Development and validation of a brief version of the difficulties in emotion

- regulation scale: The DERS-16. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 38(2), 284-296. <https://doi.org/10.1007/s10862-015-9514-x>
- Bloxson, C. A., Firth, J., Kibowski, F., Egan, V., Sumich, A. L., & Heym, N. (2021). Dark shadow of the self: How the dark triad and empathy impact parental and intimate adult attachment relationships in women. *Forensic Science International: Mind and Law*, 2, 100045. <https://doi.org/10.1016/j.fsimpl.2021.100045>
- Bridges, L. J., Denham, S. A., & Ganiban, J. M. (2004). Definitional issues in emotion regulation research. *Child Development*, 75(2), 340-345. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2004.00675.x>
- Burtăverde, V., & Ene, C. (2021). Individuals high on the dark triad traits choose to stay single if they are low on sociosexuality. *Personality and Individual Differences*, 177, 110843. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.110843>
- Calkins, S. D., & Dollar, J. M. (2014). Emotion: Commentary: A biopsychosocial perspective on maternal psychopathology and the development of child emotion regulation. *Journal of Personality Disorders*, 28(1), 70-77. <https://doi.org/10.1521/pedi.2014.28.1.70>
- Campbell, J., Schermer, J. A., Villani, V. C., Nguyen, B., Vickers, L., & Vernon, P. A. (2009). A behavioral genetic study of the dark triad of personality and moral development. *Twin Research and Human Genetics*, 12(2), 132-136. <https://doi.org/10.1375/twin.12.2.132>
- Cassidy, J., Jones, J. D., & Shaver, P. R. (2013). Contributions of attachment theory and research: A framework for future research, translation, and policy. *Development and Psychopathology*, 25, 1415-1434. <https://doi.org/10.1017/s0954579413000692>
- Cesur Soysal, G., & Öncel Arı, E. (2020). *Duygu düzenleme*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Child Welfare Information Gateway. (2018). *Acts of omission: An overview of child neglect*. <https://www.childwelfare.gov/pubPDFs/acts.pdf>
- Child Welfare Information Gateway. (2022). *Definitions of child abuse and neglect*. <https://www.childwelfare.gov/pubPDFs/define.pdf>
- Christie, R. (2013). Scale construction. R. Christie & F. L. Geis (Ed.), *Studies in machiavellianism* içinde (s. 10-34). Academic Press.

- Cleckley, H. (1988). *The mask of sanity* (5th ed.). Plume.
- Cole, P. M., Hall, S. E., & Hajal, N. J. (2013). Emotion Dysregulation as a risk factor for psychopathology. T. P. Beauchaine & S. P. Hinshaw (Ed.), *Child and adolescent psychopathology* içinde (2.basım, s. 341-376). John Wiley & Sons.
- Cole, P. M., Michel, M. K., & O'Donnell Teti, L. (1994). The development of emotion regulation and dysregulation: A clinical perspective. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2/3), 73-100.
- Collins, N. L., & Feeney, B. C. (2000). A safe haven: An attachment theory perspective on support seeking and caregiving in intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(6), 1053-1073. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.78.6.1053>
- Craparo, G., Schimmenti, A., & Caretti, V. (2013). Traumatic experiences in childhood and psychopathy: A study on a sample of violent offenders from Italy. *European Journal of Psychotraumatology*, 4(1), 21471. <https://doi.org/10.3402/ejpt.v4i0.21471>
- D'Agostino, A., Covanti, S., Rossi Monti, M., & Starcevic, V. (2017). Reconsidering emotion dysregulation. *Psychiatric Quarterly*, 88(4), 807-825. <https://doi.org/10.1007/s11126-017-9499-6>
- Deak, A., Bodrogi, B., Biro, B., Perlaki, G., Orsi, G., & Bereczkei, T. (2017). Machiavellian emotion regulation in a cognitive reappraisal task: An fMRI study. *Cognitive, Affective, & Behavioral Neuroscience*, 17(3), 528-541. <https://doi.org/10.3758/s13415-016-0495-3>
- Di Pierro, R., Di Sarno, M., & Madeddu, F. (2017). Investigating the relationship between narcissism and emotion regulation difficulties: the role of grandiose and vulnerable traits. *Clinical Neuropsychiatry*, 14(3), 209-215.
- Donahue, J. J., McClure, K. S., & Moon, S. M. (2014). The relationship between emotion regulation difficulties and psychopathic personality characteristics. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 5(2), 186-194. <https://doi.org/10.1037/per0000025>

- Downey, C., & Crummy, A. (2022). The impact of childhood trauma on children's wellbeing and adult behavior. *European Journal of Trauma & Dissociation*, 6(1), 100237. <https://doi.org/10.1016/j.ejtd.2021.100237>
- Dragioti, E., Damigos, D., Mavreas, V., & Gouva, M. (2012). Effects of childhood trauma on hostility, family environment and narcissism of adult individuals. *International Journal of Caring Sciences*, 5(2), 137-146.
- Dulcan, M. K., Ballard, R. R., Jha, P., & Sadhu, J. M. (2017). *Concise guide to child and adolescent psychiatry* (5th ed.). American Psychiatric Publication.
- Ekas, N. V., Lickenbrock, D. M., & Braungart-Rieker, J. M. (2013). Developmental trajectories of emotion regulation across infancy: Do age and the social partner influence temporal patterns. *Infancy*, 18(5), 729-754. <https://doi.org/10.1111/infa.12003>
- Ekmekci Ertek, İ., İlhan, M. N., Uğraş Dikmen, A., & Gözükar, M. (2022). Prevalence and association of childhood traumas, dissociative experiences and post traumatic stress disorder. *Gazi Medical Journal*, 33(2), 134-139. <https://doi.org/10.12996/gmj.2022.32>
- Erkuş, A. (2009). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci* (7 basım). Seçkin Yayıncılık.
- Evren, C., & Ögel, K. (2003). Alkol/madde bağımlılarında dissosiyatif belirtiler ve çocukluk çağı travması, depresyon, anksiyete ve alkol/madde kullanımı ile ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 4, 30-37.
- Fatima, S., & Shahid, Z. (2020). Conditional indirect relations between executive functions, emotion regulation, and machiavellianism in young men and women. *Personality and Individual Differences*, 165, 110140. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110140>
- Forth, A. E., & Hare, R. D. (1989). The contingent negative variation in psychopaths. *Psychophysiology*, 26(6), 676-682. <https://doi.org/10.1111/j.1469-8986.1989.tb03171.x>

- Furnham, A., Richards, S. C., & Paulhus, D. L. (2013). The dark triad of personality: A 10 Year review. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(3), 199-216. <https://doi.org/10.1111/spc3.12018>
- Garofalo, C., & Neumann, C. S. (2019). Psychopathy and emotion regulation: Taking stock and moving forward. M. DeLisi (Ed.), *Routledge international handbook of psychopathy and crime* içinde (ss. 58-79). Routledge.
- George, D., ve Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update* (10. Basım). Prentice Hall.
- Glaser, D. (2000). Child Abuse and Neglect and the Brain: A Review. *Journal of Child Psychology & Psychiatry*, 41(1), 97-116. <https://doi.org/10.1017/S0021963099004990>
- Gross, J. J. (1998a). Antecedent- and response-focused emotion regulation: Divergent consequences for experience, expression, and physiology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 224-237. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.1.224>
- Gross, J. J. (1998b). The emerging Field of emotion regulation: An integrative review. *Review of General Psychology*, 2(3), 271-299. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.2.3.271>
- Gross, J. J. (2001). Emotion regulation in adulthood: Timing is everything. *Current Directions in Psychological Science*, 10(6), 214-219. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.00152>
- Gross, J. J. (2008). Emotion and emotion regulation: Personality processes and individual differences. O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (Ed.), *Handbook of personality: Theory and research* içinde (3. basım, s. 701-724). Guilford Press.
- Gross, J. J., & Muñoz, R. F. (1995). Emotion regulation and mental health. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 2(2), 151-164. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2850.1995.tb00036.x>
- Güler, N., Uzun, S., Boztaş, Z., & Aydoğan, S. (2002). Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihtmal davranışı ve bunu etkileyen faktörler. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 24(3), 128-134.

- Hare, R. D. (1978). Electrodermal and cardiovascular correlates of sociopathy. R. D. Hare & D. Schalling (Ed.), *Psychopathic behaviour: Approaches to research* içinde. John Wiley & Sons.
- Hare, R. D. (1985). Comparison of procedures for the assessment of psychopathy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 53(1), 7-16. <https://doi.org/10.1037/0022-006x.53.1.7>
- Hayes, A. F. (2009). Beyond baron and Kenny: Statistical mediation analysis in the new millennium. *Communication Monographs*, 76(4), 408-420. <https://doi.org/10.1080/03637750903310360>
- Herman, J. L. (2017). *Travma ve iyileşme: Şiddetin sonuçları ev içi istismardan siyasi teröre* (T. Tosun, Trans.) (5. basım) Literatür Yayınları.
- Herr, N. R., Jones, A. C., Cohn, D. M., & Weber, D. M. (2015). The impact of validation and invalidation on aggression in individuals with emotion regulation difficulties. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 6(4), 310-314. <https://doi.org/10.1037/per0000129>
- Hill, L. M., Hanson, J. L., & Pollak, S. D. (2011). Emotion dysregulation. *Encyclopedia of Adolescence*, 3, 160-169. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-373915-5.00112-1>
- Izard, C. E., & Ackerman, B. P. (2000). Motivational, organizational, and regulatory functions of discrete emotions. M. Lewis & J. M. Haviland-Jones (Ed.), *Handbook of emotions* (2. basım, s. 253-264). Guilford Press.
- Izard, C. E., Woodburn, E. M., Finlon, K. J., Krauthamer-Ewing, E. S., Grossman, S. R., & Seidenfeld, A. (2011). Emotion knowledge, emotion utilization, and emotion regulation. *Emotion Review*, 3(1), 44-52. <https://doi.org/10.1177/1754073910380972>
- Jiang, Z., Xu, X., Zhao, Y., Lv, C., & Liu, J. (2021). Childhood maltreatment and the attribution of humanizing traits to self and others: The mediating role of the dark personality traits. *Personality and Individual Differences*, 177, 110793. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.110793>

- Jonason, P. K., & Davis, M. D. (2018). A gender role view of the dark triad traits. *Personality and Individual Differences*, 125, 102-105.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.01.004>
- Jonason, P. K., Duineveld, J. J., & Middleton, J. P. (2015). Pathology, pseudopathology, and the dark triad of personality. *Personality and Individual Differences*, 78, 43-47. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.01.028>
- Jonason, P. K., Lyons, M., & Bethell, E. (2014). The making of Darth Vader: Parent-child care and the dark triad. *Personality and Individual Differences*, 67, 30-34. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.10.006>
- Jones, D. N. (2014). Risk in the face of retribution: Psychopathic individuals persist in financial misbehavior among the dark triad. *Personality and Individual Differences*, 67, 109-113. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.030>
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2011). The role of impulsivity in the dark triad of personality. *Personality and Individual Differences*, 51(5), 679-682. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.04.011>
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2014). Introducing the short dark triad (SD3): A brief measure of dark personality traits. *Assessment*, 21(1), 28-41. <https://doi.org/10.1177/1073191113514105>
- Kahya, Y., & Gençöz, T. (2020). Duygu düzenleme becerisi bağlamında temel kişilik özellikleri ve kişilik bozuklukları. S. Vatan (Ed.), *Duygu düzenleme içinde* (1.basım, s. 70-79). Türkiye Klinikleri.
- Kahya, Y., & Munguldar, K. (2022). Difficulties in emotion regulation mediated the relationship between reflective functioning and borderline personality symptoms among non-clinical adolescents. *Psychological Reports*, 0(0), 1-20. <https://doi.org/10.1177/00332941211061072>
- Kara, B., Biçer, Ü., & Gökalp, A. S. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 47(2), 140-151.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (23. Basım). Nobel yayıncılık.

- Kernberg, O. (1967). Borderline personality organization. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 15(3), 641-685.
<https://doi.org/10.1177/000306516701500309>
- Kernberg, O. (1970). A psychoanalytic classification of character pathology. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 18(4), 800-822.
<https://doi.org/10.1177/000306517001800403>
- Kernberg, O. (2004). *Borderline conditions and pathological narcissism*. Jason Aronson.
- Kessler, S. R., Bandelli, A. C., Spector, P. E., Borman, W. C., Nelson, C. E., & Penney, L. M. (2010). Re-examining Machiavelli: A three-dimensional model of machiavellianism in the workplace. *Journal of Applied Social Psychology*, 40(8), 1868-1896. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2010.00643.x>
- Kohut, H. (1968). The psychoanalytic treatment of narcissistic personality disorders. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 23(1), 86-113.
<https://doi.org/10.1080/00797308.1968.11822951>
- Kopp, C. B. (1982). Antecedents of self-regulation: A developmental perspective. *Developmental Psychology*, 18(2), 199-214. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.18.2.199>
- Kopp, C. B. (1989). Regulation of distress and negative emotions: A developmental view. *Developmental Psychology*, 25(3), 343-354. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.25.3.343>
- Kutlu, F. (2020). Duygu düzenlemenin yaşam boyu gelişimsel süreci. G. Cesur Soysal & E. Öncel Arı (Ed.), *Duygu düzenleme içinde* (s. 67-82). Nobel Akademik Yayıncılık.
- La Grace, A. M., Boyd, B. A., Jaycox, L. H., Kassam-Adams, N., Mannarino, A. P., Silverman, W. K., Tuma, F., & Wong, M. (2009). *Children and trauma*. American Psychological Association.
- Lau, K. S., & Marsee, M. A. (2013). Exploring narcissism, psychopathy, and machiavellianism in youth: Examination of associations with antisocial behavior and aggression. *Journal of Child and Family Studies*, 22(3), 355-367.
<https://doi.org/10.1007/s10826-012-9586-0>

- Lewis, M. (2007). Self-conscious emotional development. J. L. Tracy, R. W. Robins, & J. P. Tangney (Ed.), *The self-conscious emotions: Theory and research* içinde (s. 134-152). Guilford Publications.
- Lewis, M., Haviland-Jones, J. M., & Barrett, L. F. (2008). *Handbook of emotions* (3. basım). Guilford Press.
- Liel, C., Ulrich, S. M., Lorenz, S., Eickhorst, A., Fluke, J., & Walper, S. (2020). Risk factors for child abuse, neglect and exposure to intimate partner violence in early childhood: Findings in a representative cross-sectional sample in Germany. *Child Abuse & Neglect*, 106, 104487. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104487>
- Lupien, S., Maheu, F., Tu, M., Fiocco, A., & Schramek, T. (2007). The effects of stress and stress hormones on human cognition: Implications for the field of brain and cognition. *Brain and Cognition*, 65(3), 209-237. <https://doi.org/10.1016/j.bandc.2007.02.007>
- Machiavelli, N. (2015). *Prens* (G. Birol, Trans.). Yason Yayınları.
- Marsh, A. A., & Blair, R. (2008). Deficits in facial affect recognition among antisocial populations: A meta-analysis. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 32(3), 454-465. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2007.08.003>
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1985). Updating Norman's "adequate taxonomy": Intelligence and personality dimensions in natural language and in questionnaires. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49(3), 710-721. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.49.3.710>
- McHoskey, J. W., Worzel, W., & Szyarto, C. (1998). Machiavellianism and psychopathy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 192-210. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.1.192>
- McRae, K., & Gross, J. J. (2020). Emotion regulation. *American Psychological Association*, 20(1), 1-9. <http://dx.doi.org/10.1037/emo0000703>
- Mesman, J., Van IJzendoorn, M. H., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2009). The many faces of the still-face paradigm: A review and meta-analysis. *Developmental Review*, 29(2), 120-162. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2009.02.001>

- Miao, H., Zhong, S., Liu, X., Lai, S., He, J., Zhu, Y., Song, Z., Chen, P., Wang, Y., & Jia, Y. (2022). Childhood trauma history is linked to abnormal brain metabolism of non-medicated adult patients with major depressive disorder. *Journal of Affective Disorders*, 302, 101-109. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.12.103>
- Miller, M.W., Greif, J.L., Smith, A.A. (2003). Multidimensional personality questionnaire profiles of veterans with traumatic combat exposure: Externalizing and internalizing subtypes. *Psychological Assessment*, 15, 205–215. <https://doi.org/10.1093/clipsy/bpg040>
- Millon, T., Grossman, S., Millon, C., Meagher, S., & Ramnath, R. (2019). *Modern yaşamda kişilik bozuklukları* (E. Okan Gezmiş, Trans.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Mills, R., Scott, J., Alati, R., O’Callaghan, M., Najman, J. M., & Strathearn, L. (2013). Child maltreatment and adolescent mental health problems in a large birth cohort. *Child Abuse & Neglect*, 37(5), 292-302. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2012.11.008>
- Moradi, A., & Mohammadi, M. (2020). Prediction of dark personality traits and self-destruction based on emotion regulation among adolescent females. *Avicenna Journal of Neuro Psycho Physiology*, 7(2), 109-115. <https://doi.org/10.32592/ajnpp.2020.7.2.105>
- Nagler, U. K., Reiter, K. J., Furtner, M. R., & Rauthmann, J. F. (2014). Is there a “dark intelligence”? Emotional intelligence is used by dark personalities to emotionally manipulate others. *Personality and Individual Differences*, 65, 47-52. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.025>
- Nelson, C. A. (1999). Neural plasticity and human development. *Current Directions in Psychological Science*, 8(2), 42-45. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.00010>
- Noser, A. E., Zeigler-Hill, V., Vrabell, J. K., Besser, A., Ewing, T. D., & Southard, A. C. (2015). Dark and immoral: The links between pathological personality features and moral values. *Personality and Individual Differences*, 75, 30-35. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.11.010>

- Nurcombe, B. (2000). Child sexual abuse I: Psychopathology. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 34, 85-91.
- Oltmanns, T. F., Neale, J. M., & Davison, G. C. (2003). *Anormal davranışlar psikolojisinde vak'a çalışmaları* (I. Dağ, Çev.) (1. basım). Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Oral, R., Can, D., Kaplan, S., Polat, S., Ates, N., Cetin, G., Miral, S., Hanci, H., Ersahin, Y., Tepeli, N., Bulguc, A., & Tiras, B. (2001). Child abuse in Turkey: An experience in overcoming denial and a description of 50 cases. *Child Abuse & Neglect*, 25(2), 279-290. [https://doi.org/10.1016/s0145-2134\(00\)00241-6](https://doi.org/10.1016/s0145-2134(00)00241-6)
- Öncü, E., Kurt, A. Ö., Esenay, F. I., & Özer, F. (2012). Çalışan çocukların ailede istismarı. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 10(3), 128-140.
- Özgentürk, İ. (2014). Çocuk istismarı ve ihmal. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 265-278. <https://doi.org/10.14687/ijhs.v11i2.2943>
- Özsoy, E., Rauthmann, J. F., Jonason, P. K., & Ardic, K. (2017). Reliability and validity of the Turkish versions of dark triad Dirty Dozen (DTDD-T), short dark triad (SD3-T), and single item narcissism scale (SINS-T). *Personality and Individual Differences*, 117, 11-14. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.05.019>
- Pailing, A., Boon, J., & Egan, V. (2014). Personality, the dark triad and violence. *Personality and Individual Differences*, 67, 81-86. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.11.018>
- Palma, V. H., Pechorro, P., Prather, J., Matavelli, R., Correia, A., & Jesus, S. N. (2021). Dark triad: Associations with juvenile delinquency, conduct disorder and trauma. *Análise Psicológica*, 39(2). <https://doi.org/10.14417/ap.1814>
- Pandey, R., Gupta, S., Upadhyay, A., Gupta, R. P., Shukla, M., Mishra, R. C., Arya, Y. K., Singh, T., Niraula, S., Lau, J. Y., & Kumari, V. (2020). Childhood maltreatment and its mental health consequences among Indian adolescents with a history of child work. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 54(5), 496-508. <https://doi.org/10.1177/0004867420909524>
- Papatsaroucha, D., Nikoloudakis, Y., Kefaloukos, I., Pallis, E., & Markakis, E. K. (2021). Survey on human and personality vulnerability assessment in cyber- security:

- Challenges, approaches, and open issues. *arXiv preprint arXiv:2106.09986*.
<https://doi.org/10.48550/arXiv.2106.09986>
- Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556-563. [https://doi.org/10.1016/s0092-6566\(02\)00505-6](https://doi.org/10.1016/s0092-6566(02)00505-6)
- Pehlivan, T., & Güner, P. (2017). Compassion fatigue: The known, unknown. *Journal of Psychiatric Nursing*, 9(2), 129-134. <https://doi.org/10.14744/phd.2017.25582>
- Polat, O. (2001). *Çocuk ve Şiddet*. Der Yayınları.
- Pollock, N. C., McCabe, G. A., Southard, A. C., & Zeigler-Hill, V. (2016). Pathological personality traits and emotion regulation difficulties. *Personality and Individual Differences*, 95, 168-177. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.02.049>
- Potthoff, S., Garnefski, N., Miklósi, M., Ubbiali, A., Domínguez-Sánchez, F. J., Martins, E. C., Witthöft, M., & Kraaij, V. (2016). Cognitive emotion regulation and psychopathology across cultures: A comparison between six European countries. *Personality and Individual Differences*, 98, 218-224. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.04.022>
- Puthillam, A., Karandikar, S., & Kapoor, H. (2021). I see how you feel: How the dark triad recognizes emotions. *Current Psychology*, 40(8), 3966-3973. <https://doi.org/10.1007/s12144-019-00359-x>
- Radford, L. (2011). *Child abuse and neglect in the UK today*. London: NSPCC.
- Rauthmann, J. F., & Kolar, G. P. (2012). How “dark” are the dark triad traits? Examining the perceived darkness of narcissism, machiavellianism, and psychopathy. *Personality and Individual Differences*, 53(7), 884-889. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.06.020>
- Risk Factors of Child Abuse and Neglect* [PDF]. (2016, December). Iowa Child Advocacy Board. https://childadvocacy.iowa.gov/sites/default/files/documents/2017/01/module_5_handout_4_risk_factors_activity_-_copy.pdf
- Rogier, G., & Velotti, P. (2018). Narcissistic implications in gambling disorder: The mediating role of emotion dysregulation. *Journal of Gambling Studies*, 34(4), 1241-1260. <https://doi.org/10.1007/s10899-018-9759-x>

- Sabır Taştan, N. (2020). Nöroplastisite'nin etkileri üzerine bir eğitim programı ve yeni bir teknik önerisi: Süpürme tekniği. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 228-251.
- Saxena, P., Dubey, A., & Pandey, R. (2011). Role of emotion regulation difficulties in predicting mental health and wellbeing. *Journal of Projektive Psychology and Mental Health*, 18(2), 147-154.
- Schultz, D. P., & Schultz, S. E. (2017). *Theories of personality* (11t. basım). Cengage Learning.
- Set, Z. (2020). Sosyal kötücül kişilikler: Karanlık üçlü. *Current Approaches in Psychiatry*, 12(3), 318-329. <https://doi.org/10.18863/pgy.629950>
- Sheppes, G., Scheibe, S., Suri, G., & Gross, J. J. (2011). Emotion-regulation choice. *Psychological Science*, 22(11), 1391– 1396. DOI: 10.1177/0956797611418350
- Shonkoff, J. P., & Garner, A. S. (2012). The Lifelong Effects of Early Childhood Adversity and Toxic Stress. *American Academy of Pediatrics*, 129(1), 232-246. <https://doi.org/10.1542/peds.2011-2663>
- Stevens, N. R., Gerhart, J., Goldsmith, R. E., Heath, N. M., Chesney, S. A., & Hobfoll, S. E. (2013). Emotion regulation difficulties, low social support, and interpersonal violence mediate the link between childhood abuse and posttraumatic stress symptoms. *Behavior Therapy*, 44(1), 152-161. <https://doi.org/10.1016/j.beth.2012.09.003>
- Stifter, C., & Augustine, M. (2019). Emotion regulation. V. LoBue, K. Pérez-Edgar, & K. A. Buss (Ed.), *Handbook of emotional development* içinde (s. 405-430). Springer.
- Szijjarto, L., & Bereczkei, T. (2014). The machiavellians' "Cool syndrome": They experience intensive feelings but have difficulties in expressing their emotions. *Current Psychology*, 34(2), 363-375. <https://doi.org/10.1007/s12144-014-9262-1>
- Şar, V., & Türk-Kurtça, T. (2021). The vicious cycle of traumatic narcissism and dissociative depression among young adults: A trans-diagnostic approach. *Journal of Trauma & Dissociation*, 22(5), 502-521. <https://doi.org/10.1080/15299732.2020.1869644>

- Şar, V., Öztürk, P., & İkikardeş, E. (2012). Validity and reliability of the Turkish version of childhood trauma questionnaire. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 32(4), 1054-1063. <https://doi.org/10.5336/medsci.2011-26947>
- Taner, Y., & Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: Psikiyatrik yönleri. *Acta Medica*, 35(2), 82–86.
- Taymur, İ., & Boratav, R. C. (2013). İçselleştirme, içealım, içeatım ve özdeşim. *Current Approaches in Psychiatry*, 5(3), 330-342. <https://doi.org/10.5455/cap.20130522>
- Taymur, İ., & Türkçapar, M. H. (2012). Kişilik: Tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. *Current Approaches in Psychiatry*, 4(2), 154-177. <https://doi.org/10.5455/cap.20120410>
- Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2/3), 25-52. <https://doi.org/10.2307/1166137>
- Thompson, R. A. (2001). Infancy and childhood: Emotional development. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 7382-7387. <https://doi.org/10.1016/b0-08-043076-7/01707-1>
- Thompson, R. A., & Mayer, S. (2014). Socialization of emotion regulation in the family. J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* içinde (s. 249-268). Guilford Publications.
- Trull, T. J., & Durrett, C. A. (2005). Categorical and dimensional models of personality disorder. *Annual Review of Clinical Psychology*, 1(1), 355-380. <https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.1.102803.144009>
- UNICEF. (2010). *Türkiye’ de çocuk istismarı ve aile içi şiddet araştırması*. T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve UNICEF – Türkiye.
- Van Groningen, A. J., Grawitch, M. J., Lavigne, K. N., & Palmer, S. N. (2021). Every cloud has a silver lining: Narcissism's buffering impact on the relationship between the dark triad and well-being. *Personality and Individual Differences*, 171, 110549. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110549>
- Walker, S. A., Olderbak, S., Gorodezki, J., Zhang, M., Ho, C., & MacCann, C. (2022). Primary and secondary psychopathy relate to lower cognitive reappraisal: A meta-

- analysis of the dark triad and emotion regulation processes. *Personality and Individual Differences*, 187, 111394. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.111394>
- Walle, E. A., & Campos, J. J. (2012). Interpersonal responding to discrete emotions: A functionalist approach to the development of affect specificity. *Emotion Review*, 4(4), 413-422. <https://doi.org/10.1177/1754073912445812>
- Wang, M., & Saudino, K. J. (2011). Emotion regulation and stress. *Journal of Adult Development*, 18(2), 95-103. DOI 10.1007/s10804-010-9114-7
- Wastell, C., & Booth, A. (2003). Machiavellianism: An Alexithymic perspective. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 22(6), 730-744. <https://doi.org/10.1521/jscp.22.6.730.22931>
- Westermann, S., & Lincoln, T. M. (2011). Emotion regulation difficulties are relevant to persecutory ideation. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 84(3), 273-287. <https://doi.org/10.1348/147608310x523019>
- Widom, C. S., & Hiller-Sturmhöfel, S. (2001). Alcohol abuse as a risk factor for and consequence of child abuse. *Alcohol Research & Health*, 25(1), 52-57.
- Yiğit, İ., & Guzey Yiğit, M. (2017). Psychometric properties of Turkish version of difficulties in emotion regulation scale-brief form (DERS-16). *Current Psychology*, 38(6), 1503-1511. <https://doi.org/10.1007/s12144-017-9712-7>
- Yolcuoğlu, I. G. (2010). Çocukların ihmal-istismara uğramasında aile ve çocuklara yönelik risk faktörleri ve sosyal hizmet müdahalesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21(1), 73-83.
- Zeanah, C. H., & Humphreys, K. L. (2018). Child Abuse and Neglect. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 57(9), 637-644. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2018.06.007>
- Zeigler-Hill, V., & Vonk, J. (2015). Dark personality features and emotion dysregulation. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 34(8), 692-704. <https://doi.org/10.1521/jscp.2015.34.8.692>
- Zeman, J., Cassano, M., Perry-Parrish, C., & Stegall, S. (2006). Emotion regulation in children and adolescents. *Developmental and Behavioral Pediatrics*, 27(2), 155-168.

- Zhang, H., Luo, Y., Zhao, Y., Zhang, R., & Wang, Z. (2017). Differential relations of grandiose narcissism and vulnerable narcissism to emotion dysregulation: Self-esteem matters. *Asian Journal of Social Psychology*, 20(3-4), 232-237. <https://doi.org/10.1111/ajsp.12191>
- Zhang, H., Wang, Z., You, X., Lü, W., & Luo, Y. (2015). Associations between narcissism and emotion regulation difficulties: Respiratory sinus arrhythmia reactivity as a moderator. *Biological Psychology*, 110, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.biopsycho.2015.06.014>
- Zheng, K., Chu, J., Zhang, X., Ding, Z., Song, Q., Liu, Z., Peng, W., Cao, W., Zou, T., & Yi, J. (2022). Psychological resilience and daily stress mediate the effect of childhood trauma on depression. *Child Abuse & Neglect*, 125, 105485. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2022.105485>

İnternet Kaynakları

- Child maltreatment*. (2022, Eylül 19). World Health Organization (WHO). <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment>
- Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk İstatistikleri, 2021*. (2022, Ağustos 2). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Güvenlik-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2021-45586>
- İhmal İstismar*. (b.t.). T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/ruh-sagligi/ihmal-istismar.html>
- NSPCC. (b.t.). *Neglect*. <https://www.nspcc.org.uk/what-is-child-abuse/types-of-abuse/neglect/>
- VAR-OL Psikolojik Danışmanlık Merkezi*. (b.t.). VAR-OL Psikolojik Danışmanlık Merkezi. <https://www.varolpsikoloji.com/BlogDetay/duygu-duzenleme>
- Yazıcı, O. (2020, Aralık 11). *Narsisistik Kişilik ve Yunan Mitolojisine Dayanan Etimolojisi*. Mozart Cultures. <https://mozartcultures.com/narsisistik-kisilik-ve-yunan-mitolojisine-dayanan-etimolojisi/>

EKLER

Ek-1: ÇÇT, DDG ve SD3 Tüm Alt Boyutları ile Korelasyon Analizi

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.duygusalist	R	1														
	Sig. (2-kuyruk)															
2. cinselist	R	.376**	1													
	Sig. (2-kuyruk)	.000														
3.duygusalih	R	.640**	.326**	1												
	Sig. (2-kuyruk)	.000	.000													
4.fizikist	R	.612**	.269**	.478**	1											
	Sig. (2-kuyruk)	.000	.000	.000												
5.fizkihi	R	.355**	.209**	.538**	.439**	1										
	Sig. (2-kuyruk)	.000	.000	.000	.000											
6.açıklık	R	.318**	.185**	.225**	.171**	.025	1									
	Sig. (2-kuyruk)	.000	.000	.000	.001	.611										
7.stratejiler	R	.373**	.226**	.325**	.182**	.095	.557**	1								
	Sig. (2-kuyruk)	.000	.000	.000	.000	.055	.000									
8.dürtü	R	.344**	.215**	.298**	.246**	.097	.572**	.715**	1							
	Sig. (2-kuyruk)	.000	.000	.000	.000	.052	.000	.000								

9.kabuletmeme	R	.376**	.182**	.299**	.193**	.122*	.558**	.725**	.624**	1						
	Sig. (2-kuyruk)	.000	.000	.000	.000	.014	.000	.000	.000							
10.amaçlar	R	.339**	.198**	.215**	.160**	-.059	.549**	.705**	.661**	.571**	1					
	Sig. (2-kuyruk)	.000	.000	.000	.001	.232	.000	.000	.000	.000						
11.ikipsiko	R	.165**	.062	.119*	.180**	.071	.225**	.275**	.420**	.238**	.193**	1				
	Sig. (2-kuyruk)	.001	.214	.016	.000	.155	.000	.000	.000	.000	.000					
12.makyavelizm	R	.091	-.029	-.112*	.070	-.133**	.156**	.115*	.253**	.123*	.120*	.494**	1			
	Sig. (2-kuyruk)	.067	.556	.025	.160	.008	.002	.021	.000	.013	.016	.000				
13.büyükleme	R	-.123*	-.062	-.203**	-.014	-.088	-.067	-.091	-.006	-.047	-.128**	.285**	.371**	1		
	Sig. (2-kuyruk)	.014	.215	.000	.772	.077	.181	.068	.903	.342	.010	.000	.000			
14.birincipsiko	R	.081	.076	.040	.73	.111*	.089	.108*	.185**	.134**	.023	.498**	.342**	.170**	1	
	Sig. (2-kuyruk)	.102	.127	.418	.143	.025	.075	.030	.000	.007	.649	.000	.000	.001		
15.kırılgan	R	.004	.023	.022	.067	.045	-.159**	-.074	-.026	-.139**	-.093	.099*	.121*	.231**	.058	1
	Sig. (2-kuyruk)	.930	.642	.661	.177	.370	.001	.135	.606	.005	.062	.046	.015	.000	.242	

** p<,01; * p<,05

Ek-3: Demografik Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz:

Kadın ☐

Erkek ☐

2. Yaşınız:

3. Eğitim durumunuz:

İlköğretim ☐

Lise ☐

Lisans ☐

Lisansüstü ☐

4. Medeni Durumuz:

Bekar ☐

Nişanlı/Sözlü/İlişkisi Var ☐

Evli ☐

5. Çalışma Durumunuz:

Çalışıyorum ☐

Çalışmıyorum ☐

6. Kardeş Sayınız (Kendiniz Hariç):

7. Yaşamınızın büyük bölümünü geçirdiğiniz yer:

Köy/Kasaba ☐

İlçe ☐

Şehir ☐

Büyükşehir ☐

Ek-4: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ)**(Örnek Maddeler)**

Çocukluğumda ya da ilk gençliğimde...		1 Hiçbir Zaman	2 Nadiren	3 Kimi Zaman	4 Sık Olarak	5 Çok Sık
1	Evde yeterli yemek olmadığından aç kalırdım.					
3	Ailemdelikler bana “salak”, “beceriksiz” ya da “tipsiz” gibi sıfatlarla seslenirlerdi.					
4	Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu alırlardı.					
6	Yırtık, sökülük ya da kirli giysiler içerisinde dolaşmak zorunda kalırdım.					
8	Anne ve babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.					
9	Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.					
11	Ailemdelikler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.					
12	Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.					
14	Ailemdelikler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.					
15	Vücutça kötüye kullanılmış olduğuma (dövülme, itilip kakılma vb.) inanıyorum.					

17	Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.					
18	Ailemde birisi benden nefret ederdi.					
19	Ailemdelikler kendilerini birbirlerine yakın hissederlerdi.					
20	Birisi bana cinsel amaçla dokundu ya da kendisine dokunmamı istedi.					
22	Benim ailem dünyanın en iyisiydi.					
23	Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.					
24	Birisi bana cinsel tacizde bulundu.					
25	Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma (hakaret, aşağılama vb.) inanıyorum.					
28	Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.					

Ek-5: Duygu Düzenleme Güçlüğü       (DDG)**( rnek Maddeler)**

		1 Hemen Hemen Hi�	2 Bazen	3 Yaklaşık Yarı Yarıya	4 �o�u Zaman	5 Hemen Hemen Her Zaman
1	Duygularıma bir anlam vermekte zorlanırım.					
2	Ne hissetti�im konusunda karmaşa yaşarım.					
3	Kendimi k�t� hissetti�imde işlerimi bitirmekte zorlanırım.					
5	Kendimi k�t� hissetti�imde uzun s�re b�yle kalaca�ına inanırım.					
6	Kendimi k�t� hissetmenin yo�un depresif duyguyla sonu�lanaca�ına inanırım.					
9	Kendimi k�t� hissetti�imde bu duygumdan dolayı kendimden utanırım.					
10	Kendimi k�t� hissetti�imde zayıf biri oldu�um duygusuna kapılırım.					
12	Kendimi k�t� hissetti�imde daha iyi hissetmem i�in yapabilece�im hi�bir şey olmadı�ına inanırım.					
14	Kendimi k�t� hissetti�imde kendimle ilgili olarak �ok fazla endişelenmeye başlarım.					
15	Kendimi k�t� hissetti�imde başka bir şey d�ş�nmekte zorlanırım.					
16	Kendimi k�t� hissetti�imde duygularım dayanılmaz olur.					

Ek-6: Karanlık Üçlü (SD3)**(Örnek Maddeler)**

		1 Kesinlikle Katılmıyorum	2 Katılmıyorum	3 Kararsızım	4 Katılıyorum	5 Kesinlikle Katılıyorum
2	İstediğimi elde etmek için akıllıca manipülasyon (kendi çıkarları doğrultusunda birilerini yada bir şeyleri yönlendirme) yapmaktan hoşlanırım.					
3	Her ne pahasına olursa olsun, önemli kişileri kendi tarafına çekmelisin.					
5	Daha sonra insanlara karşı kullanabileceğiniz bilgileri bir kenarda tutmak akıllıcadır.					
7	İnsanların bilmesi gerekmeyen şeyleri onlardan saklamalısınız.					
9	Birçok insan manipüle edilebilir.					
10	İnsanlar beni doğal bir lider olarak görür.					
12	Birçok grup aktivitesi bensiz sıkıcı olur.					
13	Özel biri olduğumu biliyorum, çünkü herkes bana sürekli böyle söylüyor.					
14	Önemli kişilerle tanışmaktan hoşlanırım.					
16	Ünlü kişilerle mukayese edilmişliğim vardır.					
21	İntikam hızlı ve çirkin (bedeli ağır bir şekilde) olmalıdır.					
22	İnsanlar sıklıkla kontrolden çıktığımı söyler.					
26	Kaybedenlere sataşmaktan hoşlanırım.					
27	İstediğimi almak için her şeyi söylerim.					

Ek-7: Etik Kurul İzni

Tarih ve Sayı: 02.08.2022-64531

BEYKENT ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER İÇİN YAYIN ETİĞİ KURULU

Sayı : E-45778635-050.99-64531
Konu : Leyla Yazar'ın Etik Kurul Onay Yazısı

02.08.2022

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi : Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü, 02.08.2022 Tarihli ve 74966756- - 248 Sayılı Yazı,

Beykent Üniversitesi 2020039016 numaralı Klinik Psikoloji yüksek lisans öğrencisi Leyla Yazar'ın Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nden gelen "Çocukluk Çağı Travmaları ile Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Rolü" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasının etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiş ve ekte onay yazısı sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim

Prof.Dr. Akile Reşide GÜRSOY
ŞATIROĞLU
Başkan

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSA3A6LFT3 Pin Kodu :41162 Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5700&eD=BSA3A6LFT3&eS=64531>
Adres: Beykent Üniversitesi Ayazağa-Maslak Yerleşkesi Ayazağa Mah. Hadımkoru Yolu Cad. No: 19 Sanyer/İstanbul Bilgi için: Akile Reşide Gürsoy
Telefon: 444 1997 Faks: (0 212) 289 64 90 Şatiroğlu
e-Posta: info@beykent.edu.tr Web: www.beykent.edu.tr Unvanı: Başkan
Kep Adresi: beykentuniv@hs01.kep.tr

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek-8: Veri Toplama Rektörlük İzni

Tarih ve Sayı: 19.10.2022-77699

BEYKENT ÜNİVERSİTESİ YAZI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı :E-61952817-044-77699
Konu :Leyla YARAR'ın Anket İzni Hk.

19.10.2022

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 17.10.2022 tarihli ve 77429 sayılı yazı,

İlgi yazınız doğrultusunda, Enstitümüz Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji (tezli) yüksek lisans programı öğrencisi Leyla YARAR'ın "Çocukluk Çağı Travmaları İle Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Rolü" başlıklı tez çalışması kapsamında; Üniversitemizde anket çalışması yapılabilmesi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

Prof.Dr. Ali Murat FERMAN
Rektör

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BS43ZSJ5H3 Pin Kodu :61952

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?ek=5700&eD=BS43ZSJ5H3&eS=77699>

Adres:Beykent Üniversitesi Ayazağa-Maslak Yerleşkesi Ayazağa Mah. Hadımkoru Yolu Cad. No: 19

Sarıyer/İstanbul

Telefon:444 1997 Faks:(0 212) 289 64 90

e-Posta:info@beykent.edu.tr Web:www.beykent.edu.tr

Kep Adresi:beykentuniv@hs01.kep.tr

Bilgi için: Derya KELES

Unvanı: Yazı İşleri Memuru

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.